

บทที่ 3

ภาพลักษณ์ชาวจีน-อเมริกันในฐานะชนกลุ่มน้อย : เส้นทางสู่การแสวงหาอัตลักษณ์

จากภูมิหลังทางสังคมของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกาทำให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ถูกกดขี่และความเป็นชนกลุ่มน้อยที่อยู่ท่ามกลางสังคมกระแสหลักที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ภาพลักษณ์ความเป็นชนกลุ่มน้อยที่น่ารังเกียจของชาวจีนในสายตาของอเมริกันชนเกิดขึ้นนับตั้งแต่ชาวจีนย่างเข้าสู่สังคมอเมริกัน ชาวจีนถูกปฏิบัติเสมือนเป็นผู้ที่ไร้ตัวตนและความไร้อัตลักษณ์ของชาวจีนสามารถพิจารณาจากวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยนักเขียนชาวตะวันตกที่สร้างภาพชาวจีนอันเกิดจากอคติทางเชื้อชาติโดยปราศจากความเป็นจีนแท้ๆ ไม่ได้พยายามถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชาติจีนตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้นกระแสเรียกร้องให้ชาวจีนถ่ายทอดวรรณกรรมที่แสดงอัตลักษณ์จีนจึงเกิดขึ้นในช่วงหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 และเป็นช่วงที่นักเขียนชาวอเมริกันเชื้อสายจีนได้ถ่ายทอดเรื่องราวของความเป็นชนกลุ่มน้อยของตนโดยอาศัยวรรณกรรมเป็นเส้นทางสู่การแสวงหาอัตลักษณ์จีน

อย่างไรก็ตาม เส้นทางสู่การแสวงหาอัตลักษณ์ของชาวจีนเป็นไปด้วยความยากลำบากและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อย สภาพที่ต้องถูกกดขี่และดูถูกจากสังคมกระแสหลักเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะอธิบายถึงวิถีในการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มน้อยชาวจีนให้ใกล้เคียงมากที่สุด ชาว-หลิง ซินเทีย วอง นักวิจารณ์วรรณกรรมเอเชีย-อเมริกันได้ใช้คำ 2 คำเพื่ออธิบายสภาพความเป็นอยู่ของคนกลุ่มนี้คือคำว่า “ภาวะจำยอม” (Necessity) ใช้ควบคู่กับคำว่า “ภาวะปลดปล่อย” (Extravagance)¹ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายตรงข้ามกันและเป็นคำที่ใช้แสดงสถานะความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันเชื้อสายเอเชียได้เป็นอย่างดี

“ภาวะจำยอม” หมายถึง การคำนึงถึงความอยู่รอดเป็นหลัก สู่ถึงแนวคิดอนุรักษนิยมแบบจีน การบีบรัดทางสังคมและความจำเป็นที่ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับและกติกา จะเห็นแนวคิดนี้ในคนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ที่ในช่วงแรกของการเข้ามาตั้งรกรากในสังคมอเมริกาต้องเผชิญกับความลำบากและทำงานเพื่อความอยู่รอดอย่างเดียว “ภาวะจำยอม” จึงเป็นคำจำกัดความที่บ่งบอกความเป็นชน

¹Sau-ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature: From Necessity to Extravagance* (New Jersey: Princeton University Press, 1993), p. 13.

กลุ่มน้อยของชาวจีนได้เป็นอย่างดี

ส่วน “ภาวะปลดปล่อย” จะพบในรุ่นลูกหลาน ซึ่งมีความบีบคั้นในเรื่องการดำรงชีวิตน้อยกว่ารุ่นพ่อแม่ กติกาหรือข้อบังคับที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา มีความยืดหยุ่น และไม่เคร่งเครียดเท่ากับคนรุ่นก่อน ลักษณะที่เด่นชัดตรงข้ามกับลักษณะแรกคือ การแสดงออก ขอบอิสระ การกระทำใดที่ไม่อยู่ใต้ข้อบังคับ หรือสภาวะบีบคั้น เปิดรับโลกภายนอก รุ่มรวยทางด้านอารมณ์ มีแรงผลักดันและความต้องการ ภาวะทั้ง 2 คือ “ภาวะจำยอม” และ “ภาวะปลดปล่อย” เป็นลักษณะคู่ตรงข้ามแบบหนึ่ง ที่นักวิจารณ์ใช้ในการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรมของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนซึ่งถือเป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวจีนอพยพรุ่นแรกๆ จนถึงชนรุ่นลูกหลานต่อมา²

สำหรับชาวอเมริกันเชื้อสายจีน “ภาวะจำยอม” ที่เข้มข้นที่สุด คือ ความจำเป็นต้องรับกับสภาพที่ความเป็นคนเชื้อสายเอเชียของตนถูกลดคุณค่าลงจนหมดสิ้น

“One of the bitterest Necessities for Asian Americans is having to contend with total devaluation of their Asian ethnicity.”³

การเผชิญกับภาวะจำยอมที่ถูกลดคุณค่าในตนเอง เป็นภาวะที่ชาวจีนอพยพในยุคแรกไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ แฟรงก์ ชิน (Frank Chin) และเจฟรีย์ พอล ชาน (Jeffery Paul Chan) ซึ่งเป็นนักวิจารณ์ที่มองการเปลี่ยนแปลงในฐานะที่เป็นทั้งนักวิจารณ์ และเป็นส่วนหนึ่งของชนกลุ่มนี้ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับภาวะการดำรงอยู่ของชาวเอเชีย-อเมริกันในสังคมอเมริกันในบทความที่ชื่อ “Racist Love” ว่า ชาวเอเชีย-อเมริกันนั้นมักจะซึมซับการยอมรับ และการตัดสินใจตามแบบชาวผิวขาวเพื่อความอยู่รอด เพราะฉะนั้นชาวเอเชีย-อเมริกันนั้นถูกวางเงื่อนไขให้ยอมรับถึงสภาพความสูงส่งของชาวผิวขาว ขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกที่ต่ำต้อย ดูถูกตนเอง การรังเกียจหรือดูถูกตนเองนั้นเอง โดยนัยหนึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกถึงการยอมรับมาตรฐานการตัดสินใจแบบคนขาว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความคิด ความงาม พฤติกรรม และความสมบูรณ์แบบ และความเป็นจริงที่คนเอเชีย-อเมริกันต้องยอมรับคือ พวกเขาไม่ใช่ชาวผิวขาว และไม่มีทางที่พวกเขาจะทำให้ตนเองเท่าเทียมกับมาตรฐานของชาว

² Ibid., p. 13.

³ Ibid., p. 77.

ผิวขาวไปได้⁴ เพราะฉะนั้น สำหรับชาวเอเชีย-อเมริกันเมื่อได้เข้าไปอยู่ในสังคมตะวันตก จึงยากที่หลีกเลี่ยงการรับเอาการตัดสินหรือมาตรฐานแบบขาวผิวขาวมาใช้ เช่นเดียวกันกับการสร้างภาพชาวเอเชียโดยชาวผิวขาว เมื่อชาวผิวขาวสร้างภาพและตัดสินว่าชาวเอเชียมีลักษณะเช่นนั้น ย่อมทำให้ชาวเอเชียซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเชื่อในการสร้างภาพนั้น

อย่างไรก็ดี ชาวอเมริกันเชื้อสายจีนเป็นชนอีกกลุ่มที่พยายามยืนหยัดและประกาศความมีตัวตนและแสดงอัตลักษณ์จีนออกมา กลุ่มนักเขียนอเมริกันเชื้อสายจีนทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงเพื่อบอกถึงจุดยืนของชนกลุ่มน้อยชาวจีนดังกล่าว ภาวะที่ไม่ได้เป็นคนจีนโดยสมบูรณ์ เช่นเดียวกับบรรพบุรุษที่เมืองจีน ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถเป็นพวกเดียวกับชาวอเมริกันกระแสหลักได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้การประเมินคุณค่าและลักษณะความเป็นเอเชียอเมริกันไปเป็นได้ลำบากเกินกว่าที่คนในสังคมตะวันตกจะเข้าใจว่าอะไรคือจีน-อเมริกันและจีน-อเมริกันนั้นแตกต่างจากจีนแท้ๆ และอเมริกันอย่างไร ความเป็นจีน-อเมริกันนั้นบอกได้ด้วยอะไรหรือมาตรฐานในการวัดเป็นเช่นไร เพราะฉะนั้นวรรณกรรมของชาวจีน-อเมริกันจะเป็นสิ่งที่บอกเล่าถึงประวัติความเป็นมาของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่มีอยู่ถึงทุกวันนี้ได้ดีที่สุด

นวนิยายทั้ง 6 เรื่องของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน จะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม แบบแผนในการดำเนินชีวิตของชาวจีนด้วยการถ่ายทอดภาพลักษณ์จีน (Chinese image) และอัตลักษณ์จีนในฐานะชนกลุ่มน้อย (Ethnic Chinese identity)

3.1 *Fifth Chinese Daughter*: การแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลในฐานะชาวอเมริกันเชื้อสายจีน

Fifth Chinese Daughter เป็นเรื่องเล่าเชิงอัตชีวประวัติของตัวผู้ประพันธ์ คือ เจต สโนว์ วอง ตัวละครเอกคือ เจต สโนว์ วอง เป็นลูกสาวคนที่ห้าของตระกูลวอง ที่เกิดและเติบโตอยู่ในย่านไชน่าทาวน์ของเมืองซานฟรานซิสโก โครงเรื่องนำเสนอวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กหญิงในครอบครัวจีนคนหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นไปตามแบบแผนจีนอย่างที่ครอบครัวและสังคมจีนคาดหวัง เจต สโนว์ วองมี

⁴ Ibid., p. 77.

ความต้องการแตกต่างจากเด็กผู้หญิงจีนส่วนใหญ่ในสังคมของเธอ เจด สโนว์ ต้องการการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกับพี่ชาย ซึ่งเป็นไปไม่ได้สำหรับเด็กผู้หญิงในครอบครัวซึ่งต้องการให้ลูกผู้หญิงรับผิดชอบงานบ้านและออกเรือนมากกว่า จึงเป็นจุดเริ่มต้นของความกดดันที่ผู้หญิงจีนคนหนึ่งได้แบกรับไว้ การศึกษาแบบตะวันตกทำให้เธอรับรู้ถึงสิทธิและความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเองในฐานะคนๆ หนึ่งและนั่นนำมาซึ่งความขัดแย้งกับครอบครัว ซึ่งยังติดอยู่กับค่านิยมจีนอยู่ ความพยายามในการแสวงหาความสมดุลระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก จึงเป็นสิ่งที่ผู้แต่งนำเสนอเพื่อเป็นทางออกสำหรับชาวอเมริกันเชื้อสายจีน เพราะทั้งตะวันออกและตะวันตกต่างก็มีคุณค่าสำหรับผู้แต่ง

แก่นเรื่องสำคัญของเรื่องคือ การแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลในฐานะชาวอเมริกันและในฐานะลูกสาวคนที่ห้าของครอบครัว การตระหนักในคุณค่าของความเป็นตะวันออกหรือความเป็นจีนและพยายามสืบสานคุณค่านั้น ขณะเดียวกันก็เปิดกว้างในการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกหรืออเมริกันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการต้องการยอมรับในฐานะที่เป็นชาวอเมริกันเชื้อสายจีน ขณะเดียวกันก็เป็นสตรีจีนที่อยู่ในสังคมอเมริกันที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งและพยายามสร้างความสมดุลระหว่างโลกเก่าและโลกใหม่นั้นเอง

คำว่า “โลกเก่า” หรือ “Old World” ในมุมมองของผู้ประพันธ์ หมายถึง สังคมจีนที่ยึดถือเอาวิถีการอบรมสั่งสอนแบบจีน พ่อแม่จะสั่งสอนลูกและทำโทษได้ถ้าเห็นสมควร ส่วนลูกต้องเชื่อฟังและห้ามโต้เถียงผู้ใหญ่ เป็นระบอบการปกครองแบบจีนที่ให้ยึดมั่นทำตามคำสั่งสอนของบิดาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว นอกจากนี้ ยังรวมถึงค่านิยมจีนที่นิยมลูกชาย ให้ความสำคัญมากกว่าลูกผู้หญิง เพราะลูกชายเป็นที่สืบทอดวงศ์สกุล เพราะฉะนั้นลูกชายมีอภิสิทธิ์เหนือกว่าลูกสาวทั้งเรื่องของโอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุนค่าใช้จ่าย สังคมจีนถือว่าลูกชายจะเป็นผู้ที่ส่งวิญญาณของพ่อแม่ไปสวรรค์ตามความเชื่อของจีน ส่วนลูกสาวเมื่อแต่งงานออกไปก็กลายเป็นคนของครอบครัวอื่นไป ในขณะที่ “โลกใหม่” หรือ “New World” หมายถึง สังคมอเมริกัน วิถีการดำเนินชีวิตแบบตะวันตก การให้ความสำคัญกับสิทธิ ความเท่าเทียม การยอมรับความเป็นปัจเจกบุคคล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับความคิดของตน การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

3.1.1 ความขัดแย้งระหว่างครอบครัวจีน กับสังคมตะวันตก เจด สโนว์ มอง ได้

นำเสนอภาพลักษณ์ครอบครัวจีนผ่านตัวละครรุ่นพ่อแม่ คือเป็นคนรุ่นที่ยังยึดติดอยู่กับขนบธรรมเนียมและความเชื่อแบบจีนโบราณอยู่มาก แม้ว่าจะมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในสหรัฐอเมริกาแล้วก็ตาม ค่านิยมแบบ

จีนที่เด่นชัดคือ การให้ความสำคัญกับลูกชาย ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นใหญ่ในบ้าน ลูกต้องเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่โดยไม่มีข้อโต้แย้ง การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อน้ำที่และครอบครัว ซึ่งเป็นหลักคำสอนของขงจื้อที่เป็นนักปราชญ์ชาวจีน ในทางตรงข้ามอิทธิพลของสังคมตะวันตกที่ส่งผลต่อเจด สโนว์ วองนำเสน่อออกมาในความเชื่อเรื่องการยอมรับความเป็นปัจเจกบุคคล สิทธิและความเสมอภาคของหญิง-ชายในสังคมอเมริกัน วองได้ยกเอาเหตุผลขึ้นมาโต้แย้งในเรื่องสิทธิของแต่ละบุคคลที่พึงมีในสังคมอเมริกัน ซึ่งเป็นความคิดที่ได้เรียนรู้จากสถานศึกษาแบบตะวันตก ทำให้เธอรับรู้เป็นครั้งแรกว่า แต่ละคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน และควรจะได้รับฟัง และเคารพสิทธิของผู้อื่นด้วย แต่เมื่อเธอได้พยายามอธิบายสิ่งเหล่านี้ให้บิดาของเธอฟัง กลับกลายเป็นความขัดแย้งไป จุดนี้ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างความคิด และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติตะวันออกแบบจีนกับชาติตะวันตกแบบอเมริกัน ในเรื่องจะเห็นการโต้แย้งระหว่างพ่อกับลูกสาว ซึ่งพ่อเห็นว่าหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติและแบบแผนของครอบครัวจีนตามแนวทางจื้อเป็นแนวทางที่ดีที่สุด

“How can you permit a foreigner's theory to put aside the practical experience of the Chinese, who for thousands of years have preserved a most superior family pattern? Confucius had already presented an organized philosophy of manners and conduct when the foreigners were unappreciatively persecuting Christ.”⁵

คนจีนรุ่นบิดานั้นได้รับอิทธิพลคำสั่งสอนของขงจื้อที่มีอายุมายาวนานนับพันปี ซึ่งได้วางกรอบและแบบแผนของครอบครัวจีนไว้เพื่อให้ลูกหลานปฏิบัติสืบต่อกันมาเพื่อความสงบสุขภายในครอบครัว เมื่อเจด สโนว์ วองพยายามเสนอความคิดแบบตะวันตก บิดาจึงไม่สามารถยอมรับได้เพราะเห็นว่าคำสอนที่มีอายุยืนยาวมานับพันปีย่อมเหนือกว่าพวกตะวันตกที่เพิ่งจะถือกำเนิดมาไม่นาน และชาวตะวันตกเองไม่ได้ยึดมั่นในคำสอนของผู้นำทางศาสนา ช้ำยังกลับทำร้ายซึ่งยิ่งทำให้ชาวจีนอย่างคนรุ่นพ่อไม่ยอมรับความคิดของชาวตะวันตก

เพราะฉะนั้น ความขัดแย้งของภาพลักษณ์ที่เป็นจีน และเป็นอเมริกันที่เจด สโนว์ วอง

⁵ Jade Snow Wong, *Fifth Chinese Daughter*, (Seattle and London: University of Washington Press, 1945), p. 128.

ต้องเผชิญทำให้เกิดความสับสนในอัตลักษณ์ของตนเองว่าจะเลือกแนวทางจีนหรืออเมริกัน เส้นทางในการแสวงหาอัตลักษณ์ที่เจด สโนว์ วอง เลือกคือการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม การประนีประนอมระหว่างความเป็นจีนของครอบครัวที่มีอาจเปลี่ยนแปลงได้กับการแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลในสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นความต้องการในฐานะสตรีชาวจีน-อเมริกันคนหนึ่ง

ทั้งนี้จะเห็นว่าการที่ วองเป็นที่ยอมรับของสังคมตะวันตก และสามารถประนีประนอมระหว่างสองวัฒนธรรมได้ในท้ายที่สุด การศึกษาเป็นกลไกผลักดันที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังที่กล่าวว่าการศึกษายเป็นเส้นทางนำไปสู่อิสระเสรี การศึกษาได้เปลี่ยนแปลงชีวิตของเธอให้สามารถกลายเป็นที่ยอมรับของครอบครัวจีนและสังคมตะวันตก การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญสำหรับชาวจีนที่อาศัยอยู่ในสังคมตะวันตกในช่วงเวลานั้น จะเห็นว่าการศึกษาเท่านั้นที่เปิดโอกาสผู้หญิงชาวตะวันออกที่มาจากครอบครัวจีนเป็นที่ยอมรับและบทบาทของผู้หญิงได้รับการประเมินค่าใหม่ไม่ว่าจะเป็นจากสังคมครอบครัวจีนที่ชายเป็นใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของลูกสาวซึ่งในครอบครัวจีนเป็นที่รับรู้ว่าลูกสาวไม่มีบทบาทสำคัญเท่ากับลูกชาย สำหรับครอบครัววองนั้นมีลูกสาวหลายคนและมีลูกชายสองคน และเจด สโนว์ วองเป็นลูกสาวคนที่ห้า โดยแบบแผนของครอบครัวจีนจะให้ความสำคัญกับลูกชายก่อนและต้องเรียงตามลำดับอาวุโสก่อนหลัง เป็นการจัดระเบียบภายในครอบครัว ทำให้เห็นว่าสถานภาพ บทบาทและความสำคัญของเจด สโนว์ วองถูกกำหนดไว้แล้วเมื่อเป็นลูกสาวคนที่ห้า ซึ่งเมื่อเทียบกับลูกชายและลูกคนแรกๆ ย่อมมีสถานภาพและความสำคัญที่ด้อยกว่า การตั้งชื่อเรื่องว่า *Fifth Chinese Daughter* นั้นจึงแสดงให้เห็นการเน้นปัจจัยที่กำหนดอัตลักษณ์และความสำคัญของผู้เขียน หรือผู้เล่า ซึ่งได้แก่ ความเป็นลูกสาวในครอบครัวจีนที่ชายเป็นใหญ่ การเป็นลูกสาวคนที่ 5 ในระบบอาวุโส และความเป็นคนจีนในสังคมอเมริกัน

แม้ว่าการศึกษาเป็นส่วนผลักดันให้เธอได้รับโอกาสในสังคมตะวันตกและการได้รับการยอมรับในฐานะปัจเจกบุคคลอย่างที่เราปรารถนา แต่ในอีกด้านหนึ่งการศึกษาก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกทางความคิด เนื่องจากเธอมีความชื่นชมกับแนวคิดและวิธีการแสดงออกของตะวันตกที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ขณะเดียวกันก็สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกออกมาอย่างเปิดเผย ในขณะที่การแสดงความรู้สึกเป็นสิ่งที่ไม่สมควรในสังคมจีน ความชื่นชมและเห็นด้วยนี้ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตเป็นแบบตะวันตกไปในท้ายที่สุด

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ว่องตระหนักดีคือ แม้ว่าจะประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา แต่ต้องเผชิญกับการเหยียดผิวและต่อสู้ทางเชื้อชาติซึ่งเธอเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย ในสังคมอเมริกายังมีอคติกับผู้ที่เป็นชาวเอเชียในอเมริกา การเหยียดผิวยังมีความรุนแรงอยู่ทางฝั่งแปซิฟิกทำให้ชาวเอเชียเสียเปรียบในเรื่องการทำงาน

“But no matter how successful you may become never forget the fight you must make for racial equality. When an individual from a minority group personally succeeds, he too often turns his back on his own group.”⁶

นอกจากนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการประสบความสำเร็จในการศึกษาคือการกลายเป็นผู้ที่แปลกแยกจากสังคมเดิม ความเป็นปัจเจกบุคคลที่เกิดขึ้นทำให้เจด สโนว์ ว่อง แตกต่างจากชาวจีนที่อยู่ในไชน่าทาวน์ เนื่องจากการประสบความสำเร็จในการศึกษาในระดับที่เท่าเทียมกับชาวอเมริกันในสังคมกระแสหลัก สถานภาพของว่องจึงมีความโดดเด่นขึ้นมาเมื่อเทียบกับกลุ่มชาวจีนที่แต่เดิมสถานะด้อยกว่า ดังนั้นจึงเป็นการยากสำหรับเธอที่จะกลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมเพราะแนวคิดและทัศนคติในการดำเนินชีวิตของเธอเปลี่ยนแปลงไป การยอมรับเรื่องสิทธิ ความเป็นปัจเจกบุคคลและอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็น เป็นพื้นฐานความคิดแบบตะวันตกที่เธอได้รับมา ซึ่งตรงกันข้ามกับพื้นฐานแบบตะวันออกที่ยังยึดติดอยู่กับขนบธรรมเนียมแบบเดิม ระบบครอบครัวจีนที่ปฏิเสธการโต้เถียงและแสดงความคิดเห็นของผู้เป็นลูกต่อบิดามารดา การเกิดความรู้สึกแปลกแยกจากกลุ่มนั้น สอดคล้องกับที่ ว่อง ได้แสดงความรู้สึกเมื่อกลับมาไชน่าทาวน์หลังจากที่จากไปเรียนต่อ ซึ่งบอกว่าเป็นการมองไชน่าทาวน์แบบผู้ที่คอยสังเกตความเป็นไปมากกว่าจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอยู่ในชุมชนนั้น “...she now felt more like a spectator than a participant in her own community.”⁷ เธอพบว่าตนเองนั้นแตกต่างจากผู้คนที่นั่นและคนที่นี่ก็มองเห็นว่าเธอแตกต่างจากพวกเขา การไปรับรู้และซึมซับความเป็นตะวันตกอยู่ระยะเวลาหนึ่ง ได้สร้างความเป็นตัวตนของเธอให้เกิดขึ้น นอกเหนือจากการเป็นลูกสาวของครอบครัวจีนแล้ว เธอยังสามารถเป็นในสิ่งที่ตัวเธอเลือกเองได้ ตรงจุดนี้แสดงให้เห็นว่า ชนรุ่นใหม่ในรุ่นเธอเมื่อได้ไปใช้ชีวิตตามวิถีแบบอเมริกันแล้วก็ไม่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตแบบเดิมได้อีก ในขณะที่ส่วนหนึ่งยังคงดำเนินชีวิตด้วยวิถีแบบจีนคือ อยู่กับครอบครัวและแต่งงานออกเรือนไปเมื่อถึง

⁶ Ibid., p.153.

⁷ Ibid., p. 199.

เวลาอันควร วองเองก็เข้าใจทั้งความเป็นตะวันออกของครอบครัวและความต้องการเป็นตัวของตัวเอง แบบตะวันตก เจด สโนว์ วองซึ่งได้เคยพยายามที่จะนำเสนอการเรียนรู้อย่างแบบตะวันตกที่เป็นแบบใหม่มาสู่ครอบครัวจีนของเธอซึ่งเธอเห็นว่าเป็นข้อดี แต่เมื่อไม่ประสบความสำเร็จในการนำความคิดใหม่ๆ มาสู่ครอบครัว เธอก็ไม่รู้สึกอึดอัดใจหรือผิดหวังอีกต่อไป วองรู้ดีว่าเธอมีชีวิตอีกด้านหนึ่งซึ่งเธอสามารถใช้ชีวิตแบบที่เป็นปัจเจกบุคคลที่เหมาะสมกับเธอมากกว่า

“Jade Snow no longer attempted to bring the new Western learning into her Oriental home.”

“...But now she no longer felt stifled or dissatisfied, for she could return to another life in which she fitted as an individual.”⁸

เจด สโนว์ วอง สามารถปรับสภาพให้เข้ากับทั้งตะวันออกกับตะวันตกได้โดยไม่ได้รู้สึกขัดแย้งมากเท่ากับช่วงแรกๆ ที่มีการปะทะกันทางความคิดระหว่างเธอกับครอบครัว จึงเป็นความพยายามในการผสมผสานให้เกิดความสมดุลมากที่สุดหลังจากที่ได้ผ่านความขัดแย้งมาแล้ว

3.1.2 ภาพลักษณ์ที่แสดงวัฒนธรรมการกินของชาวจีน ในการเข้าไปสู่สังคมตะวันตก และได้รับการยอมรับของเจด สโนว์ วองนั้น อาจวิเคราะห์ได้ว่ามาจากการใช้ภาพลักษณ์ที่เป็นแบบฉบับ (stereotype) ของจีนที่เห็นเด่นชัดคือเรื่องวัฒนธรรมการกินของชาวจีน ซึ่งเจด สโนว์ วองได้นำเสนอภาพการเข้าครัวทำอาหารซึ่งเป็นสิ่งที่ผูกพันกับการดำเนินชีวิตของครอบครัวจีนมา มารดาของเจด สโนว์ วองได้ถ่ายทอดพื้นฐานการเป็นแม่บ้านชาวจีนที่ดีให้กับลูกสาว เริ่มจากการเรียนรู้วิธีการเลือกซื้ออาหารสดและผักต่างๆ จากมารดาของเธอ เช่น การเลือกปลาที่เนื้อแน่น การเลือกเนื้อหมูที่มีสีชมพู หรือการเลือกซื้อผักกะหล่ำปลี ถั่วงอก และหัวหอม เป็นต้น

“...she learned how shiny a fresh fish should look and how firm it should feel; how solid a head of cabbage should be before it could be considered solid, how an old turnip looked as distinguished from a young one, how pink good

⁸ Ibid., p.168.

pork was, how crisp a bean sprout should be, and how green a young onion.”⁹

ดังนั้นจะเห็นการถ่ายทอดภาพลักษณ์แม่บ้านสตรีจีนที่เป็นแบบฉบับจากแม่สู่ลูกสาว โดยใช้วัฒนธรรมที่ผูกพันกับการกินของชาวจีน นอกจากนี้เจด สโนว์ วองได้ใช้ภาพลักษณ์ในการปรุงอาหารจีนที่เป็นเอกลักษณ์ เพื่อนำเสนอความเป็นจีนของตนเองในสังคมอเมริกัน ดังที่ ชาว-หลิง ซินเทีย วอง กล่าวไว้ในงานวิจารณ์ของเธอว่าวัฒนธรรมการกินของชาวจีนนั้นสื่อความหมายและแสดงภาพลักษณ์ความเป็นชนกลุ่มน้อยของชาวจีนได้เป็นอย่างดี “It is a commonplace in foodways studies that food is an ethnic sign.”¹⁰

หากจะศึกษาลักษณะความเป็นชนกลุ่มน้อย การศึกษาเรื่องของวัฒนธรรมการกิน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ลักษณะของการกินเป็นเครื่องแสดงปัจเจกของคนกลุ่มหนึ่ง เป็นการแสดงอัตลักษณ์ และทำให้แยกความแตกต่างจากคนที่อยู่นอกกลุ่ม ชนกลุ่มน้อยอย่างชาวจีนจะสร้างความพิเศษให้กับอาหารของตน ไม่ว่าจะเป็นการปรุง หรือการสรรหาสัตว์ต่างๆ มาใช้ประกอบอาหาร เพื่อแสดงความแตกต่างของตนและเพื่อให้คนภายนอกเห็นว่า ชาวจีนนั้นมีวัฒนธรรมที่แตกต่างนั่นเอง

วัฒนธรรมการกินนั้นผูกพันใกล้ชิดกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวจีนกันอย่างแยกไม่ออก ในกรณีของเจด สโนว์ วองเป็นการเปิดโอกาสให้เธอใช้ความแตกต่างอันนี้ไปมีส่วนร่วมอยู่ในสังคมตะวันตก ความประณีตและความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารจีน เป็นปัจจัยบวกที่ช่วยเกื้อสถานะความเป็นชนกลุ่มน้อยอย่างชาวจีนได้ดีที่สุด การนั่งร่วมโต๊ะรับประทานอาหารกับคนต่างชาติเป็นเสมือนการยอมรับในความแตกต่างของอีกฝ่าย และเป็นการทลายกำแพงทางสังคมที่แบ่งแยกความเป็นชาติทั้งสอง “At a symbolic level, eating food across groups suggests crossing or even breaking down social boundaries.” (Kalcik 1987: 50)¹¹

⁹ Ibid., p. 55.

¹⁰ Sau-ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature From Necessity to Extravagance* (New Jersey: Princeton University Press), p. 65.

¹¹ Ibid., p. 57.

เจด สโนว์ วองก็ได้ใช้อาหารจีนเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความเป็นชนกลุ่มน้อยในหมู่ชนอเมริกัน โดยทำให้คนตะวันตกเห็นความแตกต่างและเอกลักษณ์ความเป็นตะวันออกที่อยู่ในตัวเธอ ใน *Fifth Chinese Daughter* เจด สโนว์ วองเน้นการนำเสนอภาพลักษณ์การทำอาหารจีนที่มีเครื่องปรุงและส่วนผสมมาก รวมถึงกรรมวิธีการปรุงอาหารจีนและลักษณะของอาหารจีน เช่น ส่วนประกอบของอาหารไม่ว่าจะเป็นผักหรือเนื้อต้องมีขนาดเท่าๆ กัน ใช้เนื้อสัตว์และผักหลายชนิด แต่ใช้อย่างละเล็กละน้อย การหั่นผักต้องเป็นทรงลูกเต๋า หรือหั่นฝอย การปรุงต้องให้ทำให้เนื้อกับผักเข้ากัน และมีสีสันทัดกันทำให้น่ารับประทาน การทำอาหารจีนจะปรับเพื่อความเหมาะสม และต้องมีพื้นฐานในการเข้าครัว

"Chinese dishes were always assembled from similar-sized particles.

Vegetables were definitely diced, or shredded, or in chunks, depending on the nature of the meat with which they would be keeping company. They were chosen to give balanced crisp and soft textures and contrasting colors to a dish."¹²

จะเห็นว่า ภาพที่นำเสนอเป็นการบอกถึงวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตพื้นฐานของชาวจีนทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดและสลับซับซ้อน เป็นความพยายามแสดงถึงวัฒนธรรมของกลุ่ม ในเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์อาหารประจำกลุ่มนั้น ชาว-หลิง ชินเทีย วอง กล่าวว่า การที่ชาวต่างชาติตอบรับหรือกล่าวชมอย่างมีไมตรีจิตในวงอาหาร แท้จริงแล้วคือผลจากความพยายามให้เกิดการยอมรับของชนกลุ่มน้อยโดยต้องทำให้ชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจเป็นผู้ที่ตัดสินว่าอะไรคือลักษณะแท้ๆ ดั้งเดิมของชนกลุ่มน้อยนั้นและอะไรเป็นเพียงสิ่งแปลกปลอม ผลก็คือชนกลุ่มน้อยตกอยู่ในภาวะจำเป็นที่จะต้องสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แสดงความเป็นตัวตนของกลุ่มออกมาให้มากที่สุด

"What appears to be hospitable acceptance of the outsider is really the ethnic's appeal for acceptance by the mainstream customer, who has the power to decide what is agreeably authentic and what is unthinkable

¹² Jade Snow Wong, *Fifth Chinese Daughter*, p. 159.

outlandish. As a result, ethnics in the food trade often find themselves forced to play up stereotypes of their own group."¹³

การนำเสนอภาพลักษณ์ดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นภาพลักษณ์แบบฉบับ (stereotype) เพื่อให้ตรงกับความคิดหวังของผู้อ่านในสังคมอเมริกันกระแสหลัก ในกรณีของเจด สโนว์ วองถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะได้รับการประเมินจากชาวตะวันตกว่ามีคุณค่าแสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีน และที่สำคัญคือ ได้รับการยอมรับจากชาวตะวันตกในฐานะที่เป็นอเมริกันเชื้อสายจีนตามที่ต้องการ

นอกจากนี้ เจด สโนว์ วอง ได้แสดงให้เห็นความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมอเมริกันกระแสหลักออกมาอย่างเด่นชัด ความภาคภูมิใจในการที่ได้แสดงความสามารถเหนือกว่าชาวอเมริกันผิวขาวคือ การชนะเลิศประกวดบทความเกี่ยวกับปัญหาการลาและขาดงานในองค์กรของเจด สโนว์ วอง นอกจากนี้จะเป็นชัยชนะของลูกค้าผู้หญิงที่เป็นชาวจีนแล้ว ยังมีความหมายถึงชัยชนะของชุมชนชาวจีนทั้งหมดด้วย เพราะเดิมไชน่าทาวน์เป็นที่รับรู้ว่าเป็นที่อยู่ของชาวอพยพและชนชั้นแรงงานเท่านั้น "Now, even Chinatown felt a burst of pride that one of their female citizens has won a contest in competition against Caucasian American."¹⁴

เพราะฉะนั้น นอกจากเจด สโนว์ วองเป็นที่ยอมรับในสังคมจีน ในฐานะที่เป็นผู้หญิงที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนไชน่าทาวน์ ในอีกด้านหนึ่งถือเป็นชัยชนะของชนกลุ่มน้อยที่สามารถเอาชนะชาวอเมริกันผิวขาวได้ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของชาวจีน เพราะชาวจีนนั้นมีสถานะที่ด้อยกว่ามาตลอดในสังคมอเมริกัน จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการแบ่งแยกระหว่างความเป็นชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ในสังคมยังคงมีอยู่ แม้ว่าความสัมพันธ์จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นก็ตาม

3.1.3 กลวิธีการเล่าเรื่อง *Fifth Chinese Daughter* มีโครงเรื่องที่ชัดเจนคือความขัดแย้งระหว่างความเป็นจีน และอเมริกัน และการแสวงหาความสุขของตัวผู้เขียนเอง การผูกเรื่อง

¹³ Sau-ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature: From Necessity to Extravagance*, p. 57.

¹⁴ Jade Snow Wong, *Fifth Chinese Daughter*, p. 196.

เป็นเรื่องของตัวละครเอกแต่เพียงตัวเดียว และการดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับเวลา ทำให้เห็นพัฒนาการของตัวละคร ซึ่งจะแบ่งเป็นตอนๆ ตั้งแต่ตัวละครเอกเป็นเด็ก เติบโตเป็นวัยรุ่น วัยเรียน และเป็นผู้ใหญ่ จะนำเสนอโลกทัศน์ของตัวละครเอกที่ค่อยๆ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา จนกระทั่งเกิดความขัดแย้งกับครอบครัว และการนำไปสู่การคลี่คลายในภายหลัง ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องตามขนบเดิมที่จัดวางไว้เป็นขั้นตอน ไม่มีความซับซ้อน

ในการเล่าเรื่อง (narrative) ผู้เล่าใช้สรรพนามบุรุษที่สามหรือ third person แทนตัวละคร เจด สโนว์ วอง โดยทั่วไปในการเขียนอัตชีวประวัติผู้เขียนมักเล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง "I" แทนตนเอง แต่สำหรับเรื่องนี้จะใช้การเล่าเรื่องเป็นบุรุษที่สามแทน เพราะเห็นว่าการใช้ "I" ขัดกับลักษณะที่เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนตามแบบฉบับของชาวจีน¹⁵ เป็นการแสดงตัวตนมากเกินไป น้ำเสียงที่นำเสนอในงานก็จะมีความนุ่มนวล สุภาพและให้ความเคารพกับระบบอาวุโส แม้ว่าจะมีความขัดแย้งได้เถียงกัน แต่จะไม่แสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว ลบหลู่ หรือลุกขึ้นต่อต่อต้าน ทำให้เห็นลักษณะความเป็นสตรีจีนของผู้แต่งที่ยังคงตระหนักถึงบทบาทของความเป็นลูกสาวในครอบครัวจีนได้เป็นอย่างดี การแสดงออกจะเป็นการตัดพ้อด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจและพยายามที่จะแสวงหาการยอมรับจากภายนอกเพื่อให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงคุณค่าของลูกสาว

โดยสรุป *Fifth Chinese Daughter* แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแสวงหาจุดสมดุลจากความขัดแย้ง ซึ่งมีทั้งความขัดแย้งภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ชาวจีนที่ยึดถือความคิดแบบเก่ากับลูกสาวที่รับการศึกษาแบบตะวันตก ความขัดแย้งภายนอกที่เกิดกับคนจีนในสังคมอเมริกัน เรื่องความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและความเป็นชนกลุ่มน้อยชาวจีน และความขัดแย้งภายในใจของตัวผู้เขียนเองในการแสวงหาอัตลักษณ์จีน-อเมริกันของตน ในการคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างการเลือกเป็นจีน หรือเป็นอเมริกัน ผู้เขียนได้นำเสนอภาพครอบครัวจีน ความคิด และความเชื่อแบบจีน ขณะเดียวกันก็ได้ยอมรับเอาวิถีการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกเข้ามาผสมผสานด้วยการเสนอภาพในด้านบวกของทั้งสองวัฒนธรรมคือยังคงความเป็นจีนของตนไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้ปฏิเสธสังคมอเมริกัน แต่ก็ไม่ได้พยายามทำตัวกลมกลืนไปกับสังคมตะวันตกไปเสียทั้งหมด หากรับเอาวิถีและความคิดแบบสังคมอเมริกันมาปรับใช้ให้เข้ากับตนเองมากที่สุด ซึ่งในตอนท้ายผู้เขียนได้บอกไว้อย่างชัดเจนถึงวิถีทางที่เลือกสำหรับตนเอง เจด สโนว์ วองได้เลือกวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองด้วยการเริ่มต้นทำธุรกิจ

¹⁵ Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 120.

เกี่ยวกับเครื่องบิน ขณะเดียวกันเธอก็ยังคงผูกพันใกล้ชิดกับครอบครัวจีนของเธอรวมทั้งได้รับการสนับสนุนในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจนี้ เพราะฉะนั้นวิถีทางที่เจด สโนว์ วอง เลือกในตอนท้ายจึงเป็นการประนีประนอมและพยายามทำให้เกิดความสมดุลมากที่สุด “Jade Snow was moving with increasing confidence and pleasure in the Western World, but she was also taking pleasure in rediscovering her Chinese community.”¹⁶

เป็นบทสรุปที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า เจด สโนว์ วอง นั้นชื่นชมโลกตะวันตกและรู้สึกมั่นคงมากกว่าเมื่ออยู่ในโลกนั้น หากแต่เธอก็เห็นคุณค่าในความเป็นตะวันออกด้วยเช่นกัน *Fifth Chinese Daughter* จึงเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการยอมรับและชื่นชมทั้งจากชาวตะวันออกซึ่งเป็นชาวจีนและชาวตะวันตก เพราะเป็นการประนีประนอมทั้งสองฝ่าย ด้วยว่าทั้งวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมอเมริกันแตกต่างกันมาก และเป็นวัฒนธรรมที่มีความแข็งแกร่งทั้งคู่ ผลที่ได้รับนั้นทำให้วรรณกรรมโดยชาวอเมริกันเชื้อสายจีนได้รับความสนใจมากขึ้น เพราะเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของชาวจีนในลักษณะที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งจะเห็นว่าเจด สโนว์ วอง ได้นำเสนอภาพของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่สามารถแสวงหาความสุขในสังคมตะวันตกได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเจด สโนว์ วอง ได้รับการคลี่คลายอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อเธอทำให้ครอบครัวมีความเข้าใจในสิ่งที่เธอเลือกเอง ขณะเดียวกันก็ได้แสดงความเป็นตะวันออกของตนท่ามกลางสังคมตะวันตก แม้ว่าจะมีความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมและสังคมทั้งสองฝ่ายคือ จีนกับอเมริกัน หากแต่ไม่สามารถเลือกด้านหนึ่งและละทิ้งอีกด้านหนึ่งไปได้ จึงจำเป็นต้องรักษาสมดุลให้เกิดขึ้น

ผลจากการสร้างภาพลักษณ์ความเป็น “ตะวันออก” ในฐานะด้านตรงข้ามกับ “ตะวันตก” ในเรื่องนี้ สำหรับผู้อ่านที่เป็นชาวจีนนวนิยายเรื่องนี้ประสบความสำเร็จในการแสดงตัวตนของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนท่ามกลางสังคมอเมริกันที่เต็มไปด้วยความรู้สึกแปลกแยก สำหรับชาวอเมริกันผิวขาวได้รับรู้ว่าชาวจีน-อเมริกันซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยนั้นมิใช่การดำเนินชีวิตและมีแนวคิดในการแสดงความเป็นปัจเจกบุคคลที่แตกต่างจากชาวจีนในประเทศจีนและอเมริกันกระแสหลัก เรื่องนี้ทำให้ภาพลักษณ์แบบเก่าๆ ของชาวจีนที่เคยรับรู้เปลี่ยนแปลงไปและความรู้สึกที่มีต่อชาวจีนอเมริกันเป็นไปใน

¹⁶ Jade Snow Wong, *Fifth Chinese Daughter*, p. 211.

ด้านบวกมากขึ้น¹⁷ เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าภาพลักษณ์ความเป็น “ตะวันออก” และ “ตะวันตก” ในเรื่องนี้แม้จะเป็นคู่ตรงข้ามแต่ก็ไม่ได้เป็นไปในลักษณะคู่ปฏิบัตกัน หากเป็นไปเพื่อชี้ให้เห็นและยอมรับความแตกต่างและเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันมากกว่า

3.2 *The Woman Warrior*: จากความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมจีนกับอเมริกันสู่การแสวงหาความสมดุล

ผลงานเรื่อง *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood Among Ghosts* ของแม็กซีน ฮง คิงสตันมีอิทธิพลต่อการศึกษาและการวิจารณ์วรรณกรรมของนักเขียนจีน-อเมริกันในรุ่นต่อมา ทั้งนี้เพราะเนื้อหาและการนำเสนอในรูปแบบใหม่ที่คิงสตันถ่ายทอดในงานของเธอเป็นจุดเด่นทำให้วรรณกรรมโดยชาวอเมริกันเชื้อสายจีนได้รับความสนใจศึกษา และมีการวิจารณ์ในวงกว้างขวางมากขึ้น

แก่นเรื่องสำคัญสะท้อนภาพความขัดแย้งของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนของคนรุ่นลูกที่ได้รับอิทธิพลการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมอเมริกัน เกิดเป็นความขัดแย้งภายในครอบครัวระหว่างคนรุ่นก่อนกับคนรุ่นใหม่ รวมถึงความขัดแย้งภายในจิตใจของชาวจีน-อเมริกันรุ่นใหม่ที่ต้องเลือกความเป็นจีนกับความเป็นอเมริกัน ทั้งนี้สามารถสันนิษฐานได้ว่าเสียงของ “ผู้เล่าเรื่อง” ในเรื่องคือเสียงของคิงสตันเอง อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยจะใช้คำว่า “ผู้เล่าเรื่อง” เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการศึกษาทวิวิธีการเล่าเรื่อง

3.2.1 ความขัดแย้งระหว่างสังคมจีน กับสังคมอเมริกัน สำหรับตัวผู้เล่าเรื่อง

ได้รับฟังเรื่องราวของญาติพี่น้องและสังคมจีนที่ผู้เล่าเรื่องเองไม่เคยได้รู้จักอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความสับสนและไม่เข้าใจสังคมจีนเพราะเกิดและเติบโตอยู่ในสังคมอเมริกามาตั้งแต่ต้นและยังทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งอย่างยิ่ง เพราะทั้งสังคมจีนและอเมริกันนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว ผลคือทำให้การแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลในฐานะที่เป็นอเมริกันเชื้อสายจีนนั้นยากลำบาก ผู้เล่าเรื่องได้

¹⁷Elain H.Kim, *Asian American Literature: Introduction to the Writings and Their Social Contexts* (Philadelphia: Temple University Press, 1982), p. 66.

กล่าวถึงความสับสนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นจีนของตนระหว่างแบบที่ได้รับความนิยมโดยตรง คือเรื่องในวัยเยาว์ การรับฟังเรื่องของครอบครัว ความยากจน กับรูปแบบที่แพร่หลายในสื่อเช่น ภาพยนตร์

“Chinese-Americans, when you try to understand what things in you are Chinese, how do you separate what is peculiar to childhood, to poverty, insanities, one family, your mother who marked your growing with stories, from what is Chinese? What is Chinese tradition and what is the movies?”¹⁸

การบอกว่าตนเองเป็น “Chinese American” ในส่วนที่เป็น “Chinese” หรือความเป็นจีนนั้น จะเห็นถึงภาวะสับสนของผู้เล่าเรื่อง และความพยายามทำความเข้าใจกับวิถีที่เป็นจีน คนรุ่นใหม่อย่างผู้เล่าเรื่องมักโตมาพร้อมกับเรื่องเล่าจากแม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัวจีนของตน และความยากลำบากของชนรุ่นพ่อแม่ ความเป็นจีนที่แตกต่างจากอเมริกันโดยสิ้นเชิง เป็นสิ่งที่คนรุ่นใหม่ต้องเผชิญเพื่อหาหนทางไปสู่ความเป็นจีน-อเมริกันที่ลงตัวมากที่สุด การที่ชนกลุ่มน้อยชาวอเมริกันเชื้อสายจีน เช่นผู้แต่งพยายามสร้าง หรือแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเองนั้นเป็นเรื่องยาก จากการวิเคราะห์งานเขียนอาจมองได้ว่า สิ่งที่ผู้เล่าเรื่องเสนอคือ ชาวจีน-อเมริกันไม่ใช่คนอเมริกันกระแสหลัก แต่ก็ไม่ใช่ชาวจีนอย่างที่ชาวจีนแผ่นดินใหญ่ทั่วไป หากแต่ชาวจีน-อเมริกันเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่พยายามผสมผสานความเป็นตะวันออกที่อยู่ในสายเลือดเข้ากับสังคมตะวันตกที่ดำเนินชีวิตอยู่ สำหรับผู้เล่าเรื่องนั้นยอมรับว่าไม่สามารถรับเอาความเป็นจีนทั้งหมดไว้ได้ เพราะสังคมตะวันตกที่เติบโตมานั้นมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง ซึ่งเมื่อเธอได้รับการศึกษาตามแบบตะวันตก ยิ่งทำให้เธอเห็นความแตกต่างชัดเจน เช่นเดียวกับเจด โสโนว์ วองที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกจากการศึกษา

อิทธิพลของครอบครัวซึ่งมีความเป็นจีนสูงมีต่อตัวผู้เล่าเรื่องมาก ไม่ว่าจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก การเลี้ยงดูด้วยค่านิยมแบบจีน ผู้เล่าเรื่องยอมรับว่าการที่จะเข้าใจถึงความเป็นจีน-อเมริกันนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายและยิ่งการที่ชนกลุ่มน้อยอย่างชาวอเมริกันเชื้อสายจีนเช่นผู้เล่าเรื่องพยายามสร้างหรือ

¹⁸ Maxine Hong Kingston, *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood among Ghosts* (Vintage International: New York, 1989), p. 6.

แสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเองนั้นยังมีอุปสรรค นอกเหนือจากอุปสรรคด้านพื้นฐานสังคมที่แตกต่างแล้ว ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ซึ่งมีหลายกลุ่มในสังคมที่กว้างใหญ่อย่างอเมริกาอย่างชาวจีน-อเมริกันเหล่านี้ไม่ใช่ทุกคนอเมริกันกระแสหลักแต่ก็ไม่ใช่คนจีนอย่างที่ชาวจีนทั่วไปยอมรับ การที่ชาวจีน-อเมริกันจะยืนยันความเป็นตัวของตัวเอง หรือความมีตัวตนของกลุ่มนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่าย

สำหรับตัวผู้เล่าเรื่องได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดและความรู้สึกในฐานะที่เป็นอเมริกันเชื้อสายจีนที่มีทั้งความขัดแย้งในจิตใจ ความโกรธ ความกดดันและความต้องการอิสระไม่ติดกับค่านิยมแบบครอบครัวจีนแบบที่มารดาต้องการจะปลูกฝัง ในขณะที่แม่ของเธอต้องการให้ลูกๆ อยู่รวมเป็นครอบครัวใหญ่มีลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมือง แต่ตัวผู้เล่าเรื่องไม่ต้องการและรู้สึกอึดอัด ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมแบบเดิมผสมกับเรื่องเล่าต่างๆ ที่ฟังมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งเธอไม่สามารถที่จะรับในความเป็นจีนทั้งหมดไว้ได้และยืนยันความต้องการที่จะกลับไปทำงานต่างเมืองที่ทำให้รู้สึกสบายใจและรู้สึกเป็นอิสระในการที่จะเป็นตนเองมากกว่า นั่นคือการเลือกวิถีแบบอเมริกัน ผู้เล่าเรื่องกล่าวถึงการรับรู้โลกของเธอเมื่อยามตื่นว่าเป็นอเมริกันเปรียบเทียบกับโลกในยามหลับว่าเป็นจีนซึ่งเธอพยายามปฏิเสธและไม่สามารถเข้าใจได้

“To make my waking life American-normal, I turn on the lights before anything untoward makes an appearance. I push the deformed into my dreams, which are in Chinese, the language of impossible stories.”¹⁹

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้เล่าเรื่องต้องการดำเนินชีวิตแบบชาวอเมริกันปกติทั่วไปและพยายามสลัดตนเองออกจากเรื่องราวที่สื่อความเป็นจีน ซึ่งในความรู้สึกของตัวเธอล้วนเป็นเรื่องที่ไม่ปกติและไม่น่าเป็นไปได้ คำว่า “deformed” อาจตีความว่าหมายถึงลักษณะที่ไม่สมประกอบ ความไม่สมบูรณ์ ข้อด้อยหรือ ด้านที่ไม่พึงปรารถนาในความคิดของผู้เล่าซึ่งสื่อถึงสิ่งที่เป็นจีน ซึ่งผู้เล่าเรื่องพยายามผลักดันสิ่งที่เป็นจีนให้ไปอยู่ในความฝันได้จิตสำนึกคือพยายามเก็บกดไว้ ส่วนคำว่า “impossible stories” สื่อถึงเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นในชีวิตจริงในโลกปัจจุบัน เรื่องที่ไม่น่าจะเกิดแต่เกิดขึ้นในสังคมจีนเช่น เรื่องของป่าที่เมืองจีนซึ่งถูกลงโทษเพราะมีขู หรือความลำบากยาก

¹⁹ Ibid., p.87.

แค่นของญาติที่เมืองจีนซึ่งผู้เล่าเรื่องไม่เคยเห็นหรือประสบมาก่อน ทำให้เกิดความสับสนและไม่เข้าใจโลกเก่าที่เมืองจีน ภาพที่รับรู้จากครอบครัวเป็นภาพตรงข้ามกับโลกปัจจุบันในสังคมอเมริกัน

นอกจากความขัดแย้งระหว่างความเป็นจีน กับอเมริกันแล้ว ผู้เล่าเรื่องต้องเผชิญกับความขัดแย้งในการแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคลในฐานะชาวอเมริกันเชื้อสายจีน ในบท "A Song for a Barbarian Reed Pipe" เป็นบทที่ตัวผู้เล่าถ่ายทอดความคิดอ่านและการรับรู้ของเธอที่มีต่อโลกและสังคมรอบตัวซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้งและสับสน หากแต่เธอพยายามหาคำอธิบายที่ทำให้สังคมรอบตัวเธอเข้าใจง่ายขึ้น ผู้เล่าจะเล่าเรื่องเมื่อสมัยยังเยาว์วัยถึงพฤติกรรมและการแสดงออกของเธอในโรงเรียนประถมของอเมริกาซึ่งเป็นการแสดงที่ต้องการจะบอกว่าตนเองเป็นใคร การพยายามค้นหาและยืนยันความเป็นตัวของตัวเอง รวมถึงสิ่งที่ผู้แต่งสงสัยและต้องการคำตอบว่าสิ่งที่เป็นจีนและสิ่งที่เป็นอเมริกันแท้จริงคืออะไร ซึ่งเธอเองไม่สามารถหาคำตอบได้จากครอบครัวของเธอ โดยเฉพาะแม่ของเธอซึ่งปลูกฝังเธอด้วยเรื่องเล่าต่างๆจำนวนมากสร้างความสับสนจนทำให้ผู้เล่าเรื่องไม่สามารถแยก "เรื่องเล่า" ออกจาก "เรื่องจริง" ได้ ดังเช่นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเรื่องมีปากเสียงกับผู้เป็นแม่ สาเหตุจากที่ผู้เล่าเรื่องคิดว่าแม่ต้องการจะให้แต่งงาน ทำให้เธอมีปฏิกริยาต่อต้านและเป็นที่มาของการโต้เถียงและผู้เล่าเรื่องปฏิเสธที่จะรับฟังเรื่องราวของครอบครัวจีนเพราะเป็นเรื่องที่ไม่อาจเข้าใจได้

"And I don't want to listen to any more of your stories; they have no logic.

They scramble me up. You lie with stories. You won't tell me a story and then say, 'This is a true story,' or, 'This is just a story.' I can't tell the difference.

I don't even know what your real names are. I can't tell what's real and what you make up."²⁰

สำหรับผู้เล่าเรื่อง เรื่องที่มารดาเล่าให้ฟังปราศจากตรรกะทำให้ไม่รู้ว่าเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องเล่าโกหกในขณะที่สังคมอเมริกันที่ผู้เล่าเรื่องเติบโตมาให้ความสำคัญกับการมีตรรกะสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างจริงกับเท็จ แต่เรื่องที่เกิดขึ้นในโลกเก่านั้นไม่สามารถทำให้ผู้เล่าเข้าใจได้ ดังนั้นอิทธิพลของเรื่องเล่ามีผลต่อความคิด และความรู้สึกของผู้เล่าเรื่องมาก ทำให้เกิดความสับสนกับ "ความเป็นจีน" ที่มีหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจากญาติที่อยู่เมืองจีนซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเขียน

²⁰ Ibid., p.202.

จดหมายมาพรรณนาถึงความยากลำบากในการดำรงชีวิตภายใต้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยม เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่เขาได้รับฟังและรับรู้มาตลอดชีวิต คนรุ่นลูกอย่างผู้เล่าเรื่องจึงอยู่ในภาวะที่ขัดแย้งระหว่างความเป็นโลกเก่าของบรรพบุรุษกับโลกใหม่ของสังคมนิยมตะวันตก

"I continue to sort out what's just my childhood, just my imagination, just my family, just the village, just movies, just living.
... Soon I want to go to China and find out who's lying--the Communists who say they have food and jobs for everybody or the relatives who write that they have not the money to buy salt."²¹

สิ่งที่ผู้เล่าเรื่องรับรู้ในส่วนใหญ่นั้นมาจากเรื่องเล่า ซึ่งเรื่องเล่าเหล่านั้นมีทั้งเรื่องจริง หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นจริงเช่น เรื่องของป่าของผู้เล่าและยังมีเรื่องเล่าที่เล่าต่อกันมาจากคนรุ่นก่อน ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่ ตัวผู้เล่าเรื่องจึงอยู่ท่ามกลางเรื่องจริงกับเรื่องที่เขาต่อกันมาไม่สามารถแยกแยะออกจากกันได้ซึ่งนำไปสู่การผสมผสานตำนานและนิทานในการเล่าเรื่อง ลักษณะที่อยู่ระหว่างโลกเก่าและโลกใหม่และการแสวงหาความสมดุลของผู้เล่าเรื่องนี้ โดยเนื้อแท้แล้วไม่แตกต่างจากนักเขียนรุ่นก่อนคือ เจต สโนว์ วอง โนแ่งที่ตั้งคำถามกับความเป็เงินของครอบครัว ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คนรุ่นลูกไม่ต้องการแต่ไม่สามารถปฏิเสธได้ เรื่องการให้ความสำคัญกับเพศชาย-หญิง ความต้องการที่จะแสดงความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเอง การแสวงหาอิสระและปลอดจากการครอบงำเรื่องความเป็นจีน

นอกจากนี้ ยังพบความขัดแย้งระหว่างวัย ซึ่งเป็นความขัดแย้งภายในระหว่างคนรุ่นแม่กับคนรุ่นลูก ซึ่งคนรุ่นแม่มีทัศนคติที่แตกต่างกับคนรุ่นลูกอย่างมาก และคนรุ่นลูกนั้นไม่สามารถเข้าใจมารดาของตน แต่ด้วยความเป็ครอบครัวจีนทำให้ต้องอยู่ร่วมกัน พฤติกรรมและการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างคนสองรุ่น เห็นจากกรณีที่มีมารดาได้ตัดสายรั้งที่ควบคุมการออกเสียงไต้ลั่นของลูกสาวออกไปเพราะคิดว่าจะทำให้ลูกสาวสามารถพูดได้คล่องหลายภาษาไม่ติดขัด แต่ผลกลับเป็นไปในทางตรงข้ามเพราะผู้เล่าเรื่องกลับกลายเป็นเด็กที่เงิบและเก็บตัวมากกว่า อย่างไรก็ตามในการศึกษาวรรณกรรมของเอมี หลิง เธอได้วิเคราะห์ว่าการตัดสายรั้งที่ควบคุมการออกเสียงนั้นเป็นเสมือนการไม่

²¹ Ibid., p.205.

ให้พูดนั่นเอง²² ทำให้ผู้เล่าเรื่องกลายเป็นเด็กเงียบเหมือนเด็กจีนคนอื่นๆ และอีกนัยหนึ่งเป็นการแสดงอำนาจที่เหนือกว่าของมารดาต่อลูกสาวคือมีอำนาจในการควบคุมการพูดของลูก ซึ่งตัวผู้เล่าเรื่องเองเข้าใจว่าที่มารดาทำเช่นนั้นเป็นเพราะไม่ต้องการให้ตนพูดหรือแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง เพราะทั้งสองมีทัศนคติขัดแย้งและไม่เข้าใจกันตลอด “You can’t stop me from talking. You tried to cut off my tongue, but it didn’t work.”²³ อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำของมารดานั้นเป็นไปเพราะต้องการที่จะให้ลูกสาวพูดจางาน่าฟังและพูดได้อย่างอิสระเสรีมากกว่าที่จะปิดกั้นลูกสาว “I fixed your tongue so you could say charming things.”²⁴ แม้ว่ากรกระทำของแม่อาจจะเป็นการกระทำที่แปลกประหลาดก็ตามที่ แต่ก็เห็นว่ามีเจตนาดี ในอีกแง่หนึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงภาพลักษณ์ความเป็นจีนในคนรุ่นแม่ซึ่งคนรุ่นลูกไม่สามารถเข้าใจได้

3.2.2 ภาพลักษณ์ความเงียบของชาวจีน-อเมริกัน เกิดจากความขัดแย้งที่ชาวจีน-อเมริกันมีต่อสังคมภายนอกคือ สังคมตะวันตกและแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เงียบ นิ่งเฉย ทั้งนี้ความเงียบเป็นบุคลิกภาพอันโดดเด่นมากของเด็กจีน-อเมริกัน อาจมองว่าความเงียบ การไม่พูดจาสื่อให้เห็นลักษณะที่ชนกลุ่มน้อยมีความแปลกแยกต่อสังคม ในบทนำของ *Articulate Silences: Hisaye Yamamoto, Maxine Hong Kingston, Joy Kogawa* ของ คิง-ค็อก เจิง (King-Kok Cheung) ได้กล่าวถึงเสียงและความเงียบของผู้หญิงและชนกลุ่มน้อยว่า เสียงเป็นสิ่งสำคัญในการบอกถึงอำนาจสำหรับสังคมอเมริกัน อย่างไรก็ตามในอดีตสตรีและคนที่มาจากชนกลุ่มน้อยในอเมริกาได้ถูกทำให้เงียบไม่มีปากเสียง ซึ่งผู้หญิงที่เป็นชนกลุ่มน้อยนี้ได้ทำลายภาวะเงียบที่เกิดขึ้นและใช้เสียงในการบอกกล่าวต่อสังคม

“Many women and members of racial minorities, growing up in an America where voice is tantamount to power and where they have been traditionally muzzled, have also forsworn silence in order to have a say in society.”²⁵

²² Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 127.

²³ Maxine Hong Kingston, *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood among Ghosts*, p. 202.

²⁴ Ibid., p. 203.

²⁵ King-Kok Cheung, *Articulate Silences: Hisaye Yamamoto, Maxine Hong Kingston, Joy Kogawa* (New York: Cornell University Press, 1993), p. 2.

ในงานของคิงสตันซึ่งเป็นสตรีเชื้อสายจีนที่เติบโตในสังคมอเมริกาที่ได้นำเสนอประสบการณ์เกี่ยวกับความเงียบของคนจีน ดังที่ผู้เล่าเรื่องกล่าวว่าความเงียบเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับเด็กผู้หญิงจีน “The other Chinese girls did not talk either, so I knew the silence had to do with being a Chinese girl.”²⁶

ผู้เล่าเรื่องและน้องสาวไม่พูดเลยเป็นเวลาถึงสามปีเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เช่นเดียวกับเด็กผู้หญิงจีนคนอื่นๆ การไม่พูดนี้คือลักษณะที่แปลกแยกต่อสังคม ความสำเร็จตัวตน (absence) ของชาวจีน-อเมริกันในสังคมตะวันตกรวมถึงการที่ไม่สามารถพูดเพื่อแสดงตัวตน (self-expression) ออกมาได้ ภาพลักษณ์ของเด็กจีน-อเมริกันที่ปรากฏจึงเป็นเด็กเงียบ มีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกแปลกแยกต่อสังคม ความพยายามในการลดช่องว่างความแปลกแยกนั้นปรากฏให้เห็นเมื่อผู้เล่าเรื่องได้พยายามกระตุ้นให้เด็กหญิงจีนอีกคนหนึ่งพูด (ซึ่งจะวิเคราะห์ในบทที่ 4) หากแต่ไม่ประสบความสำเร็จ แต่นั่นได้ทำให้เห็นถึงความพยายามที่จะบอกกับสังคมว่าตนเองเป็นใครในสังคมที่มีความแตกต่างนี้

อย่างไรก็ตาม หากมองอีกแง่หนึ่งความเงียบสำหรับชาวจีน-อเมริกันอาจเป็นการสื่อสารหรือการบอกกล่าวอีกรูปแบบหนึ่งเพียงแต่ไม่ได้ออกมาเป็นคำพูด (verbalization) หากแต่ความเงียบก็ทำให้เกิดการรับรู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกอย่างไรได้โดยไม่ต้องพูด ความเงียบอาจกลายเป็นสื่อที่แสดงถึงความรู้สึกแปลกแยกในสังคมอเมริกันของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนได้ ดังนั้นความเงียบที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มชาวจีน-อเมริกันจึงมีลักษณะ 2 ด้านที่ตรงข้ามกันคือ ด้านหนึ่งบอกถึงความไร้ตัวตน (absence) และอีกด้านหนึ่งความเงียบถูกใช้เป็นภาพลักษณ์แบบฉบับที่ทำให้คนตะวันตกรับรู้ถึงความมีอยู่ (existence) แม้จะเป็นความมีอยู่ที่เต็มไปด้วยความแปลกแยกของชาวจีน-อเมริกัน

ผลต่อเนื่องจากความเงียบ ทำให้เห็นความสำคัญของการพูดอันเป็นการแสดงตัวตน ผู้เล่าเรื่องได้แสดงทัศนคติของเธอที่มีต่อการใช้ภาษา ซึ่งเป็นสื่อสำคัญในการทำความเข้าใจและการแสดงออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในสังคมตะวันตกและพูดคนละภาษา ฉะนั้นภาษาจึงมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือจีนต่างใช้เพื่อแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกที่เกิดจากการพูดออกมา (expression) คนรุ่นพ่อแม่อาจเข้า

²⁶Maxine Hong Kingston, *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood among Ghosts*, p. 166.

ใจภาษาอังกฤษ แต่ใช้ภาษาจีนเป็นหลัก ในขณะที่คนรุ่นลูกจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ตามทัศนะของผู้เล่าเรื่องเห็นว่า ภาษาอังกฤษนั้นนุ่มเกินไปสำหรับชาวจีน

“And the Chinese can't hear Americans at all; the language is too soft and western music unbearable. ... Normal Chinese woman's voices are strong and bossy. We American-Chinese girls had to whisper to make ourselves American-feminine.”²⁷

ผู้เล่าเรื่องมีความคิดเห็นและความรู้สึกที่ภาษาที่ชาวอเมริกันใช้มีความแตกต่างจากภาษาจีนที่ชาวจีน-อเมริกันใช้โดยสิ้นเชิง ผู้เล่าเรื่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการพูดหรือน้ำเสียงของผู้หญิงจีนว่ามีลักษณะเฉพาะคือเข้มแข็งและเจ้ากี้เจ้าการ ในขณะที่ชาวอเมริกันบางคนมักมีภาพลักษณ์ของชาวจีนว่าเป็นพวกที่ชอบพูดเสียงดัง ไม่ไพเราะและไม่มีจังหวะ ทำให้ไม่น่าฟัง “It isn't just the loudness. It is the way Chinese sounds, chingchong ugly, to American ears,”²⁸ ส่วนคนจีนก็มองว่าภาษาตะวันตกนั้นนุ่มนวลเกินไป ไม่สามารถรับฟังได้ในความคิดของคนจีน นอกจากนี้การใช้คำว่า “American-feminine” ยังสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกที่จะเป็นผู้หญิงแบบจีน หรือแบบอเมริกันซึ่งจะแตกต่างกันดังที่กล่าวไปแล้ว เป็นความขัดแย้งอีกรูปแบบหนึ่งของผู้หญิงจีน ถ้าเลือกจะเป็นอเมริกันก็ต้องพูดแบบที่นุ่มนวล ไม่ใช่เสียงดังเหมือนชาวจีน

ดังนั้น การใช้ภาษา เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตเพื่อสื่อความหมาย และนำมาซึ่งความเข้าใจทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นคนจีน หรือคนอเมริกัน หรือคนอเมริกันเชื้อสายจีน อย่างไรก็ตามเห็นชัดว่าคนอเมริกันเชื้อสายจีนอย่างผู้เล่าเรื่องที่แม้จะเกิดและเติบโตที่อเมริกาก็ยังประสบปัญหาเรื่องการพูดและการใช้ภาษา หรือแม้แต่คนที่พูดภาษาเดียวกันบางครั้งก็ยังไม่สามารถเข้าใจกันได้อย่างเช่น ผู้เล่ากับแม่ของเธอซึ่งแม่มักจะบอกว่าลูกสาวน่าเกลียด แต่จริงๆ แล้วไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้น คำอธิบายของแม่ก็คือคนจีนมักจะพูดอย่างหนึ่งแต่หมายความอีกอย่างหนึ่งเสมอ “That's what we're supposed to say. That's what Chinese say. We like to say the opposite.”²⁹ ในบริบทนี้

²⁷ Ibid., p.172.

²⁸ Ibid., p. 171.

²⁹ Ibid., p.203.

จะเห็นธรรมเนียมการพูดของชาวจีน ซึ่งผู้เล่าเรื่องหรือคนทั่วไปก็อาจไม่เข้าใจว่าทำไมชาวจีนจะต้องพูดอีกอย่างแต่หมายความว่าอีกอย่างนำมาซึ่งความขัดแย้งความไม่เข้าใจต่อกันและกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ซับซ้อนของคนจีน

3.2.3 ภาพลักษณ์ “ผี” (ghost) นอกจากภาพลักษณ์ความเจ็บแล้ว ภาพลักษณ์ “ผี” ก็เป็นอีกภาพหนึ่งที่ผู้เล่าเรื่องนำมาใช้แสดงความเป็นชนกลุ่มน้อยของตน เริ่มจากชื่อเรื่อง *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood Among Ghosts* นอกจากจะสื่อถึงความเป็นสตรีนักรบของสตรีจีนแล้ว ยังสื่อถึงบันทึกความทรงจำของเด็กหญิงที่เติบโตอยู่ท่ามกลางผี คำว่า “ผี” ในที่นี้อาจสื่อถึงความหมายที่หลากหลาย คืออาจหมายถึงทั้งคนที่ตายไปแล้วและคอยหลอกหลอนคนที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น ป้าของผู้เล่าเรื่อง “My aunt haunts me—her ghost drawn to me...”³⁰ หรือคนที่มีชีวิตอยู่แต่มีลักษณะเหมือนผี อย่างเช่น มูน ออริคิตที่มีอาการล่องลอย ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว เมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ก็เหมือนคนไม่มีวิญญาณ “But each day Moon Orchid slipped further away.”³¹

นอกจากนี้ “ผี” ในอีกความหมายใช้แทน ความชั่วร้าย หรือบางสิ่งที่ถูกห้ามไม่ให้พูดถึงเพราะจะนำมาซึ่งหายนะและในความหมายสุดท้ายใช้เรียกคนที่มีแตกต่างจากตนเองคือคนต่างชาติ ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรม เช่นชาวอเมริกันที่เป็นคนขับรถแท็กซี่ คนขับรถประจำทาง ตำรวจ พนักงานดับเพลิง คนอ่านมิเตอร์น้ำ คนตัดต้นไม้และขอทาน การเรียกคนเหล่านี้ว่าเป็น “ผี” จึงเป็นการแสดงความแปลกแยกของชาวจีน-อเมริกันต่อชาวอเมริกัน “But America has been full of machines and ghosts—Taxi Ghosts, Bus Ghosts, Police Ghosts, Fire Ghosts, Meter Reader Ghosts, Tree Trimming Ghosts, Five-and-Dime Ghosts.”³²

ฉะนั้น การใช้คำว่า “ผี” ของคนจีนจึงแสดงถึงภาพลักษณ์ความเป็นอื่นที่ชาวจีนมีต่อชาวตะวันตก คำนี้จึงมีความหมายและการใช้ที่หลากหลายครอบคลุมถึงความนึกคิด ทัศนคติและความเป็นจีน ในงานของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนอีกคนคือ เอมี ตัน ก็จะใช้ภาพลักษณ์ของผีเพื่อสื่อความหมายที่คล้ายกัน ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

³⁰ Ibid., p. 16.

³¹ Ibid., p. 157.

³² Ibid., pp. 96-97.

3.2.4 ภาพลักษณ์ที่แสดงวัฒนธรรมการกินของชาวจีน เช่นเดียวกับ เจด สโนว์

วอง ในงานของคิงสตันมีการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นจีนเพื่อบอกถึงสถานภาพความเป็นชนกลุ่มน้อย ที่เห็นเด่นชัดคือการนำเสนอวัฒนธรรมการกินที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวจีน ซึ่งวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวจีนมีความแปลก และบอกถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มน้อยชาวจีนได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง จากการเล่าของผู้เล่าเรื่องจะเห็นภาพลักษณ์การรับประทานอาหารสิ่งที่ชาวตะวันตกหรือคนชาติอื่นๆ ไม่สามารถรับประทานได้ แต่ชาวจีนกลับนำมาประกอบอาหารเช่น แรคคูน สกังก์ นกเหยี่ยว นกพิราบ เป็ดป่า น่านป่า ค้างคาวดำ งู หอยทาก เต่า ล้วนแต่เป็นสัตว์ที่มารดาปรุงเป็นอาหารให้ลูกรับประทาน “My mother has cooked for us: raccoons, skunks, hawks, city pigeons, wild ducks, wild geese, black-skinned bantams, snakes, garden snails, turtles...”³³ แม้ตัวผู้เล่าเองยังมีความรู้สึกแปลกและมองวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวจีนอย่างที่ชาวตะวันตกมอง คือมองว่าความสามารถที่จะกินของแปลกประหลาดกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนไปเสียแล้ว นอกเหนือจากวัฒนธรรมการกินอาหารที่แตกต่างแล้วจะเห็นธรรมเนียมในการกินของเหลือค้างจนกว่าจะหมดซึ่งมักพบในครอบครัวจีน ในงานของนักเขียนสตรีคนอื่นเช่น เฟ เหมียน อิงก็กล่าวว่ารมารดาของเธอมักจะต้องกินของเหลือจนหมด ซึ่งลูกๆ ก็ต้องกินด้วย พฤติกรรมกรับประทานอาหารในลักษณะนี้จึงไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับครอบครัวชาวจีน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากที่ชาวจีนต้องเผชิญเพื่อความอยู่รอด แม้ต่อมาจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่ก็ยังติดที่จะต้องกินของเหลือให้หมด จนกลายเป็นความเคยชินและเป็นภาพลักษณ์ที่แสดงความลำบากของชนกลุ่มน้อยชาวจีนในที่สุด ลักษณะนี้เป็นการแสดงถึง “ภาวะจำยอม” หรือ Necessity ของชาวจีนได้เป็นอย่างดี คือจำเป็นต้องกินเพื่อความอยู่รอด ทำให้มีความสามารถกินของที่คนอื่นกินไม่ได้ และห้ามกินเหลือ

3.2.5 กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องมีความสำคัญมากในเรื่อง *The Woman Warrior*

เรื่องที่ผู้เล่าเรื่องเล่าจะมีทั้งเรื่องจริงที่มารดาเล่าให้ฟัง เช่น เรื่องป่าที่เมืองจีนและเรื่องที่แต่งขึ้นตามจินตนาการของเธอเช่น มู่หลานอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องลักษณะเดียวกับที่แม่ของเธอเล่าให้เธอฟังคือมีความจริงและจินตนาการอยู่ร่วมกันซึ่งเส้นแบ่งระหว่างความจริงกับจินตนาการนั้นไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัว “In fact, the line between fantasy and reality, in Kingston’s book as in her mother’s stories, is never strictly maintained and the narrative frequently crosses the

³³ Ibid., p. 90.

border.”³⁴ ดังนั้น จะเห็นว่าลักษณะการเล่าเรื่องของผู้เล่าเรื่องเป็นการเล่าเรื่องซ้อนกัน 2 ชั้น ในเรื่องนี้ จะแบ่งเป็นบทๆ การดำเนินเรื่องไม่ขึ้นอยู่กับการจัดลำดับเวลา แต่ละบทจะเป็นเรื่องราวของตัวละคร สตรีแต่ละตัว ไม่มีตัวละครเอกเป็นศูนย์กลาง แต่ก็ไม่ได้ทำให้สูญเสียเอกภาพในการนำเสนอแก่นของ เรื่องทั้งหมด เพราะผู้เล่าเรื่องแสดงความชัดเจนในการเสนอแก่นเรื่องรวมคือ ความขัดแย้งทั้งในระดับ ครอบครัวและในระดับสังคม ผู้เล่าเรื่องอยู่ในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อยชาวจีนและเป็นสตรีจีนที่มีความ ขัดแย้งต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่

ในการเล่าเรื่องของคิงสตัน จะใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งหรือ first person (“I”) โดย “I” จะเป็นทั้งผู้เล่าเรื่องเองและเป็นผู้ที่รับฟังเรื่องราวแล้วนำมาเล่าต่อ ลักษณะการเล่าจะเปิดเผย ตรงไป ตรงมาและแสดงความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นรัก ขอบ โกรธ หรือเกลียด น้ำเสียงในการนำเสนอเรื่องและคำ พุดมีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเสียดสี เยาะเย้ย ถากถาง แสดงความกตสัน ความขมขื่น ความ โกรธ และออกลักษณะขบถต่อสังคมจีน³⁵ คือ ความคิดต่อต้านปรากฏอยู่ทุกบทเช่น ในบทแรกที่เป็น เรื่องของป้าที่เมืองจีน ลักษณะขบถที่พบคือการเอาเรื่องเสื่อมเสียของครอบครัวมาเปิดเผยทั้งที่เป็น เรื่องที่ไม่มีใครต้องการพูดถึงและแม่ได้สั่งห้ามไม่ให้บอกใคร “Don't tell anyone you had an aunt.”³⁶ แต่ผู้เล่าเรื่องกลับนำมาเล่าและเอามาไว้เป็นบทแรก อีกทั้งยังแสดงความเห็นใจป้า ขณะที่คน ในครอบครัวปฏิเสธการมีตัวตนของเธอโดยสิ้นเชิง

ส่วนในบทที่สอง เป็นการเล่าเรื่องจากจินตนาการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีนี้กรบคือ มุ่หลานเพื่อปฏิวัติภาพลักษณ์สตรีจีนแบบเดิมและสะท้อนภาวะขัดแย้งภายในใจของผู้แต่งที่ต้องการ ลบล้างภาพลักษณ์แบบเดิมของผู้หญิงจีนที่ถูกกดขี่เปลี่ยนเป็นภาพสตรีที่ได้รับชัยชนะ ผู้แต่งนำสอง บทนี้มาไว้ติดกันเพื่อแสดงภาพลักษณ์ตรงข้ามของสตรีจีนให้เห็นชัดเจน และผู้แต่งแสดงออกอย่างชัด เจนถึงความต้องการที่จะเป็นสตรีนี้กรบในยุคปัจจุบันคือการต่อสู้เพื่อแสดงความเป็นจีนในสังคมที่แตก ต่างและต่อสู้ในฐานะที่เป็นสตรีจีนด้วย ด้วยการนำเสนอเรื่องราวอันเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลใน ฐานะที่เป็นชาวอเมริกันเชื้อสายจีนและเป็นผู้หญิงจีนคนหนึ่ง ในบทที่ 3, 4 และ 5 จะเป็นเรื่องเล่าของ

³⁴ Maxine Hong Kingston in a letter to Amy Ling dated 28 April 1988. cited in Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 121.

³⁵ Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p.120.

³⁶ Maxine Hong Kingston, *The Woman Warrior*, p. 15.

มารดา เรื่องของน้ำ และเรื่องของผู้เล่าเรื่องเอง ซึ่งเสียงที่เล่าก็จะข้ามไปมาระหว่างแม่กับผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นลูก เป็นการเล่าเรื่อง 2 ชั้นโดยมีลูกสาวเป็นผู้เล่าเรื่องที่มีแม่เป็นผู้เล่าอีกทีหนึ่ง

นอกจากนี้คิงสตันได้นำกลวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้ตำนานจีนมาใช้ในการยืนยันความเป็นชาติของตน แม้ว่าการนำเอาตำนานมาใช้จะไม่ใช่อะไรใหม่ แต่เมื่อนำมาใช้ในงานลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชนชาติ ความเป็นชนกลุ่มน้อยทำให้เรื่องมีความชัดเจน เพราะการใช้ตำนานนั้นเป็นการเสนอภาพที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองอยู่แล้ว เนื่องจากตำนานเป็นสิ่งที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มหนึ่ง แสดงถึงการมีประวัติศาสตร์และประเพณีที่เติบโตข้ามกาลเวลา สำหรับชาวจีน-อเมริกันตำนานจีนถือเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นมาและยืนยันความเป็นชาติจีน ชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในสังคมอเมริกันกระแสหลักนั้นอยู่ในภาวะลำบากที่จะประกาศความมีอยู่ (existence) เพราะเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย การที่สามารถบอกเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตนเองจึงเป็นเครื่องพิสูจน์ประการหนึ่งในการยืนยันความสำคัญนี้³⁷

คิงสตันนำตำนานมู่หลานเดิมที่เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วมาอ้างถึงโดยตรง และใช้เค้าโครงเดิมที่เป็นที่รู้จักอยู่แล้ว มู่หลานเป็นวีรสตรีในประวัติศาสตร์จีน มีชีวิตอยู่ในราชวงศ์เหลียง (Liang Dynasty) ประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล มู่หลานได้ปลอมตัวเป็นชายรับใช้กองทัพอยู่นานถึง 12 ปี โดยไม่มีใครรู้ว่าเธอเป็นผู้หญิง ชาวจีนในยุคต่อมาจะรู้จักกิตติศัพท์ในเรื่องความกล้าหาญของเธอที่ไปออกรบแทนบิดาที่แก่ชรา และสามารถทำศึกกับข้าศึกจนได้รับชัยชนะ และได้รับการยกย่องเชิดชูเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ตำนานของมู่หลานได้ถูกเล่าต่อกันมาเป็นทอดๆ เป็นลักษณะปากต่อปาก และอยู่ในรูปแบบต่างๆ คือ บทเพลงร้องของเด็ก หรือเป็นบทกวีสั้นๆ³⁸

³⁷ การใช้ตำนาน หรือชนบทปาฐะเป็นลักษณะหนึ่งของวรรณกรรมสมัยใหม่ที่เขียนโดยชนกลุ่มน้อย หรืองานเขียนแนวหลังยุคอาณานิคม (Post-Colonial Literature) ตัวอย่างงานศึกษาวรรณกรรมดังกล่าวเช่น *The Signifying Monkey: A Theory of African-American Literary Criticism* ของ Henry Louis Gates Jr. ซึ่งศึกษา งานของชนกลุ่มน้อยผิวดำในอเมริกา และ *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-Colonial Literature* ของ Bill Ashcroft, Gareth Griffiths และ Helen Tiffin ซึ่งศึกษาวรรณกรรมหลังยุคอาณานิคมที่ใช้องค์ประกอบของวัฒนธรรมท้องถิ่นยืนยันอัตลักษณ์ของตน

³⁸ William Frederick Meyers, *Chinese Reader's Manual: A Handbook of Biography, History, Mythology, and General Literary References* (Shanghai: Presbyterian Mission Press, 1924) p. 170. trans Amy Ling, *Between Worlds*, p. 159.

ส่วนมูหลานที่เขียนขึ้นใหม่ตามจินตนาการของเธอ ใช้ชื่อตอนว่า “White Tigers” เป็นชื่อป่าที่มีเสือสีขาว ซึ่งตัวละครมูหลานเข้าไปผจญภัย โครงเรื่องตำนานเดิมกับตำนานใหม่เหมือนกันคือบ้านเมืองถูกข้าศึกถูกราน บิดาที่แก่ชราถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหาร ลูกสาวได้รับทราบข่าวจึงอาสาไปออกรบแทนบิดาและรบได้ชัยชนะ แต่ในตำนานใหม่จะมีการสร้างตัวละครวีรสตรีให้มีลักษณะที่เข้มแข็ง มีความเป็นนักรบ กล้าหาญ ขณะเดียวกันก็ยังเป็นลูกสาวของครอบครัวจีน เป็นภรรยาและแม่

ลักษณะการประพันธ์ตำนานมูหลานในแบบฉบับของคิงสตัน พบลักษณะที่เหนือจริงที่มักปรากฏในนิทานหรือนิยายปรัมปรา โดยได้จำลองบรรยากาศที่เหนือจริงออกมาอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเรื่องที่ทำให้ตัวละครนั้นได้ติดตามกษัตริย์ไปอยู่บนภูเขาสูงอันไกลร้างจากผู้คน และฝึกฝนศิลปะการต่อสู้ เพื่อให้ตัวละครกลับมากอบกู้บ้านเมืองจากการรุกรานของศัตรู การบรรยายจะเป็นแนวแฟนตาซี ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณเล่าจริงใจสร้างตำนานใหม่ที่มีความเหนือจริงเพื่อสื่อภาพลักษณ์สตรีที่มีความเก่งกล้า เช่น ความสามารถในการควบคุมร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้สายตา การเลียนเสียงนกยูง ค้างคาว การวิ่งเร็วเหมือนกวาง และการกระโดดขึ้นที่สูง

“After five years my body became so strong that I could control even dilations of the pupils inside my irises. I could copy owls and bats, the words for “hat” and “blessing” homonyms. After six years the deer let me run beside them. I could jump twenty feet into the air from a standstill, leaping like a monkey over the hut.”³⁹

ด้วยลักษณะของการนำเสนอเรื่องแนวแฟนตาซีทำให้สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริงเกิดขึ้นได้ ฉะนั้นการใช้ตำนานในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญ เพราะสร้างให้ผู้หญิงทำในสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้หญิงมีความเก่งกาจสามารถประดุจชาย ส่วนใหญ่ตำนานและประวัติศาสตร์มักจะยกย่องวีรบุรุษที่เป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมือง ขับไล่ศัตรู แต่ในกรณีนี้กลับเป็นผู้หญิงที่ทำทุกอย่างได้แบบชายและที่สำคัญ ผู้แต่งยังใส่ความสามารถในการเป็นภรรยา และเป็นแม่ให้กับตัวละครนี้ด้วย จึงทำให้สตรีในตำนานนี้มีความสมบูรณ์แบบเพราะเป็นทั้งลูกสาวที่ทำหน้าที่แทนบิดา เป็นภรรยา

³⁹ Maxine Hong Kingston, *The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood among Ghosts*, p. 23.

และเป็นแม่ที่ให้กำเนิดบุตร ซึ่งเป็นไปตามบทบาทที่ได้กำหนดไว้ให้กับผู้หญิงจีน และยังเป็นนักรบที่มีความกล้าหาญ สามารถออกรบแบบผู้ชายด้วย

จุดมุ่งหมายของการนำตำนานมู่หลานมาใช้ เพื่อเป็นการสะท้อนภาพลักษณ์สตรีที่สมบูรณ์แบบตามจินตนาการของคิงสตัน ซึ่งอาจไม่ได้หมายความว่าความสามารถในการออกรบเพื่อปกป้องบ้านเมืองตามท้องเรื่องเท่านั้น แต่ต้องการสื่อภาพความแกร่งและเข้มแข็งของสตรีที่สามารถลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของตนเอง ภาพลักษณ์สตรีนักรบของมู่หลานจึงเป็นการสื่อความหมายความต้องการเป็นนักรบสตรียุคใหม่ของผู้แต่ง ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ตามบทบาทของสตรีจีน

3.3 *The Joy Luck Club* : ความสัมพันธ์ท่ามกลางความขัดแย้งของแม่ชาวจีน กับลูกสาวอเมริกัน

The Joy Luck Club เป็นนวนิยายเรื่องแรกของเอมี ตัน ซึ่งประพันธ์ในปีค.ศ.1989 และเป็นนวนิยายที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้งและถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในเวลาต่อมา นวนิยายเรื่องนี้ถูกแปลเป็นภาษาไทยใช้ชื่อว่า *มาจากสองฝั่งฟ้า*

แก่นเรื่องสำคัญที่ผู้เขียนนำเสนอคือ ความสัมพันธ์ท่ามกลางความขัดแย้งของคนรุ่นแก่นเรื่องหลักที่ผู้เขียนนำเสนอคือ ความสัมพันธ์ท่ามกลางความขัดแย้งของคนรุ่นแม่ซึ่งเป็นตัวแทนตะวันออกกับคนรุ่นลูกซึ่งเป็นตัวแทนตะวันตก ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดระหว่างความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตก ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทั้งสองวัฒนธรรมและประเมินว่าตะวันออกกับตะวันตกสิ่งไหนมีคุณค่ามากกว่า รวมถึงการคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างแม่-ลูก ในขณะที่แก่นเรื่องรองคือ การตระหนักถึงคุณค่าของตนเองในฐานะสตรีจีน เมื่อมาอยู่ในสังคมตะวันตกยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงสภาพการถูกกดขี่จากผู้ชายได้ จึงมีการตั้งคำถามว่าสถานภาพของสตรีนั้นแท้จริงแล้วได้รับการแก้ไขและปลดปล่อยอย่างแท้จริงหรือไม่ หรือว่าปัญหาสตรีนั้นเป็นปัญหาสากลที่ยังคงรอการแก้ไข แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหนก็ตาม

3.3.1 ความขัดแย้งระหว่างแม่ชาวจีน-ลูกสาวอเมริกัน เรื่องนี้ได้นำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นจีนแบบเดิม และความเป็นจีนในสังคมตะวันตกผ่านความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างแม่และลูกสาว 4 คู่คือ ซุฮวยวน วู (Suyuan Woo) กับจิงเหมย วู (Jing-Mei Woo) หรือจูน, แอนเหมย ซุ

(An-mei Hsu) กับโรส ฮู จอร์แดน (Rose Hsu Jordan), ลินโด ยอง (Lindo Jong) กับ เวเวอร์ลี่ ยอง (Waverly Jong) และยिंगยিং เซนต์แคลร์ (Ying-ying St. Clair) กับลีน่า เซนต์แคลร์ (Lena St. Clair) โดย "สโมสรรโชคดีมีสุข"⁴⁰ (*The Joy Luck Club*) เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มเพื่อนสตรีจีน ซึ่งมารวมตัวเพื่อทำกิจกรรมคือ การเล่นไพ่นกกะจอก และพบปะสังสรรค์สโมสรรหว่างเพื่อนฝูง และที่สโมสรรโชคดีมีสุขนี้เองเป็นที่มาของการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ระหว่างหญิงรุ่นแม่ทั้ง 4 คนซึ่งแต่ละคนก็มีอดีต มีความเจ็บปวดในชีวิตแต่หนหลังที่เมืองจีน และพากันมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สหรัฐอเมริกา

-ความสัมพันธ์คู่ชูหยวน วูกับจูน วู

จุดเริ่มของเรื่องเกิดจากการเสียชีวิตของตัวละครชูหยวน ผู้เป็นมารดาอย่างกะทันหัน ทำให้ลูกสาวคือจูนได้ระลึกย้อนไปถึงเรื่องราวในอดีตที่มารดาเคยเล่าให้ฟัง คือเรื่องที่มาตราได้ทิ้งลูกสาวฝาแฝดไว้ที่เมืองกุ้ยหลินเมื่อช่วงที่ญี่ปุ่นบุกเมืองจีน และเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้จูนกลับมาสนใจเรื่องเมืองจีน ทั้งที่ก่อนหน้านี้เธอปฏิเสธความเป็นจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่มาตราเล่าเกี่ยวกับเมืองจีน รวมทั้งเรื่องการเล่นไพ่นกกะจอกของสโมสรรโชคดีมีสุขเพราะภาพที่ปรากฏในความคิดของเธอคือเรื่องเกี่ยวกับเมืองจีนเป็นเหมือนเรื่องในนิทานซึ่งตอนจบจะเปลี่ยนไปทุกครั้งและไม่ได้เป็นเรื่องจริง

"I never thought my mother's Kweilin's story was anything but a Chinese fairy tale. The ending always changed. The story always grew and grew."⁴¹

"In those days, before my mother told me her Kweilin story, I imagined Joy Luck was a shameful Chinese custom, like the secret gathering of the Ku Klux Klan or the tom-tom dances of TV Indians preparing for war."⁴²

จะเห็นว่า ตัวละครจูนได้แบ่งแยกความเป็นจีนออกจากความเป็นอเมริกันของเธอ

⁴⁰ คำว่า "สโมสรรโชคดีมีสุข" (*The Joy Luck Club*) ใช้ตามฉบับแปลภาษาไทย มาจากสองฝั่งฟ้า โดย จิตราภรณ์ วนัสพงษ์ (นนทบุรี: สำนักพิมพ์แจนเดอร์เพรส, 2536)

⁴¹ Amy Tan, *The Joy Luck Club*. (Great Britain: Random House, 1994), p.25.

⁴² *Ibid.*, p. 28.

ภาพลักษณ์ของสโมสโรซาคดีมีสุขสำหรับเธอคือ กิจกรรมของชาวจีนที่ดูพิลึกประดักประเดิดและเป็นสมาคมลับที่น่าอัปอาย ฆมงายคล้ายลัทธิคูลู คลักส์ แคลนหรือการเดินรำทรงเจ้าเข้าผีของชาวอินเดียนแดงโดยที่เธอเองไม่รู้ความหมายและเนื้อแท้ของมัน การมองภาพเมืองจีนและสโมสโรซาคดีมีสุขจึงเป็นการประเมินความเป็นจีนที่ผิวเผินและปราศจากความเข้าใจอันถ่องแท้ ภาพลักษณ์เหล่านี้เปรียบเสมือนตัวแทนความเป็นตะวันตกที่เธอไม่อาจเข้าใจ ในขณะที่เธออยู่ในโลกปัจจุบันที่เป็นสังคมนอเมริกันเต็มที เธอมีชื่อฝรั่งและทำงานให้กับคนอเมริกัน ในวงสนทนาของป้าทำให้เห็นว่า คนรุ่นใหม่เป็นตัวแทนของความเป็นอเมริกา โดยการใช้ชื่อแบบฝรั่ง ทั้งที่รูปร่างหน้าตายังคงเป็นจีนอยู่ ในขณะที่คนรุ่นก่อนจะยังใช้ชื่อจีนอยู่

“Her name is June. They all go by their American names,” says Auntie Ying.

“That’s okay.” I say, and I really mean it. In fact, it’s even becoming fashionable for American-born Chinese to use their Chinese names.⁴³

จากบทสนทนายังแสดงให้เห็นถึง ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปที่เกิดขึ้นกับคนจีนรุ่นใหม่ การใช้ชื่อจริงที่เป็นภาษาจีนกลับกลายเป็นที่นิยมอีก แต่เป็นการนิยมเพียงผิวเผินตามสมัยนิยมเท่านั้น ไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญที่แท้จริง ในระยะแรก คนจีนส่วนใหญ่เมื่อมาถึงอเมริกาแล้วก็มักจะเปลี่ยนชื่อเพื่อให้เป็นสากล คือใช้ชื่อฝรั่ง บ้างก็ปลอมชื่อ พยายามลบภาพคนเก่าออกไป และสร้างภาพลักษณ์ที่เป็นอเมริกัน เพื่อให้เข้ากับสถานที่และบรรยากาศแบบอเมริกัน คนรุ่นลูกจึงใช้ชื่อฝรั่งแทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม เอมี่ ต้นได้ใส่ความเป็นจีนให้กับตัวละครลูกสาวคือจูนที่แม่ตอนแรกจะปฏิเสธวิถีความเชื่อ และความคิดแบบจีน แต่ในที่สุดก็กลับยอมรับอย่างเต็มใจ จูนตระหนักถึงความเป็นจีนของตนเมื่อได้กลับมายังเมืองจีนเป็นครั้งแรก เธอกล่าวว่า “ฉันกำลังจะกลายเป็นคนจีน” “The minute our train leaves the Hong Kong border and enters Sheuzhen, China, I feel different. I can feel the skin on my forehead tingling, ... I am becoming Chinese.”⁴⁴ แสดงว่าก่อนหน้านี้เธอไม่ได้มีความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับการเป็นคนจีน แม้ว่าก่อนหน้านี้แม่ได้ย้ำถึงความเป็นจีนด้วยคำพูดว่า “เมื่อเกิดเป็นคนจีนแล้ว ก็อดที่จะรู้สึกและคิดแบบคนจีนไม่ได้” “... Once you are born Chinese,

⁴³ Ibid., p. 37.

⁴⁴ Ibid., p. 267.

you cannot help but feel and think Chinese.”⁴⁵ สำนึกแห่งความเป็นจีนเกิดขึ้นในตัวเธอหลังจากที่ฟังแต่เรื่องเล่า การกลับบ้านเกิดซึ่งคือเมืองจีนเหมือนกับการกลับไปหาตัวตนที่แท้จริง การรู้ว่าตนเองเป็นใครและได้คำตอบว่าแท้จริงแล้วก็คือคนจีน ซึ่งลูกสาวเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของวิถีและแนวคิดแบบจีน นอกจากหน้าตาที่เป็นจีน ความเป็นจีนในสายตาของลูกสาวอเมริกันได้รับการประเมินค่าใหม่ หลังจากที่เธอคิดถึงแต่ความเป็นจีน ในฐานะด้านตรงข้ามกับอเมริกัน

ตัวละครสตรีเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้พยายามที่จะแสดงความเป็นปัจเจกบุคคลของคนที่มีความเป็นจีนออกมาท่ามกลางความแปลกแยกในสังคม การเดินทางกลับไปยังเมืองจีน หมายถึง การกลับไปหารากเหง้าเดิมของตนเอง การได้กลับไปรู้จักสถานที่ที่แม่ของเธอได้จากรมา จากตะวันตกไปสู่ตะวันออก เหมือนกลับสู่อ้อมอกของมารดาสำหรับชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่จากบ้านมาด้วยเหตุผลที่ต่างกัน การคลี่คลายเกิดขึ้นเมื่อสตรีเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้ตระหนักในความเป็นจีนที่อยู่ภายในของตนเอง แม้ว่าจะเป็นเพียงชนกลุ่มน้อย แต่ไม่ใช่ผู้ที่ไร้ตัวตน

-ความสัมพันธ์คู่แอนโธนี ชูกับ โรส ชู จอร์แดน

ภาพลักษณ์ความเป็นจีน กับ อเมริกันที่ปรากฏในคู่ แอนโธนี ชู กับลูกสาวคือ โรส ชู จอร์แดนแสดงความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาวซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ในตอนแรก โรสนั้นยึดถือคติแบบตะวันตกมาตลอด ภาพลักษณ์ความเป็นตะวันออก ในฐานะด้านตรงข้ามกับตะวันตกในความคิดของเธอมีอยู่ชัดเจน และความเป็นตะวันตกย่อมดีกว่าตะวันออกอย่างแน่นอน ซึ่งความคิดของเธอแทบจะเป็นการคิดและพิจารณาจากมุมมองของคนตะวันตก ทั้งๆ ที่เธอเป็นชาวอเมริกันเชื้อสายจีน สำหรับโรสเธอเรียนรู้ที่จะเลือกความคิดที่ดีที่สุด คนจีนย่อมมีความคิดแบบจีน คนอเมริกันก็มีความคิดแบบอเมริกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วความคิดแบบอเมริกันมักจะดีกว่า

“Over the years, I learned to choose from the best opinions. Chinese people had Chinese opinions. Americans people had American opinions. And in almost every case, the American version was much better.”⁴⁶

⁴⁵ Ibid., p. 267.

⁴⁶ Ibid., p.191.

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงทัศนคติของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ที่มีมองว่า ความคิดแบบอเมริกันย่อมเหนือกว่าจีน โรสคิดและเลือกตัดสินใจโดยใช้มาตรฐานอเมริกัน ซึ่งเธอคิดว่าดีกว่าแน่นอน และด้วยความเชื่อในมาตรฐานอเมริกัน ทำให้เธอเลือกแต่งงานกับผู้ชายอเมริกัน ซึ่งอาจมองว่าเป็นความพยายามต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากวัฒนธรรมเดิมที่เป็นจีน อย่างไรก็ตามความเชื่อของเธอถูกตั้งคำถามเมื่อเกิดปัญหากับชีวิตคู่ที่คิดว่าดีที่สุด เธอประสบปัญหาที่เมื่อพิจารณาสิกลงไปแล้วอาจไม่ต่างจากปัญหาที่เคยเกิดกับยายของเธอที่เมืองจีนโดยที่เธอไม่ได้ตระหนักว่าถูกกดขี่จากผู้ชาย จะเห็นว่าสถานภาพของผู้หญิงนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสังคมจีนหรือสังคมอเมริกันก็ยังมีสภาพไม่ต่างกันมากนัก

-ความสัมพันธ์ลินโด ยองกับ เวเวอร์ลี ยอง

นอกจากนี้ ยังเห็นความขัดแย้งในเรื่องของความเป็นตะวันตกในฐานะด้านตรงข้ามกับ ตะวันออกในแม่-ลูกอีกคู่คือ ลินโด กับเวเวอร์ลี ในขณะที่ลินโดต้องการให้เวเวอร์ลีผสมผสานเอาข้อดีของทั้งความเป็นจีนและความเป็นอเมริกันมารวมกัน คือเติบโตและใช้โอกาสของความเป็นคนอเมริกัน เพื่อให้ได้ชีวิตที่ดีที่สุด ขณะเดียวกันเธอก็ต้องการให้ลูกสาวมีความเป็นจีน คิดและเข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตแบบจีนด้วย โดยที่เธอเองไม่ได้ตระหนักว่า ในความเป็นจริงแล้วทั้งสองวิถีนี้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ไม่สามารถผสมผสานลงตัวได้อย่างที่เธอคิด และเวเวอร์ลีเองก็มีความคิดไปในทางที่เป็นอเมริกันอย่างเต็มที่ มีเพียงหน้าตาเท่านั้นที่เป็นจีน และเมื่อลูกสาวบอกว่าจะไปเมืองจีน และสงสัยว่าคนในเมืองจีนจะรู้หรือไม่ว่าเธอแตกต่างจากพวกเขา แม่ของเธอได้ให้คำตอบกับตัวเองว่าลูกสาวของเธอนั้นมีเพียงแคผิวพรรณและหน้าตาเท่านั้นที่เป็นจีน แต่ภายในเป็นอเมริกัน "How can she think she can blend in? Only her skin and her hair are Chinese. Inside--she is all American-made."⁴⁷

ข้อความข้างต้นเป็นการสร้างภาพให้เห็นชัดเจนว่า คนรุ่นลูกเช่นเวเวอร์ลีนั้นถูกหล่อหลอมให้เป็นอเมริกันเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นเท่าที่ การแสดงออกหรือการพูดจา มีเพียงแคหน้าตาภายนอกที่บอกว่าเธอเป็นคนจีน แต่สิ่งที่เป็นตัวเธอจริงๆ นั้นเป็นอเมริกัน ซึ่งถ้าเวเวอร์ลีกลับไปเมืองจีน ทุกคนก็จะรู้ว่าเธอเป็นอเมริกัน ไม่ใช่คนจีน แม้แต่ลินโดเองก็เช่นเดียวกันเมื่อกลับไปเมืองจีน เธอเองก็พบว่าเธอกลายเป็นคนอื่นไปแล้ว ถึงแม้ว่าจะใช้ภาษาและทำตัวเหมือนคนที่นี่และมีสำเนียงของความเป็นจีน หากแต่ทุกคนก็มองเห็นความเป็นอเมริกัน มากกว่าความเป็นจีนในตัวของเธอ ในทางกลับกัน เมื่อเธอเข้าไปอยู่ในสังคมของคนอเมริกันก็ยังถูกมองด้วยสายตาที่ชาวตะวันตกมองชาวตะวันออกคือ มองเห็น

⁴⁷ Ibid., p.254.

แต่ความเป็นอื่น ความรู้สึกแปลกแยกต่อสังคมจึงเป็นความรู้สึกที่ชาวจีน-อเมริกันต้องแบกรับไว้ ลินโด มีความแปลกแยกเมื่ออยู่ในอเมริกา แต่เมื่อกลับไปเมืองจีนก็กลายเป็นคนแปลกหน้าสำหรับชาวจีนด้วยกันอีก ทำให้เห็นภาวะที่แปลกแยกจากสังคมของคนรุ่นแม่ เหตุการณ์ในร้านตัดผมเป็นตัวอย่งที่ทำให้เห็นถึง ภาวะที่ถูกทำให้ไร้ตัวตนของลินโด ช่างทำผมอเมริกันจะมองและพูดกับภาพสะท้อนทางกระจก แต่ไม่พูดกับคน ทั้งที่คนมีตัวตนนั่งอยู่ตรงนั้น เช่นเดียวกับ เวเวอร์ลีที่พูดโต้ตอบกับช่างผมผ่านทางกระจก ทั้งสองคนพูดกับเงาในกระจก แต่ไม่ได้มองเห็นถึงความมีตัวตนของคนๆ นั้น ซึ่งสิ่งที่ลินโดทำได้คือ การยิ้มรับ ในสายตาของชาวอเมริกันมองเห็นเพียงแค่ความเป็นจีนของเธอเท่านั้น ทั้งที่เธอยิ้มด้วยใบหน้าที่เธอคิดว่าเป็นอเมริกันแล้วก็ตาม “I smile. I use my American face. That's the face Americans think is Chinese, the one they cannot understand.”⁴⁸

จะเห็นว่า การแบ่งแยกระหว่างความเป็นอเมริกันกับจีนยังคงมีอยู่ ชาวจีนในรุ่นแม่ไม่สามารถกลมกลืนไปกับสังคมตะวันตกได้ แม้ว่าลินโดจะเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมตะวันตกก็ตาม แต่ก็ยังคงถูกกันออกจากสังคม แม้แต่ลูกสาวอเมริกันของเธอก็ปฏิบัติต่อเธอเหมือนที่ช่างผมทำ คือปฏิเสธความพยายามในการเข้ากับสังคมตะวันตกของคนรุ่นแม่ และนำภาพลักษณ์แม่ชาวจีนเข้ามาแทนที่ การใช้คำว่า “ใบหน้าของคนอเมริกัน” (American face) กับคำว่า “ใบหน้าของคนจีน” (Chinese face) สื่อให้เห็นถึงการแบ่งขั้วอย่างชัดเจนระหว่างจีนกับอเมริกัน ลูกสาวได้ทำให้แม่คนจีนกลายเป็นผู้ไร้ตัวตน โดยที่เธอไม่ได้รู้สึก จนกระทั่งมีคนบอกว่าเธอเหมือนกับแม่ของเธอคือ มีใบหน้าชาวจีนเหมือนกัน ทำให้เธอเกิดความรู้สึกไม่พอใจ แสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้มีความภูมิใจในความเป็นจีนของเธอ และมองเห็นตนเองในฐานะที่เป็นอเมริกันมากกว่า ทั้งที่จริงแล้วเธอไม่อาจปฏิเสธอิทธิพลความเป็นจีนที่สืบทอดมาจากแม่ของเธอได้

อย่างไรก็ตาม พบว่าชาวอเมริกันเชื้อสายจีนรุ่นลูกอย่างเวเวอร์ลีจะสามารถกลมกลืนไปกับสังคมตะวันตกมากกว่าคนรุ่นแม่ คำว่า “กฎแบบอเมริกัน” หรือ “American rules”⁴⁹ ในเรื่องนอกจากจะหมายถึง กฎกติกาในการเล่นเกมหมากรุกแล้ว ยังหมายถึงกฎหรือบรรทัดฐานตามแบบสังคมอเมริกันด้วย ซึ่งเป็นคนละกฎกับสังคมจีน สตรีชาวอเมริกันเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับกฎแห่งความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการกลมกลืน

⁴⁸ Ibid., p.255.

⁴⁹ Ibid., p. 96.

(assimilation) ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินชีวิตที่ชนกลุ่มน้อยชาวจีนจำเป็นต้องยอมรับเพื่อเข้ากับระบบของอเมริกัน ดังนั้น การที่ชนกลุ่มน้อยจะประสบความสำเร็จในสังคมอเมริกาจะต้องยอมรับกฎของเกมและทำตามนั้น ตัวละครสตรีรุ่นลูกได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามกลมกลืนไปกับสังคมตะวันตก

เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของแม่-ลูกทุกคู่ จะพบปัญหาความขัดแย้งระหว่างความเป็นตะวันออกกับความเป็นตะวันตก ภาพลักษณ์ของแม่ที่เป็นตัวแทนความเป็นจีน และลูกสาวที่เป็นตัวแทนอเมริกัน อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวอีกนัยหนึ่งคือ การโต้แย้งเพื่อประเมินคุณค่าความเป็นจีนและอเมริกันของทั้งสองฝ่าย ความพยายามทำความเข้าใจและทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตก *The Joy Luck Club* เรียกร้องให้สตรีอเมริกันเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ได้หันกลับมามองถึงสิ่งที่คนรุ่นแม่ได้เผชิญมา แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของความเป็นจีนที่อยู่ภายในตัวเธอ แม้ว่าภายนอกจะถูกฉาบด้วยความเป็นอเมริกัน

อย่างไรก็ตามในเรื่องภาพลักษณ์ความขัดแย้งระหว่างรุ่นที่เกิดกับชาวจีน-อเมริกันรุ่นแม่กับลูก ชาว-หลิง ซินเทีย วองซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ห้วงนัยของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนกล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ชาวจีนอพยพกับลูกชายและลูกสาวอเมริกันของตนเป็นการสร้างภาพที่ทรงอำนาจมากที่สุดในการรับใช้แนวทางการครอบงำทางความคิดแบบอเมริกันกระแสหลัก ภาพที่ออกมาจึงเป็นภาพลูกชาย ลูกสาวผู้มีความรู้สูงส่ง และรักอิสระพยายามที่หลบหนีจากการบีบคั้นของพ่อแม่ผู้ล้าสมัยและเป็นเผด็จการ

“The notion of cultural conflict between the immigrant and American born generations--the enlightened, freedom-loving son or daughter struggling to escape the clutches of backward, tyrannical parents—is one of the most powerful “movies” ever created to serve hegemonic American ideology.”⁵⁰

อย่างไรก็ดี แม้ว่าความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ชาวจีนอพยพกับลูกที่เป็นพวกก้าวหน้า

⁵⁰ Sau-Ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature: From Necessity to Extravagance* (New Jersey: Princeton University Press, 1993), p. 41.

จะเป็นภาพที่เกิดขึ้นจากการครอบงำทางความคิดแบบอเมริกัน แต่สำหรับผู้แต่งที่เป็นคนรุ่นหลังได้เสนอแนวทางที่ทำให้เกิดความลงตัวหรือสมดุลได้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ด้วยการยอมรับและตระหนักในความเป็นจีนของตัวละครเชื้อสายจีนท่ามกลางความแตกต่างในสังคมอเมริกัน คือ การให้คุณค่ากับทั้งสองวัฒนธรรม ผู้เขียนได้พยายามเน้นประเด็นเรื่องการกลับไปดูอดีตหรือที่มาของคนรุ่นแม่เพื่อให้คนรุ่นปัจจุบันได้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น เป็นแนวคิดที่พยายามสร้างความสมดุลในการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มนี้ เพราะคนเหล่านี้ไม่ใช่ทั้งคนอเมริกันกระแสหลัก หากแต่ก็ไม่ใช่คนจีนรุ่นพ่อแม่อีกเช่นกันจึงต้องมีการประนีประนอมในการที่จะทำให้ไปได้กับทั้งสองสังคม จะเห็นว่านักเขียนสร้างแนวทางให้กับชาวอเมริกันเชื้อสายจีนในรุ่นของตนให้อยู่ในความสมดุล คือ ไม่ถูกครอบงำทางความคิดตามแบบอเมริกันกระแสหลักและกลับไปมองที่คุณค่าในวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ โดยตระหนักว่าความขัดแย้งระหว่างรุ่นที่ต่างเป็นตัวแทนของจีนกับของอเมริกันนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

3.3.2 ภาพลักษณ์ที่แสดงวัฒนธรรมการกินของชาวจีน เช่นเดียวกับนักเขียนสตรีก่อนหน้านี้ทั้ง 2 คน เอมี ตันได้ใช้ภาพลักษณ์การกินของชาวจีนที่เป็นแบบฉบับ (stereotype) เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม เช่น ฉากการเข้าครัวทำเกี้ยวของแอนเหมยในบทแรกเพื่อเลี้ยงสมาชิกของสโมสรโซโคดีมีซูซ “She is stuffing wonton, one chopstick jab of gingery meat dabbed onto a skin and then a single fluid turn with her hand that seals the skin into the shape of a tiny nurse's cap.” (p. 30) ซึ่งดูเหมือนจะเป็นภาพลักษณ์แบบฉบับของสตรีจีนที่จะต้องแสดงฝีมือในการทำอาหารเพื่อเป็นที่ยอมรับในลักษณะเดียวกับเจด สโนว์ วองจะมีการบรรยายลักษณะครัวจีน และบรรยากาศของการรับประทานอาหารร่วมกัน เอมี ตัน จะเน้นการบรรยายและให้ภาพวัฒนธรรมการกินและความเป็นอยู่ของคนในไชน่าทาวน์ การบรรยายร้านรวงในตรอกเวเวอร์ลีเพลซในไชน่าทาวน์ ซึ่งเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมักเข้าไปเพื่อดูของกินที่เป็นท้องถิ่นของจีน ตลาดปลาและสี่ล้อของไชน่าทาวน์ กลายเป็นภาพลักษณ์แบบฉบับของไชน่าทาวน์ในสายตาของชาวตะวันตก เช่นฉากที่เวเวอร์ลีแก๊งลลอกนักท่องเที่ยวให้ถ่ายรูปร้านอาหารจีน และลลอกนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอาหารจีนที่เสิร์ฟในร้าน ซึ่งเป็นอาหารที่จัดว่าแปลกสำหรับชาวตะวันตกเช่น พวกเครื่องใน ตีนเป็ด และกระเพาะปลาหมึก ซึ่งเธอคิดว่าคำตอบของเธอจะทำให้นักท่องเที่ยวต้องประหลาดใจแน่นอนและนั่นสร้างความพอใจให้กับเวเวอร์ลีอย่างยิ่ง เพราะเป็นไปตามความคาดหวังที่ต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ไชน่าทาวน์ในแง่มุมที่เธอต้องการ แม้ว่าชาว-หลิง ซินเทีย วองจะวิจารณ์ว่าฉากดังกล่าวเป็นการ

นำเสนอภาพลักษณ์ที่เกินจริง ดังเช่นรายการอาหารจีนที่เวเวอร์ลีบอกกับนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก ซึ่งอาจมองว่าเป็นการแสดงความรู้สึกต่อต้านของคนจีนที่มีต่อชาวตะวันตกที่รุกรานเข้ามาในไชน่าทาวน์⁵¹

นอกจากนี้ ครั้วจีน โต๊ะอาหาร หรือตลาดในไชน่าทาวน์ ถูกนำมาใช้เป็นฉากเพื่อแสดงการปะทะกันระหว่างแม่-ลูกสาวเช่น ฉากที่เวเวอร์ลีทะเลาะและวิ่งหนีแม่ของเธอหายไปในตลาดไชน่าทาวน์ ดังที่กล่าวมาจะเห็นลักษณะร่วมกันของนักเขียนสตรีที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมการกิน การทำอาหารเพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวชาวจีนมากที่สุด และสามารถแสดงลักษณะเฉพาะกลุ่มได้

3.3.3 กลวิธีการเล่าเรื่อง ใน *The Joy Luck Club* ของ เอมี ดัน มีการจัดวางโครงเรื่องแบ่งเป็นภาคที่นำเสนอเรื่องเล่าของแม่ กับภาคที่นำเสนอเรื่องเล่าของลูก ซึ่งมีทั้งหมด 4 ตอนใหญ่ด้วยกันประกอบด้วย “ขนหงส์จากแดนห่างไกลพันลี้” (*Feathers From A Thousand Li Away*) และ “เทวีพันปีจากฟากฟ้าตะวันตก” (*Queen Mother of the Western Sky*) เป็นภาคการเล่าเรื่องของแม่ ส่วน “ประตูปีศาจยี่สิบหกบาน” (*The Twenty-Six Malignant Gates*) และ “วิญญาณอเมริกัน”⁵² (*American Translation*) เป็นภาคของลูก

ในตอน “ขนหงส์จากแดนห่างไกลพันลี้” ประกอบด้วยเรื่องเล่า 4 เรื่องคือ “สโมสรรโชคดีมีสุข” เป็นตอนที่จูนเล่าเรื่องแทนซูหยวนผู้เป็นแม่ที่เสียชีวิตไป “แผลเป็น” เป็นเรื่องเล่าของแอนเหมย “เทียนเล่มแดง” เป็นเรื่องเล่าของลินโด และ “นางในดวงจันทร์” เป็นเรื่องเล่าของหยิงหยิง และตอน “เทวีพันปีจากฟากฟ้าตะวันตก” ประกอบด้วยเรื่องเล่า 4 เรื่องคือ “นกดื่มน้ำตา” เป็นเรื่องเล่าของแอนเหมย “ท่ามกลางหมู่ไม้” เป็นเรื่องเล่าของหยิงหยิง “ใบหน้าที่แท้จริง” เป็นเรื่องเล่าของลินโด และ “มาจากฟากฟ้าตะวันตก” เป็นตอนที่จูนเล่าเรื่องแทนซูหยวน

ส่วนการเล่าเรื่องในตอนของลูกสาวคือตอน “ประตูปีศาจยี่สิบหกบาน” ประกอบด้วยเรื่องเล่า 4 เรื่องคือ “กฎบนกระดาน” เป็นเรื่องเล่าของเวเวอร์ลี “อีกฟากหนึ่งของผาผั่ง” เป็นเรื่องเล่า

⁵¹Sau-ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature: From Necessity to Extravagance*, p. 69.

⁵² ข้อตอนที่เป็นภาษาไทยใช้ตามฉบับแปลภาษาไทย มาจากสองฝั่งฟ้า โดย จิตรภรณ์ วนัสพงษ์ (นันทบุรี: สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2536)

ในวัยเด็กได้มีโอกาสดูหลังจากที่พลัดตกน้ำและหลงทางกับครอบครัว ในเรื่องแสดงให้เห็นถึงสาเหตุจากการพลัดพรากจากสามี คือ เทพธนู เพราะความละโมภของนางในดวงจันทร์ที่แอบกินลูกท้อพิเศษ ทำให้ เทพธนูบันดาลโทษและต้องการช่านางเสีย ทำให้นางในดวงจันทร์ต้องหนีจากสามี และคร่ำครวญด้วยความเศร้า

การนำเสนอเนื้อหาของนางในดวงจันทร์ของเอมีตัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบภาวะที่เหมือนกันของตัวละครหญิงหญิง และนางในดวงจันทร์ ที่ประสบกับความพลัดพรากและความโศกเศร้าของสตรีผู้เป็นภรรยา นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง “ด้วยสตรีคือหยิน...มีด้านมืดล้าลึกภายในเต็มไปด้วยปรารถนาอันเปี่ยมอารมณ์ ส่วนบุรุษนั้นคือหยาง ผู้มีความจริงอันเจิดจ้า ทำให้สติปัญญาของเราสว่างไสว”⁵⁴ “For woman is yin,...the darkness within, where untempered passion lie. And man is yang, bright truth lighting our minds.”⁵⁵ การเปรียบว่าผู้หญิงคือด้านมืดที่ถูกบดบังด้วยอารมณ์และความมืด ส่วนผู้ชายนั้นเป็นความกระจ่างรู้แจ้ง แสดงให้เห็นเรื่องสถานภาพสตรีที่ถูกกำหนดไว้ให้ด้อยกว่าผู้ชาย ทำให้ไม่ได้ตระหนักถึงควมมีคุณค่าของตนเอง และต้องประสบกับชะตากรรมโดยไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้

3.4 *The Kitchen God's Wife*: สตรีกับความเปลี่ยนแปลงจากโลกเก่าสู่โลกใหม่

The Kitchen God's Wife เป็นนวนิยายเรื่องที่สองของเอมีตัน ประพันธ์ในปีค.ศ.

1991 โครงเรื่องเป็นการเดินทางจากโลกเก่าสู่โลกใหม่ โดยผู้เป็นเรื่องราวโศกนาฏกรรมของสตรีชาวจีนคนหนึ่งที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ การพลัดพราก และการจากถิ่นที่อยู่ในช่วงสงครามกลางเมืองของจีนและต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ในอเมริกา ผ่านตัวละครเอกหญิงชื่อ เหวย ลี หรือวินนี่ การแต่งงานที่ล้มเหลวและชีวิตในช่วงสงครามเป็นชนวนที่ทำให้ตัวละครของเรื่องจำเป็นต้องเดินทางจากบ้านเกิดและละทิ้งทุกอย่างไว้เบื้องหลัง เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ในดินแดนที่มีอิสระเสรี เพราะฉะนั้น โครงเรื่องจะแบ่งแยกชัดเจนว่า เมืองจีนคืออดีต ความทุกข์และโลกเก่าที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงกับโลกอเมริกันหรือโลกใหม่ ซึ่งเป็นปัจจุบันและความหวัง อย่างไรก็ตามการดำเนินเรื่องส่วนใหญ่เป็นการ

⁵⁴ เอมีตัน, *มาจากสองฝั่งฟ้า*, แปลโดย จิตรภรณ์ วนัสพงษ์ (นนทบุรี: สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2536), หน้า 106.

⁵⁵ Amy Tan, *The Joy Luck Club*, p. 81.

เล่าย้อนกลับไปในอดีตคือเมืองจีนเป็นหลัก เพื่อให้เห็นปมของปัญหาที่เกิดกับสตรีจีนภายใต้ระบบครอบครัวจีนที่กดผู้หญิงไว้ ซึ่งประเด็นสถานภาพของสตรีจีนจะวิเคราะห์ในบทต่อไป

3.4.1 ความขัดแย้งต่อสังคมจีนของสตรีจีน แก่นเรื่องของ *The Kitchen God's*

Wife คือชะตากรรมที่ถูกกำหนดของสตรีจีน ซึ่งตกเป็นเหยื่อของสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้ชาย ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหนก็ตาม ก็ยังไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมานาน ทั้งนี้ไม่เพียงแต่ผู้ชายที่มีความคิดนี้ แม้แต่ผู้หญิงเองก็ถูกทำให้เชื่อในค่านิยมนี้ด้วย ทำให้ต้องตกอยู่ในวังวนของความทุกข์เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้ชื่อเรื่องจะสะท้อนแนวคิดหลักของเรื่องได้เป็นอย่างดี เพราะตัวเอกที่เป็นภรรยาสามารถเปรียบได้กับภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟของจีน ตัวเทพเจ้าเตาไฟในตำนาน แม้ทำความผิดแต่ยังได้รับการยกย่อง แต่ผู้เป็นภรยานั้นกลับเป็นผู้ที่ถูกลืมน แม้ว่าจะเป็นคนดี และทำตามหน้าที่ของภรรยาที่ดีทุกประการก็ตาม

นอกเหนือจากแนวคิดเรื่องชายเป็นใหญ่และหญิงถูกกดขี่ *The Kitchen God's Wife* เป็นเรื่องที่สะท้อนภาพชีวิตจริงของกลุ่มคนจีนอพยพในสหรัฐอเมริกาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้อย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นการอธิบายที่มา และความจำเป็นที่ทำให้คนเหล่านี้ไม่สามารถอยู่ในประเทศของตนได้ การเดินทางหนีจากบ้านเกิดไปยังดินแดนใหม่ การเปลี่ยนชื่อคือการละทิ้งตัวตนเก่า รวมทั้งอดีตหรือโลกเก่าไปสู่โลกใหม่ที่เป็นปัจจุบันและอนาคต ส่วนหนึ่งทำให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของคนจีนที่ชาวตะวันตกมองว่ามีการปิดบังซ่อนเร้น การโกหก ทำให้คนจีนกลายเป็นพวกที่ไม่น่าเชื่อถือ วัฒนธรรมความเป็นอยู่และความคิด ทักษะคติของคนจีนอพยพจะถูกสะท้อนผ่านตัวละครรุ่นแม่อย่างเช่น วินนี่ ซึ่งจะเกิดความขัดแย้งกับรุ่นลูกที่เกิดในโลกตะวันตกและรับเอาความเป็นอเมริกันไว้อย่างเต็มที่ โดยไม่ได้คำนึงว่า แท้จริงแล้วตนเองมีรากเหง้ามาจากที่ใด

เช่นเดียวกับแม็กซีน ฮง คิงสตัน ที่เป็นนักเขียนชนกลุ่มน้อย เอมี ตันได้เสนอประเด็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะความเป็นจีน หรือความเป็นอเมริกันนั้นมีสิ่งใดเป็นเครื่องกำหนด หรืออะไรเป็นมาตรฐานวัดความเป็นจีน หรือความเป็นอเมริกันในสังคมที่กว้างใหญ่เช่นอเมริกา ชาวอเมริกันเชื้อสายจีนซึ่งเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยเล็กๆอย่างเช่นเธอนั้นจะดำรงอยู่โดยผู้คนในสังคมจะรู้ถึงความแตกต่างหรือไม่ คำถามเหล่านี้จะพบเห็นในงานของตันอยู่เสมอ เช่นใน *The Joy Luck Club* เมื่อเวเวอร์ลีสงสัยว่าถ้าเธอกลับไปเมืองจีน คนที่นั่นจะรู้หรือไม่ว่าเธอไม่สามารถพูดจีนได้ แม่ของเธอกลับบอกว่า คนที่นั่นจะรู้โดยทันทีว่าเธอไม่ใช่พวกเดียวกับเขา แม้ว่าภายนอกเธอจะดูเป็นคนจีนก็ตาม แต่ภายใน

นั่นเป็นอเมริกันไปแล้ว เช่นเดียวกับที่ วินนี่เห็นว่า จิมมีสามีใหม่เธอนั้นมีเพียงภายนอกที่ดูเป็นจีน แต่จริงๆ แล้วความคิดภายในเป็นตะวันตกไปแล้ว นอกจากนี้ความพยายามที่จะช่วยเหลือภรรยาที่ถูกกดขี่จากสามีชาวจีนที่โหดร้าย สามารถมองในลักษณะการสร้างภาพลักษณ์ที่แสดงความเหนือกว่าของชาวตะวันตก และสตรีจีนก็จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและปกป้องจากวีรบุรุษชาวตะวันตก ขณะที่สามีจีนเป็นผู้ร้ายที่ไร้อันตรายธรรมอย่างถึงที่สุดเช่นกัน ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์แบบฉบับที่เคยรับรู้มาก่อน

ฉะนั้น จะเห็นความพยายามของผู้เขียนในการที่จะบอกลักษณะเฉพาะของคนกลุ่มอเมริกันเชื้อสายจีนที่แม้ภายนอกจะดูเป็นจีน แต่เมื่อพิจารณาถึงความนึกคิดภายในก็จะพบความเป็นอเมริกันเต็มๆ ชาวอเมริกันเชื้อสายจีน จึงเป็นคนอีกกลุ่มที่มีความแตกต่างจากคนอเมริกันกระแสหลักขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ชาวจีนแบบเดิมด้วย แต่เป็นกลุ่มที่ได้พยายามหลอมรวมเอาทั้งสองความแตกต่างเข้าไว้ด้วยกันให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3.4.2 กลวิธีการเล่าเรื่อง นอกจากคิงสตันแล้ว เอมี่ ต้นเป็นนักเขียนสตรีอีกคนที่น่าสนใจ ดำเนินงานมาใช้ การใช้ตำนานของเอมี ต้นจะต่างจากของคิงสตัน เพราะเอมี ต้นได้นำตำนานเดิมที่มีอยู่แล้วมาสร้างให้กลายเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ใน *The Kitchen God's Wife* ผู้เขียนได้อ้างอิงตำนานเดิมคือเทพเจ้าเตาไฟให้ผู้อ่านเข้าใจที่มาและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในตำนานเดิมก่อน และจึงได้ต่อเติมกลายเป็นตำนานใหม่ ซึ่งชื่อเรื่องก็บอกอยู่แล้วว่าเป็นเรื่องภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟ

ในเรื่องนี้ เทพเจ้าเตาไฟ (Kitchen God) ถูกอธิบายว่าเป็นเทพองค์หนึ่งของจีน แต่เป็นเทพที่ไม่ได้มีความสำคัญ ไม่เหมือนกับพระโพธิสัตว์ หรือเจ้าแม่กวนอิมซึ่งมีผู้คนนับถือมากมาย สถานะของเทพเจ้าเตาไฟยังเป็นรองเทพเจ้าแห่งความร่ำรวย ความรับผิดชอบของเทพเจ้าเตาไฟอาจเทียบได้กับเทพที่มีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยทั่วไป ซึ่งยังมีเทพองค์อื่นๆ ที่มีความสำคัญเหนือกว่าอีกมาก ลักษณะของเทพเจ้าเตาไฟเหมือนเทพเจ้าจีนที่เห็นโดยทั่วไป ซึ่งมักจะตัวใหญ่ มีหนวดเคราสีขาวยาว⁵⁶ ในเรื่อง *The Kitchen God's Wife* ตัวละครเอกคือ วินนี่เป็นผู้ที่เล่าถึงตำนานเทพเจ้าเตาไฟ โดยกล่าวว่าเป็นเพียงเรื่องเล่าเท่านั้น “He is only a story,”⁵⁷ ซึ่งย้ำให้เห็นถึงที่มาของการสร้างเรื่อง

⁵⁶ Amy Tan, *The Kitchen God's Wife* (Great Britain: HarperCollins, 1991), p. 53.

⁵⁷ *Ibid.*, p. 53.

จากตำนานที่มีอยู่ โดยอาศัยเค้าเดิมส่วนหนึ่งและมาต่อเติมเป็นอีกเรื่องหนึ่ง โดยเรื่องย่อที่ตัวละครเอกถ่ายทอดให้หลานฟังมีดังนี้คือ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในประเทศจีน ยังมีชาวนาที่ร่ำรวยคนหนึ่งชื่อว่า ชาง ที่นาของเขาเต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์เลี้ยงอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นเพราะภรรยาของเขาที่ชื่อว่า กัวะ เป็นผู้ที่ดูแลและทำให้ทรัพย์สินที่มีอยู่งอกเงยขึ้นด้วยความขยันหมั่นเพียรของเธอ อย่างไรก็ตาม ชางไม่ได้ปฏิบัติตามภรรยาของเขาเหมือนเช่นที่เธอปฏิบัติต่อเขา เพราะในเวลาต่อมา ชาง ได้พาหญิงงามเมืองที่ชื่อว่า ลี เข้ามาอยู่ในบ้าน เพื่อเป็นภรรยาใหม่ของเขา และเมื่อลี ขับไล่ กัวะ ไป ชางก็ไม่ได้เดือดร้อนใจหรือเป็นทุกข์แต่ประการใด ในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งชางและภรรยาใหม่ของเขาใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่เพื่อตัดดวงความสุขโดยไม่ยั้งคิด ในไม่ช้าทรัพย์สินที่มีอยู่ทั้งหมดก็กลายเป็นเหือดหายไป ลีหนีจากไปอยู่กับชายอื่น ทั้งให้ชางกลายเป็นขอทานอดโซ่เที่ยวขออาหารชาวบ้านไปทั่ว จนวันหนึ่งเมื่อเขากำลังจะตายด้วยความหิวทำให้เขาสลบไปที่สุด เมื่อเขาฟื้นขึ้นมาพบว่าเขายังมีชีวิตอยู่ เพราะมีคนช่วยชีวิตและดูแลเขาอย่างดี และคนนั้นก็ไม่ใช่ใครอื่น คือ กัวะ ภรรยาที่เขาขับไล่ไปนั่นเอง ซึ่งเมื่อชางรู้ว่าเป็นภรรยาที่แสนดีของเขาทำให้เขารู้สึกละอายแก่ใจมาก และพยายามหาที่จะหลบซ่อน เขาตัดสินใจกระโดดเข้าเตาไฟทันทีที่ภรรยาของเขาเดินเข้ามา เธอพยายามที่จะช่วยเหลือเขา แต่ไม่ทันเสียแล้ว ร่างของเขากลายเป็นเถ้าถ่าน ทำให้เธอเศร้าเสียใจมาก เรื่องที่ ชางกระโดดเข้าเตาไฟล่วงรู้ถึงสวรรค์ทำให้เทพเจ้าผู้ครองสวรรค์เห็นใจในความกล้าหาญของชางที่สำนึกและยอมรับผิดชอบในการกระทำของตน จึงได้แต่งตั้งให้เขาเป็นเทพเจ้าเตาไฟ คอยสอดส่องตามบ้านมนุษย์ดูว่าใครทำดีทำชั่ว ใครสมควรได้รับรางวัล หรือโทษและคอยรายงานสวรรค์ทุกๆ ปี ในช่วงก่อนวันปีใหม่จีน 7 วัน จะเป็นวันที่เทพเจ้าเตาไฟรายงานความประพฤติของมนุษย์ว่าใครสมควรจะได้รับโชคดีหรือโชคร้ายในปีนั้น⁵⁸

ตามตำนานเดิม ชางได้รับการยกย่องในท้ายที่สุด และกลายเป็นเทพเจ้าอีกองค์ที่คอยดูสารทุกข์สุขดิบของครอบครัวจีน และเรื่องจบลงเพียงแค่นั้น แต่เอมี ดัน ได้นำเรื่องมาขยายต่อและเปลี่ยนมาเน้นตัวละครที่เป็นภรรยา ซึ่งตำนานเดิมไม่ได้กล่าวถึงเธอเลยว่าเป็นอย่างไร ในเรื่องนี้วันนี้

⁵⁸ Ibid., p. 54.

เป็นภาพสะท้อนของภาวะภรรยาที่ถูกลืมนับ ดังที่เธอเล่าเรื่องในอดีตให้ลูกสาวคือเพิร์ลฟังถึงการใช้ชีวิตที่ทุกข์ทนกับสามีคือเวินฟูอย่างอดทน แต่ก็ไม่ได้รับการยกย่องใดๆ คนที่ได้รับการยกย่องคือสามี

“But then I also think, when Jesus was born, he was already the son of God. I was the daughter of someone who ran away, a big disgrace. And when Jesus suffered, everyone worshipped him. Nobody worshipped me for living with Wen Fu. I was like that wife of Kitchen God. Nobody worshipped her either. He got all the excuses. He got all the credit. She was forgotten.”⁵⁹

ตำนานเดิมช่างได้รับการยกย่อง เพราะว่าสำนึกผิดและละอายต่อภรรยา ในขณะที่ภรรยาคือ กั๋วฉะ แม้จะเป็นคนดี แต่กลับไม่มีใครยกย่อง เช่นเดียวกับ ตัวละครเอกหญิงหรือ วินนี่ใน *The Kitchen God's Wife* การเน้นที่ตัวละครภรรยาอีกนัยหนึ่ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้หญิงในสังคมจีน เพราะถ้าเปรียบเทียบสถานะของเทพเจ้าเตาไฟ ว่าไม่ได้มีความสำคัญมากนัก การเป็นภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟนั้นยิ่งไม่มีความสำคัญเสียยิ่งกว่า วินนี่จึงอยู่ในสถานะเดียวกับภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟนั่นเอง

จุดมุ่งหมายของการใช้ตำนานเทพเจ้าเตาไฟ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของสตรีชาวจีนที่ด้อยกว่า และแทบจะไม่มีคามหมายอะไรเลยเมื่อเทียบกับผู้ชาย ตามตำนาน ช่างเป็นชายที่ทำความผิดต่อภรรยา เพียงแค่สำนึกผิด ก็ได้รับการยกย่องเป็นถึงเทพเจ้า แต่กั๋วฉะนั้นไม่ได้ทำความผิด อีกทั้งมีเมตตาธรรมต่อทุกคน กลับไม่ได้รับการยกย่อง แสดงถึงสถานภาพของผู้หญิงที่ต่ำกว่าผู้ชาย ในนวนิยายเรื่องนี้ จุดเน้นจึงอยู่ที่ความสำคัญของการเป็นภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟมากกว่าตัวเทพเจ้าเตาไฟ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงชะตากรรมของสตรีจีนที่ตกอยู่ในสภาพเดียวกับวินนี่ หรือ ภรรยาของเทพเจ้าเตาไฟที่แม้ทำความดี แต่มักถูกมองข้ามหรือถูกลืมนับ ซึ่ให้เห็นว่าสังคมจีนไม่ได้ให้คุณค่ากับผู้หญิงเทียบเท่ากับผู้ชาย

เมื่อเปรียบเทียบตำนานเดิมกับตำนานใหม่ที่เป็นเนื้อเรื่องหลักในนวนิยายของเอมี ดัน

⁵⁹ Ibid., p. 255.

พบว่า ตำนานใหม่มีการเพิ่มเติมเนื้อหาและขยายให้เห็นถึงที่มาของการเป็นภรรยาเทพเจ้าเตาไฟ ตัวละครเอกมีพัฒนาการจากการเป็นลูกสาว เป็นภรรยาและเป็นแม่ ชีวิตเกิดความเปลี่ยนแปลงเมื่อแต่งงานกับชายที่ไร้มนุษยธรรมทำให้ต้องตัดสินใจหาทางออก ด้วยบริบททางสังคมทำให้แก่นเรื่องสถานภาพสตรีมีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพราะ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบบปีตาธิปไตยยังคงบงก้าสังคมจีนอยู่ ผู้แต่งได้นำตำนานมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะตัวละคร เพื่อให้สอดคล้องกับแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอที่เด่นชัดคือ ตัวละครเวณฟู่ นั้นแตกต่างจากเทพเจ้าเตาไฟ เพราะเทพเจ้าเตาไฟนั้นสำนักผิด แสดงถึงพื้นฐานจิตใจที่มีความละเอียด แต่ลักษณะตัวละครเวณ ฟู่ถูกสร้างให้มีภาพลักษณ์ของชายชาวจีนที่ถืออภิสิทธิ์จากระบบปีตาธิปไตยที่ให้ชายอยู่เหนือหญิง ทำให้กดขี่ภรรยา ทำความผิดมากมาย แต่ไม่ได้สำนึกผิด เพราะฉะนั้นเนื้อเรื่องในตำนานใหม่จะมีเรื่องระบบสังคม การปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากเพื่อให้เข้ากับแนวเรื่องของผู้เขียนต้องการนำเสนอ

โดยสรุป ตำนานจึงเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่นักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน คือ แม็กซีน ฮง คิงสตัน และเอมี ตัน ใช้เพื่อสื่อภาพลักษณ์จีน อัตลักษณ์จีนในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมตะวันตก นอกจากนั้นแล้วตำนานยังถูกนำมาใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ค่านิยมเกี่ยวกับสตรีในสังคมจีนด้วย สำหรับคิงสตันใช้ตำนานเน้นภาพลักษณ์สตรีที่มีลักษณะสตรีนิยม มุ่หลานของคิงสตันจึงเป็นภาพที่เห็นจริงของผู้หญิง แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่ต้องการต่อต้านกับอำนาจที่ชายเป็นใหญ่ ส่วนเอมี ตันนำตำนานมาใช้เพื่อสะท้อนสถานภาพของสตรีจีน เสนอภาพชะตากรรมของสตรีที่มักตกเป็นเบี้ยล่างฝ่ายชายอยู่เสมอ ตำนานเทพเจ้าเตาไฟถูกนำมาใช้เพื่อสะท้อนภาพการกดขี่ทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมจีน อย่างไรก็ตามก็ตีจะเห็นว่าการใช้ตำนานของนักเขียนมีลักษณะที่ขัดแย้งในตัวเอง (paradox) โดยนัยหนึ่งตำนานยืนยันความมีตัวตนของกลุ่มคน แต่ขณะเดียวกันเรื่องก็นำเสนอกลับวิพากษ์วิจารณ์ขนบธรรมเนียมเดิมของชนกลุ่มนั้นด้วย

3.5 *The Hundred Secret Senses*: ตะวันออกในฐานะด้านตรงข้ามตะวันตกและการค้นหาตัวตน

นวนิยายของเอมี ตัน เรื่อง *The Hundred Secret Senses* เป็นอีกเรื่องที่ถูกเขียนได้ถ่ายทอดให้ความขัดแย้งระหว่างความเป็นตะวันออกในฐานะด้านตรงข้ามกับตะวันตกและความพยายามที่จะคลี่คลายและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสองขั้ว เพื่อให้เกิดความสมดุลโดยถ่ายทอดผ่าน

ตัวละครเอกหญิงสองตัวคือควอนและโอลิเวีย โดยที่ควอนนั้นเป็นตัวแทนภาพของหญิงชาวจีนที่มาเริ่มต้นชีวิตใหม่ในอเมริกาเมื่ออายุได้ 17 ปี โดยที่ยังนำพาเอาเรื่องราวความเป็นจีน ความเชื่อ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณ ประสาทสัมผัสแบบจีนมาไว้อย่างเต็มที่ ในขณะที่โอลิเวียนั้นสาวต่างมารดาเป็นตัวแทนความเป็นตะวันตก ที่เกิดและเติบโตและต้องการที่จะดำเนินชีวิตแบบชาวอเมริกันทั่วไป ทำให้ความสัมพันธ์ของพี่สาว-น้องสาวกลายเป็นความสัมพันธ์ในด้านตรงข้ามคือ ตะวันออกกับตะวันตก, โลกเก่ากับโลกใหม่, ความเชื่อ ความรู้สึกกับวิทยาศาสตร์และเหตุผล

แก่นเรื่องสำคัญคือ การหวนกลับไปสู่บ้านเกิดและตัวตนที่จากมา ซึ่งสื่อความหมายไม่ว่าจะเป็นการกลับไปสู่รากเหง้าเดิมของคนจีน การค้นพบตัวตนที่แท้จริงของชาวจีน แม้ว่าจะไปอยู่ในสังคมอเมริกันที่มีความแตกต่างสูงก็ตาม แสดงให้เห็นถึงความ เป็นชาติจีนที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง

3.5.1 ความขัดแย้งระหว่างโลกเก่า-โลกใหม่ จะแสดงชัดเจนในความสัมพันธ์ของพี่น้องคู่นี้ ในขณะที่ควอนเป็นกัญญาเงาไปสู่อดีต โอลิเวียเป็นตัวแทนของโลกปัจจุบันที่ต้องการจะหลีกเลี่ยงจากความเชื่อแบบจีนและดำเนินชีวิตตามแบบอเมริกัน โอลิเวียถูกดึงให้กลับไปสู่โลกอดีต ขณะเดียวกันเธอก็พยายามต่อต้านแรงดึงนั้นด้วยโลกแห่งปัจจุบันที่เธอคิดว่าสามารถเข้าใจและมีเหตุผลมากกว่าเรื่องที่ควอนเล่าให้เธอฟัง เพราะเรื่องการเมืองเห็นผีหรือการพูดคุยกับคนที่ตายไปแล้วได้นั้นไม่สามารถยอมรับได้ในสังคมตะวันตก แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะดึงควอนให้กลับมาอยู่ในโลกตะวันตกด้วยการบำบัดในโรงพยาบาล ควอนถูกมองว่าเป็นผู้ป่วยโรคจิตและถูกทำให้เป็นคนแปลกแยกจากคนในสังคม แม้ว่าจะได้กลับมาอยู่กับครอบครัวอีก แต่เธอได้ถูกตัดสินจากสังคมไปแล้วว่า เป็นพวกที่แปลกแยกและประหลาดโดยเฉพาะเมื่อเธอมาจากเมืองจีนยิ่งทำให้ง่ายต่อการตัดสินของชาวตะวันตกว่า ชาวจีนอย่างควอนมักพกพาภาพความลึกลับซับซ้อนไม่สามารถหยั่งถึงติดตัวมาด้วย

ดังนั้นจะเห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะโลกปัจจุบัน เป็นโลกที่ใช้หลักวิทยาศาสตร์และเหตุผล ส่วนโลกของควอนใช้สิ่งที่เหนือธรรมชาติมาอธิบาย เช่น ในการอธิบายเรื่องของประสาทสัมผัส คนจีนมักจะใช้ความรู้สึกมากกว่าการใช้เหตุผล หรือการใช้ตรรกะ ชื่อเรื่อง *The Hundred Secret Senses* จึงสอดคล้องกับการพยายามค้นหาตัวตนโดยใช้สัมผัสหรือสัญชาตญาณที่แต่ละคนมีอยู่ อาจจะอยู่ในรูปของความทรงจำ การมองเห็น การได้ยิน ความรู้สึกสัมผัสทุกอย่างรวมเข้าด้วยกัน สะท้อนให้เห็นในตัวละครชาวจีน-อเมริกันเช่น โอลิเวียที่เมื่ออยู่ในสังคมอเมริกันทำให้ถูกกลืนไปกับวัฒนธรรมอเมริกัน และปฏิเสธความเป็นตัวตนที่แท้จริง ซึ่งคือความเป็นจีนที่อยู่ภายใน การใช้สัมผัส

สัญชาติญาณในเรื่องก็เพื่อเป็นสื่อที่นำไปสู่การกลับมารับรู้ความเป็นจริงที่อยู่ภายในของชาวจีนเหล่านี้ โดยนัยหนึ่ง ลักษณะดังกล่าวอาจไปพ้องกับลักษณะการแบ่งขั้วตะวันออกกับตะวันตกในฐานะคู่ตรงข้ามที่ความมีเหตุผลตรงข้ามกับการใช้อารมณ์ ความรู้สึกและเรื่องของจิตวิญญาณ อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาพลักษณ์แบบฉบับที่ชาวจีนเคยถูกมองมาก่อนว่าเป็นพวกที่เชื่องมง่าย ขาดเหตุผล

ความรู้สึกขัดแย้งของโอลิเวียเกิดจากการมองควอนในฐานะที่เป็นชาวจีน ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับตนเองที่ต้องการจะเป็นอเมริกันและพยายามที่จะทำให้ตัวกลมกลืนเข้ากับสังคมอเมริกัน แต่ควอนจะเป็นตัวละครที่ทำให้โอลิเวียไม่สามารถกลมกลืน ในทางตรงข้ามควอนตอกย้ำถึงถึงความแปลกแยก แปลกประหลาดของคนเชื้อสายจีนท่ามกลางสังคมตะวันตก ดังนั้น โอลิเวียจะรู้สึกขัดแย้งในความประหลาดของพี่สาวต่างบิดาอย่างมากเพราะตัวเธอนั้นเป็นอเมริกันเต็มรูปแบบ โอลิเวียมีทั้งความรู้สึกทั้งรักและชังควอน ควอนมักจะทำให้โอลิเวียรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ใกล้ชิด ควอนมักจะถูกมองว่าเป็นตัวประหลาดแต่เธอก็ไม่สนใจ กลับยิ่งแสดงความเป็นตัวตนออกมาทำให้โอลิเวียต้องการหลีกเลี่ยงจากเธอ เพราะควอนแสดงออกอย่างชัดเจนถึงความเป็นคนอื่น (alienation) ในสังคมอเมริกัน ในขณะที่โอลิเวียนั้นมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอเมริกันที่เธอเติบโตมา (assimilation) ในสายตาคนตะวันตกภาพลักษณ์ของควอนกลายเป็นภาพตัวตลกชาวจีน ซึ่งเป็นภาพตัวละครพิมพ์เขียว (stereotype) ที่ชาวตะวันตกมักนึกถึงคนจีน อย่างไรก็ตามโอลิเวียไม่สามารถสลัดควอนออกไปจากชีวิตเธอ เช่นเดียวกับที่เธอไม่สามารถสลัดความเป็นจีนในตัวเธอออกไปได้

3.5.2 ภาพลักษณ์ “ผี” ความเจ็บและประสาทสัมผัส

ลักษณะที่เป็นตัวแทนของชนกลุ่มน้อยที่พบในตัวละครควอน คือ ปฏิกริยาที่ไม่รับรู้ต่อบรรทัดฐานของสังคมตะวันตก ความแปลกแยกจากสังคมของควอนจะแสดงออกตอนที่ถูกส่งไปอยู่โรงพยาบาลรักษาทางจิต ควอนจะไม่ตอบสนองต่อหมอชาวอเมริกัน คือปฏิเสธบรรทัดฐานแบบอเมริกัน ซึ่งควอนมองว่าหมอและพยาบาลชาวอเมริกันมีสถานะเป็น “ผี” คือไม่มีตัวตนนั่นเอง “When the doctors and nurses ask me questions, I treat them like American Ghosts--I don't see them, don't even hear them, don't speak to them...”⁶⁰

⁶⁰ Amy Tan, *The Hundred Secret Sense* (Great Britain: Flamingo-HarperCollins Publishers, 1995) p. 17.

ดังนั้น การเรียกแทนคนอเมริกันเหล่านั้นว่าเป็น “ผี” (ghost) คือเป็นพวกที่ไม่มีตัวตน สำหรับชาวจีน จะเห็นได้ว่าทั้งแม็กซีน ฮง คิงสตันและเอมี ดัน ได้ใช้คำว่า “ผี” แทนความเป็นอื่น ซึ่งอาจจะใช้เรียกแทนชาวตะวันตก ใช้เรียกแทนสิ่งที่ไม่ดี ใช้เรียกคนที่ตายไปแล้ว หรือหรือใช้เพื่อบอกว่า สิ่งต้องห้าม ไม่ควรพูดหรือเอ่ยถึง อาจใช้เรียกแทนชาวอเมริกันที่แตกต่างจากตนเองอย่างในเรื่อง *The Woman Warrior* และที่คล้ายกันอีกคือ เรื่องความเจ็บและปฏิกิริยาที่นิ่งเฉย ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ครอบงำใช้ความเจ็บเพื่อสื่อถึงความรู้สึกแปลกแยกเมื่ออยู่ในสังคมตะวันตกเช่น เมื่ออยู่ในโรงพยาบาลกับหมอและพยาบาลชาวอเมริกัน ดังนั้นความเจ็บจึงเป็นเป็นกลไกการป้องกันตนเองที่ชาวจีนใช้เมื่ออยู่ในสังคมอเมริกันที่ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกดังที่ได้กล่าวไปแล้วตอนต้นในส่วนของ คิงสตัน

นอกจากนี้ คุณลักษณะพิเศษไม่ว่าจะเป็นความเชื่อในเรื่องของความรู้สึก ประสบการณ์พิเศษ แม้เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ได้ก็ตาม ซึ่งถ้าใช้มาตรฐานของชาวตะวันตกแล้ว ครอบงำจึงกลายเป็นพวกคนประหลาดและแตกต่างจากคนในสังคมโดยสิ้นเชิง โอลิเวียซึ่งเป็นน้องสาวต่างมารดาก็มองเธอด้วยสายตาแบบที่อเมริกันมอง ดังที่เธอพูดถึงครอบงำ ครอบงำเป็นผู้หญิงจีนที่ประหลาดและออกจะเพี้ยนๆ ไม่ว่าจะวัดด้วยมาตรฐานจีนหรือมาตรฐานของซานฟรานซิสโกก็ตาม “... Kwan is wacky, even by Chinese standards--even by San Francisco standards.”⁶¹

จากคำกล่าวของโอลิเวียแสดงถึงการแบ่งแยกและประเมินตัวตนของคนที่แตกต่างกันจากตนเองโดยใช้เชื้อชาติมาเป็นมาตรฐาน ทั้งที่ความจริงแล้วมาตรฐานดังกล่าวไม่สามารถใช้วัดความเป็นจีนหรืออเมริกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เห็นภาพตรงข้ามกับครอบงำ การสร้างตัวละครโอลิเวียจึงเป็นการสร้างเพื่อให้เป็นตัวแทนของคนตะวันตกที่มองภาพความเป็นจีน โดยใช้มาตรฐานแบบอเมริกัน แม้ว่าโอลิเวียจะตระหนักดีว่า เป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมนักที่จะนำเอามาตรฐานแบบอเมริกันมาตัดสินผู้อื่น แต่เธอก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมองภาพความเป็นจีนด้วยสายตาของคนอเมริกันที่คิดว่า จีนนั้นคือความล้าหลัง ไร้สุขอนามัย และยากจนข้นแค้น “...Hard realism would give people the wrong impression, the all of China is this way, backward, unsanitary, miserably poor. I hate myself for being American enough to make these judgements.”⁶²

⁶¹ Ibid., p. 17.

⁶² Ibid., p.236.

การรับรู้เกี่ยวกับชาติจีนของชาวตะวันตกเกิดจากการครอบงำทางความคิด และการรับรู้หรือการเชื่อนั้น อาจจะเป็นการรับรู้ที่ผิด สิ่งที่ผู้แตงนำเสนอคือการถ่ายทอดสิ่งที่เป็นตัวตนและวิถีการดำเนินชีวิตแบบจีน ซึ่งอาจจะลำบาก และไม่ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากเท่ากับสังคมอเมริกัน แต่นั่นก็ไม่ใช่สิ่งที่ชาวตะวันตกจะสามารถนำมาเป็นเครื่องวัดหรือตัดสินความเป็นคนจีนได้ทั้งหมด เพราะเป็นเพียงแค่ความรู้สึกของชาวตะวันตกที่มองมาแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

เรื่อง *The Hundred Secret Senses* ได้นำเสนอภาพในเชิงบวกของสังคมจีนโดยแท้เอมีตัน ได้เสนอภาพความเป็นจีนที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและเน้นระบบครอบครัว ความผูกพัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นเป็นสำคัญ ส่วนหนึ่งเพื่อให้ชาวตะวันตกมีความเข้าใจในความเป็นจีนมากขึ้น เพราะในสังคมตะวันตกจะให้ความสำคัญกับเรื่องปัจเจกบุคคลมาก ทุกคนมีอิสระในการกระทำแต่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แต่ในสังคมจีนจะเน้นถึงความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ความเกรงใจและคำนึงถึงคนอื่นมากกว่าตนเอง ภาพลักษณ์แบบฉบับของชาวจีนที่ให้ภาพเชิงบวกถูกนำเสนอในงานนี้ด้วย ควอนกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในครอบครัวเงินอาหารจีนที่หลากหลายและราคาถูก และเรื่องของมิตรภาพ ความซื่อสัตย์ในหมู่ชาวจีนด้วยกัน

"I think because Chinese food best, fresh and cheap, many-many flavors... Also, Chinese family very close, friends very loyal. You have Chinese friend or family one life time, stay with you ten thousand lifetime, good deal. That's why so many Chinese people live in world now."⁶³

ภาพลักษณ์แบบฉบับที่นักเขียนยกมามีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อให้ผู้อ่านที่เป็นชาวตะวันตกเข้าใจถึงวัฒนธรรมจีนและลักษณะนิสัยของคนจีน คล้ายกับเจต สโนว์ วงศ์ที่เสนอภาพชาวจีนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มองโลกในแง่ดี และเป็นผู้ได้รับโอกาสในสังคมตะวันตก

3.5.3 กลวิธีการเล่าเรื่อง เรื่องนี้จะใช้ผู้เล่าเรื่องสองคนคือ ควอนและโอลิเวีย โดยที่ตัวละครควอนจะเป็นผู้เล่าเรื่องหลัก การดำเนินเรื่องเน้นการย้อนกลับไปในอดีตที่ตำบลซางเหมียนในจีนสลับกับโลกปัจจุบันในซานฟรานซิสโก การสร้างภาพตำบลซางเหมียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็น

⁶³ Ibid., p. 90.

กระจกสะท้อนภาพวิถีแบบจีนที่ยังไม่ได้ถูกรอบงำด้วยวัตถุนิยมเพื่อเปรียบเทียบว่าต่างจากเมืองที่ได้ชื่อว่าเจริญด้วยวัตถุนิยมอย่างซานฟรานซิสโก ช่างเหมือนถูกให้ภาพว่าเป็นเหมือนดินแดนในนิยายปรัมปราที่ไม่เคยคิดว่าจะมีอยู่จริงบนโลกนี้ ซึ่งเป็นภาพที่ผู้เขียนตั้งใจสร้างขึ้นเพื่อสะท้อนภาพลักษณะจีนแบบเดิม วิถีชนบท และพยายามรักษาคุณค่าความเป็นชาติโบราณที่อารยธรรมเก่าแก่ของจีนไว้

นอกจากนี้ ความโดดเด่นในเรื่องนี้อยู่ที่การสร้างตัวละครควอนให้มีลักษณะพิเศษ แนวสังคมนิยมมหัศจรรย์ (magic realism)⁶⁴ ตัวละครจะมีพฤติกรรมที่แปลกประหลาดเช่น ความสามารถในการรู้ล่วงหน้า การมองเห็นและการพูดคุยกับคนที่ตายไปแล้ว หากแต่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน โดยไม่ได้มีความรู้สึกผิดปกติ ลักษณะพิเศษของควอนทำให้สามารถกลับไปเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตได้ ควอนจึงเป็นตัวละครที่เชื่อมโลกทั้งสองให้สื่อถึงกันได้ การเดินทางกลับไปยังเมืองจีนมีความสำคัญคือ โอลิเวียซึ่งไม่เคยเข้าใจโลกตะวันออกและความเป็นจีนอย่างถ่องแท้ได้ค้นพบความเป็นจีนในตัวตนของเธอโดยอาศัยประวัติศาสตร์ ชีวิตของโอลิเวียอยู่ท่ามกลางความสับสนระหว่างความเป็นจีนกับอเมริกันซึ่งไม่สามารถจะเลือกอีกอย่างแล้วละทิ้งอีกอย่างไปได้ ในตอนแรกความเป็นจีนขัดต่อความเป็นอเมริกันของเธอ แต่ในที่สุดโอลิเวียก็ยอมรับเอาสิ่งที่เธอพยายามปฏิเสธมาไว้ในตัว และกลับมาเห็นถึงแก่นแท้ของความเป็นจีนและตัวตนที่แท้จริงของควอนและตนเอง การเดินทางกลับเมืองจีนจึงเปรียบได้กับการเดินทางเพื่อกลับไปค้นหาตัวตนที่แท้จริง (self-discovery) และทำความเข้าใจกับชีวิตที่มีสองด้านเพื่อให้อยู่ได้อย่างมีความสุข ส่วนตัวละครควอน ซึ่งเป็นชาวจีนที่พลัดพรากจากบ้านเกิดที่เมืองจีนไปเผชิญกับความแปลกแยกในอเมริกาได้เดินทางกลับไปสู่นบ้านที่แท้จริง (เมืองจีน)

จุดมุ่งหมายของการเสนอตัวละครแนวสังคมนิยมมหัศจรรย์ในเรื่องนี้คือ การย้อนกลับไปหาแสวงหาความเป็นรากเหง้าที่แท้จริงของชาวจีนนั่นเอง การย้อนกลับไปดูว่าประวัติศาสตร์ความเป็นชาติซึ่งมีการต่อสู้และเรื่องราวชีวิตที่เกิดขึ้นมากมาย ชาวอเมริกันเชื้อสายจีนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมอเมริกันอาจไม่เคยได้รับรู้เรื่องราวต่างๆจากประเทศแม่ของตน ประวัติศาสตร์จึงเป็น

⁶⁴ ลักษณะของนวนิยายสังคมนิยมมหัศจรรย์ หรือ Magic Realist Novel ให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่องแนวเรื่องเป็นการนำความเป็นจริงที่สามารถรับรู้ได้ มาอยู่ร่วมกับสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดา หรือ อธิบายได้ หรือ เป็นการนำเอา ความฝัน นิทาน ตำนาน เข้ามาผสมกับชีวิตประจำวัน ถอดความจาก *The Oxford Companion to English Literature* (Oxford-New York: Oxford University Press, 1998)

เครื่องบอกเล่าความเป็นชาติและความมีอยู่ของคนกลุ่มนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ต้องเผชิญกับภาวะกดดันในสังคมอเมริกันกระแสหลัก จึงพยายามที่จะหาสิ่งที่เป็นกำเนิดที่แท้จริงและเป็นของชาติตน ดังนั้นการกลับไปมองประวัติศาสตร์จึงเป็นการหาคำตอบให้กับตนเองและสังคมอเมริกันกระแสหลักว่า ชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวจีนนั้นมีที่มาและมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง

3.6 *Bone*: ภาพสะท้อนครอบครัวชาวจีนอพยพ

นักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีงานเขียนที่นำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นจีนในรุ่นถัดจากแม็กซีน ฮง คิงตัน และ เอมี่ ตันคือ เฟ เหมียน อิง นวนิยายเล่มแรกคือ เรื่อง *Bone* แต่งขึ้นเมื่อปีค.ศ. 1993

Bone เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนภาพปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวจีน โดยที่คนรุ่นพ่อ-แม่ ซึ่งเป็นชาวจีนอพยพมาตั้งรกรากอยู่ในย่านไชนทาวน์ของเมืองซานฟรานซิสโก ยังคงประสบกับความยากลำบากในการดำรงชีวิต ความคิดและความเชื่อแบบจีนยังคงปรากฏอยู่ ในขณะที่คนรุ่นลูกก็จะประสบปัญหาในการดำรงชีวิตที่อยู่ท่ามกลางครอบครัวจีน กับสังคมอเมริกัน อย่างไรก็ตาม นักเขียนสตรีได้แสดงค่านิยมจีนที่เปลี่ยนแปลงไปบางประการ ไม่ว่าจะเป็นการนิยมลูกชายมากกว่าลูกสาว ในเรื่องได้ให้บทบาทความสำคัญกับการเป็นลูกสาวในครอบครัว ลูกสาว และภรรยาในเรื่องไม่ได้ถูกกดขี่ด้วยระบบปิตาธิปไตยที่ชายเป็นใหญ่ หญิงเป็นรอง หากแต่เป็นการเลือกดำเนินชีวิตของชาวจีน-อเมริกันในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล

แก่นเรื่องหลักของ *Bone* คือ การหนีจากโลกที่เผชิญอยู่ การแสวงหาทางออกของแต่ละคนแตกต่างกัน แนวเรื่องจะผูกพันกับชีวิตของชาวจีนอพยพที่ต้องอยู่ในสังคมที่มีความแปลกแยกสูง แม้ว่าจะมาเข้ามาอาศัยอยู่เป็นระยะเวลาานพอสมควร แต่ก็ไม่สามารถทำตัวกลมกลืนไปกับสังคมได้ เนื้อหาสะท้อนโดยตรงเกี่ยวกับชะตากรรมของชาวจีนอพยพส่วนหนึ่ง ที่จำต้องรับสภาพที่ไร้หลักเกาะยึดในสังคมอเมริกัน

ครอบครัวนี้ประกอบด้วยพ่อเลี้ยง แม่ และลูกสาว 3 คน ซึ่งถือว่าเป็นความล้มเหลวอย่างหนึ่งในสังคมจีน ถึงแม้ว่าค่านิยมเรื่องลูกชาย-ลูกสาวจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา แต่การมีลูกชายก็ยังคงสื่อถึงความสมบูรณ์ของครอบครัว เรื่องราวทั้งหมดจะถูกเล่าผ่านลูกสาวคนโตที่ชื่อ ลิซ่า

โดยมีลูกสาวคนรองชื่อ โอนา และคนสุดท้ายชื่อ นิน่า เหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในเรื่องคือ การฆ่าตัวตายของน้องสาวคนกลางคือโอนาโดยไม่ได้มีใครบอกเหตุใดๆ มาก่อน แต่เมื่อย้อนกลับขึ้นไปพิจารณาถึงสภาพครอบครัวก็จะพบปัญหาต่างๆ ที่ลูกสาวต้องเผชิญ ความกดดันที่ลูกผู้หญิงแต่ละคนต้องแบกรับ รวมถึงความพยายามที่ไร้ผล ดังนั้นการฆ่าตัวตายจึงเป็นคำตอบ การยุติทุกอย่างและการหนีหนีจากโลกและปัญหาที่เผชิญอยู่

3.6.1 ความขัดแย้งในบทบาทของลูกสาวครอบครัวจีน ในเรื่องนี้จะพบว่าลูกสาวแต่ละคนอยู่ท่ามกลางปัญหาครอบครัวเช่น ในกรณีของลิลี่ลูกสาวคนโตที่ขัดแย้งกับผู้เป็นแม่จากเหตุการณ์ที่สูญเสียน้องสาวคนกลางไป ซึ่งแม่โทษลูกสาวคนโตว่าเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเรื่องร้ายตามมา เพราะเป็นลูกสาวคนโตแต่กลับไปอยู่กับเพื่อนชายโดยที่ยังไม่ได้เข้าพิธีแต่งงานซึ่งแม่ถือว่าเป็นการผิดประเพณี ทำให้น้องสาวคนกลางมีอันเป็นไป และน้องสาวคนเล็กย้ายออกจากบ้านไป

“Mah said something about how everything started with me, since I was the first one, the eldest, the one with the daring to live with Mason when I wasn't married. She said ... that's why Ona went bad. That's why Nina left.”⁶⁵

จากเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้ผู้เป็นแม่รับไม่ได้ และพยายามหาเหตุผลมาอธิบายเพราะแม่ยังมีความคิดที่เป็นแบบยึดติดกับขนบธรรมเนียมประเพณีและพยายามหาคำอธิบายแบบจีนเมื่อเกิดเรื่องร้าย ในขณะที่ลูกสาวที่เป็นคนอีกรุ่นนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเพณีและต่อต้านเรื่องพิธีการแต่งงาน ทำให้เห็นความขัดแย้งในความคิดระหว่างชนสองรุ่น

ทั้งนี้ยังพบว่าปัญหาภายในครอบครัวเป็นส่วนผลักดันที่นำไปสู่เหตุการณ์การกระโดดตึกของโอนา แม่จะพยายามหาสาเหตุโดยเชื่อมโยงกับเรื่องร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวว่าเป็นเหตุทำให้ลูกมีอันเป็นไป ส่วนตัวพ่อคิดว่าเป็นเพราะไม่ได้เอากระดูกพอบุญธรรมไปฝังที่เมืองจีนตามที่พ่อได้สั่งเสียไว้ จะเห็นว่าทั้งพ่อและแม่พยายามหาสาเหตุทุกอย่างเพื่อมาอธิบายเรื่องเศร้าที่เกิดขึ้นโดย โดยที่ไม่ได้มองความเป็นจริงเลยว่าลูกสาวนั้นมีสภาพจิตใจที่อ่อนไหวและไม่สามารถทนต่อแรงกดดันใน

⁶⁵ Fae Myenne Ng, *Bone*. (New York: HarperPerennial, 1993) p. 41.

ครอบครัวได้อีกต่อไป สาเหตุที่แท้จริงเกิดจากความขัดแย้งภายในใจของลูกสาวคนกลางซึ่งพี่สาวได้วิเคราะห์ถึงสภาวะของการเป็นลูกสาวคนกลางว่าจะรับเอาลักษณะของพี่สาวที่เป็นจีนและน้องสาวคนเล็กที่เป็นอเมริกันเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งน่าจะเป็นการเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมของทั้งสองวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในตนเอง แต่ในกรณีของโอนาลูกสาวคนกลางจะเห็นว่าเป็นการผสมผสานที่ไม่ลงตัวและเป็นผลร้ายมากกว่า (dangerous mix) ความขัดแย้งที่ต้องเลือกระหว่างความต้องการของตนเองคือ การดำเนินความสัมพันธ์กับเพื่อนชายแต่ต้องตัดขาดจากครอบครัว ทำให้อยู่สภาวะที่ติดกับและไม่สามารถหาทางออกให้กับตนเองได้

"I thought I know Ona. She was the middle girl, the in-between one. I thought she was some kind of blend of Nina and me, but I had no idea it was such a dangerous mix."⁶⁶

"Maybe being in the middle, Ona felt more stuck than either Nina or me."⁶⁷

ลักษณะของโอนาจากการเล่าของพี่สาวจะเป็นผู้ที่รักครอบครัวและมีนิสัยประนีประนอม ต่างจากนี้น้องสาวคนเล็กที่เลือกความเป็นปัจเจกบุคคลของตนและใช้ชีวิตอิสระแบบอเมริกันชน ส่วนพี่สาวคนโตยังคงติดอยู่กับครอบครัวจีนด้วยบทบาทของการเป็นพี่สาวคนโต แต่โอนาซึ่งเป็นน้องสาวคนกลางไม่สามารถเลือกเป็นแบบน้องสาวหรือพี่สาวของเธอได้ ผลที่ตามมาคือไม่สามารถสลัดตนเองออกจากระบบครอบครัวได้และต้องอยู่กับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะพ่อแม่ห้ามติดต่อกับคนรักและเธอก็ยอมทำตามเพราะไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้ง ฉะนั้นการตัดสินใจจบชีวิตของโอนานั้นน่าจะมีเหตุทั้งจากเรื่องส่วนตัวและเรื่องครอบครัวที่ไม่ลงตัว เรื่องส่วนตัวและเรื่องครอบครัวไม่สามารถแยกออกจากกันได้สำหรับครอบครัวจีน เรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของชาวจีนที่ครอบครัวเป็นศูนย์กลางและลูกสาวตกอยู่ในวังวนของปัญหาโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปได้

การตัดสินใจของโอนาในอีกนัยหนึ่งคือ การหลีกเลี่ยงจากโลกที่ไม่ต้องการนั่นเอง การหลีกเลี่ยง (escape) เป็นสิ่งที่ตัวละครทุกคนแสวงหา ลีออนผู้เป็นพ่อเลือกที่จะออกเดินเรือทุกครั้งที่มีปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นความสัมพันธ์กับภรรยาหรือปัญหาหนี้สิน ส่วนนี้น่ามีอาชีพเป็นผู้ต้อนรับผู้โดยสาร

⁶⁶ Ibid.,p.112.

⁶⁷ Ibid.,p.112.

สายการบินทำให้ตัวเธออยู่ห่างจากครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลาหรือสถานที่ที่ดึงเธอให้อยู่อีกโลกหนึ่งที่แตกต่างกันโลกที่เธอรู้จักมาตลอดชีวิต นอกจากนี้เธอยังตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ที่นิวยอร์ก ซึ่งยิ่งทำให้เธอหลีกเลี่ยงปัญหาครอบครัวไปได้ชั่วขณะ ส่วนการหลีกเลี่ยงของลิลิชาคือการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนชายแบบอยู่ก่อนแต่งซึ่งเป็นแบบตะวันตกและสร้างความไม่พอใจให้กับครอบครัวจีนเพราะไม่ได้มีพิธีแต่งงาน ในที่สุดเธอตัดสินใจย้ายออกมาสร้างครอบครัวของตนเอง

ความขัดแย้งที่เกิดกับตัวละครลูกสาว สะท้อนให้เห็นจิตสำนึกของความเป็นลูกสาวของครอบครัวจีนซึ่งถูกเน้นย้ำอยู่เสมอ สถาบันครอบครัวจีนยังคงมีความเข้มแข็งและเป็นศูนย์กลางการดำเนินชีวิตของชาวจีน-อเมริกันแม้จะอยู่ในสังคมอเมริกันก็ตาม ครอบครัวดำรงอยู่ได้ด้วยการรับรู้เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะเชื่อมโยงคนในครอบครัวเข้าด้วยกันและเป็นประวัติศาสตร์ที่ผูกพันชาวจีนอพยพรุ่นพ่อกับชาวจีนรุ่นลูกที่เป็นอเมริกัน “Family exists only somebody has a story, and knowing the story connects us to a history.”⁶⁸

ดังนั้นจะเห็นความโยงใยเกี่ยวพันกันอย่างเหนียวแน่นในครอบครัวจีน จนแทบจะแยกไม่ออกระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องครอบครัว ทั้งนี้เห็นว่าสำหรับครอบครัวจีน พ่อแม่จะถือสิทธิ์เข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตส่วนตัวของลูกอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าจะอึดอัดใจแต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ลักษณะดังกล่าวเห็นในงานของนักเขียนรุ่นก่อนหน้าที่อยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นเจด สโนว์ วอง แม็กซีน ยัง คิงส์ตัน หรือเอมีตัน

จากเรื่อง *Bone* ลีออนเป็นภาพลักษณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์การอพยพของชาวจีนมาอยู่ในอเมริกาและความขัดแย้งกับสังคมใหม่ การที่ลิลิชาลูกสาวย้อนกลับไปสำรวจเอกสารเก่าของลีออนผู้เป็นพ่อจึงเปรียบเสมือนกับการกลับไปดูประวัติศาสตร์ของชาวจีนในช่วงที่อพยพมาแรกๆ ว่าใช้ชีวิตทำงานและมีความเป็นอยู่อย่างไร ทำให้เปรียบเทียบสถานะความเป็นอยู่ที่เหนือกว่ารุ่นพ่อแม่มาก ไม่ว่าจะเป็นโอกาสทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงการได้ทำงานที่มีความมั่นคงในสังคมตะวันตก ต่างจากรุ่นพ่อ สถานะและการงานไม่มีความมั่นคง ดังคำพูดของลิลิชาที่กล่าวว่าอนาคตของรุ่นลูกแลกมาด้วยความยากลำบากของคนรุ่นพ่อแม่ซึ่งมีสถานะภาพต่ำ้อยู่ในสังคมอเมริกา “Nina, Ona and I, we’re

⁶⁸ Ibid., p.36.

the lucky generation, Mah and Leon forced themselves to live through the humiliation in this country so that we could have it better.”⁶⁹

ส่วนวิธีที่ชนรุ่นลูกตระหนักถึงคุณค่าและความเสียสละของคนรุ่นพ่อแม่คือ การนำเรื่องราวของบรรพบุรุษของตนมาเล่าสืบทอดต่อไปและดำรงรักษาความเป็นจีนของตนไว้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม การนำเรื่องราวของบรรพบุรุษและครอบครัวมาถ่ายทอดนั้น จะออกมาในเชิงบวกที่ให้คุณค่ากับสถาบันครอบครัวจีน

อย่างไรก็ตาม Bone ได้เสนอค่านิยมของคนเชื้อสายจีนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสภาพแวดล้อม ค่านิยมการมีลูกชายไว้สืบสกุลตามธรรมเนียมจีนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปในคนรุ่นใหม่ อาจเป็นเพราะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปและสังคมตะวันตกเน้นเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย คนรุ่นลูกเป็นลูกสาวอเมริกันที่มีเชื้อสายจีนมิใช่ชาวจีนอพยพเช่นรุ่นพ่อแม่ สารและความสำคัญของเรื่องลูกชาย-ลูกสาวก็ลดน้อยลง เพราะผู้เป็นพ่อแม่มีมุมมองใหม่ที่ว่าลูกชายห้าคนไม่ดีเท่ากับมีลูกสาวที่ดีหนึ่งคน “Five sons don't make one good daughter.”⁷⁰

ผู้อ่านผู้เป็นพ่อเห็นคุณค่าและความสำคัญของลูกสาว ไม่ได้ยึดติดกับค่านิยมการมีลูกชายเหมือนกับคนยุคก่อน ต่างกับเรื่อง *Fifth Chinese Daughter* ที่ยังให้ความสำคัญกับการมีลูกชายไว้สืบสกุลอย่างเห็นได้ชัด เรื่อง *Bone* ถ่ายทอดให้เห็นระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวจีนที่เปลี่ยนแปลงไป ใน *Fifth Chinese Daughter* ค่านิยมและระบบครอบครัวจีนยังคงความเข้มแข็ง และบทบาทของลูกสาวคือ ต้องเชื่อฟังและอยู่ภายใต้กรอบที่วางไว้ บทบาทของพ่อคือ หัวหน้าครอบครัวและผู้หาเลี้ยงสมาชิกในบ้าน ความสัมพันธ์ของพ่อกับลูกเป็นไปแบบมีระยะห่างตามวิถีแบบจีน ไม่ใกล้ชิดสนิทสนม ในขณะที่ในเรื่อง *Bone* แสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ของพ่อและลูกสาวที่ใกล้ชิดผูกพัน ลูกสาวได้เถียง และเสียงดังกับผู้เป็นพ่อ สามารถมองว่าค่านิยมของครอบครัวจีนแบบเดิมได้คลายความเข้มแข็งลงและสังคมตะวันตกเข้ามาแทนที่ ระบบที่ชายมีอำนาจในบ้านได้ค่อยๆ ถูกกลบไล้งไปตามเวลาและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

⁶⁹ Ibid., pp.35-36.

⁷⁰ Ibid., p. 3.

ในเรื่องนี้ ลีออนซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นชาวจีนอพยพรุ่นก่อนและยังคงมีลักษณะแปลกแยกจากสังคม (alienation) ลีออนอพยพมาอยู่ในสหรัฐอเมริกาด้วยความช่วยเหลือมีผู้ยอมรับสมอ้างเป็นบุตรเพื่อรับรองให้เข้าประเทศได้และต้องทำงานทุกอย่างเพื่อความอยู่รอด ไม่ว่าจะเป็ดยามพ่อครัว กะลาสีเดินเรือหรือทำงานล้างจานซึ่งเป็นงานที่ไม่มีใครต้องการทำ แม้แต่ชาวจีนเองถ้าเลือกได้ก็มักจะหลีกเลี่ยงงานเหล่านี้ สถานภาพของผู้เป็นพ่อยังคงเป็นชาวอพยพซึ่งมีชีวิตอยู่ใน “ภาวะจำยอม” (Necessity) ขณะที่ลูกสาวเติบโตในสังคมอเมริกันและสามารถกลมกลืน (assimilate) ไปกับวัฒนธรรมใหม่ได้ดีกว่าคนรุ่นก่อน หน้าที่การงานของคนรุ่นลูกมีความมั่นคง มีการลงหลักปักฐานที่แน่นอนกว่า

3.6.2 ภาพลักษณ์กระดุกของชาวจีน ภาพลักษณ์ความเป็นจีนในเรื่อง *Bone* จะเห็นชัดเจนเริ่มตั้งแต่ชื่อเรื่อง คำว่า *Bone* หรือกระดุกนั้นมีความหมายหลายนัย นัยหนึ่งหมายถึงกระดุกของผู้ตาย ในเรื่องจะหมายถึงกระดุกพ่อบุญธรรมของลีออนที่ไม่ได้รับการฝังอย่างถูกต้อง ลีออนเป็นบุตรได้รับการรับรองจากพ่อบุญธรรมทำให้สามารถเดินทางมาสหรัฐได้ คือเป็นบุตรแต่เพียงในกระดาษ (paper son) ทำให้รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณและต้องตอบแทน ลีออนจึงคิดและเฝ้าแต่โทษตัวเองว่าเป็นต้นเหตุนำหายนะมาสู่ลูกสาว เพราะตนเองไม่สามารถนำกระดุกพ่อบุญธรรมไปประกอบพิธีอย่างถูกต้องตามประเพณี

ความเชื่อดังกล่าวให้ภาพลักษณ์ความเป็นจีนอย่างชัดเจน คนจีนมีความเชื่อเรื่องการนำกระดูกกลับไปฝังยังบ้านเกิด คนรุ่นก่อนไม่ได้ถือว่สหรัฐอเมริกาเป็นบ้านแต่เป็นที่มาทำงานเพื่อส่งเงินกลับไปยังบ้านคือเมืองจีน แต่คนจีนเป็นจำนวนมากถูกฝังอยู่ที่ต่างแดนโดยที่ลูกหลานไม่ได้นำกระดูกกลับไปฝังอย่างที่บรรพบุรุษต้องการ ทำให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไปความรู้สึกหรือความเชื่อก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย คนจีนที่เป็นลูกหลานบางส่วนไม่ได้ใส่ใจกับธรรมเนียมปฏิบัติเก่าแก่อีกต่อไป ในขณะที่บางส่วนยังคงให้ความสำคัญอยู่ ดังที่คนดูแลหลุมศพกล่าวกับลิซ่าว่าคนที่ตายมักจะถูกลืม ส่วนคนที่มีชีวิตอยู่ก็มีสิ่งที่ต้องทำมากและเมื่อเวลาผ่านไป ความรู้สึกก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย “More often than not, ... the dead are forgotten. People get busy. Times change, even feelings. It happens.”⁷¹

⁷¹ Ibid., p. 76.

กระดูกอีกนัยหนึ่งหมายถึง สัญลักษณ์แห่งความยากลำบากที่รุ่นพ่อแม่เผชิญมา การกัดก้อนเกลือกินของคนรุ่นก่อนที่ยอมอดทนลำบากเพื่อให้รุ่นลูกหลานได้สบาย กระดูกมักถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ของคนจีนเพื่อบอกความเข้มแข็งและความอดทนต่อสภาพแวดล้อมอย่างถึงที่สุด จึงมีการอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบการต่อสู้ของชาวจีนกับความแข็งของกระดูก ซึ่งอยู่ส่วนในสุดเหมือนจิตใจที่เข้มแข็งต่อสู้ของชาวจีน ในเรื่องนี้ลิซากล่าวถึงกระดูกว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เธอระลึกถึงความทรงจำในอดีตที่มีทั้งสุขและเศร้า เพราะเธอรู้ว่ากระดูกเป็นสิ่งที่แสดงถึงการต่อสู้และความยากลำบากของครอบครัวจีน แม้ว่าคนจีนในรุ่นเธอจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่ก็ยังอดนึกถึงอดีตไม่ได้

“ ‘Bones,’ ” I repeated. This was a funny that got sad, and knowing it, I kept laughing. I was surprised how much memory there was in one word.”⁷²

นอกจากนี้กระดูกยังแสดงภาพลักษณ์การกินอยู่ของชาวจีน กระดูกเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม แม่บ้านชาวจีนมักเก็บกระดูกไว้ เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจและความเคยชินที่ไม่ต้องการทิ้งของ นอกเหนือจากรสชาติของกระดูกเอง ในเรื่องนี้ผู้เป็นแม่จะนั่งกินกระดูกส่วนที่เป็นคอ หลังและหัวแต่เพียงลำพังคนเดียวอยู่ในครัว และแม่ก็มักจะบอกลูกสาวว่ากระดูกเป็นส่วนที่มีรสชาติดี “But Mah always sat alone in the kitchen sucking out the sweetness of the lesser parts: necks, backs, and the head.” ‘Bones are sweeter than you know,’⁷³ จะเห็นว่ากระดูกกลายเป็นสิ่งที่บ่งบอกนิสัยการกินของชาวจีนได้เป็นอย่างดี ในเรื่องผู้เป็นแม่จะให้ลูกรับประทานส่วนที่ดีที่สุด ส่วนตัวเองทานส่วนที่เป็นกระดูกและยังเก็บไว้ใช้ปรุงอาหารอีกดังนั้นกระดูกจึงมีความหมายและผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะกับคนรุ่นก่อน

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการกิน หรือ ภาพลักษณ์กระดูก ล้วนแสดงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชนกลุ่มน้อยชาวจีนกลุ่มนี้ ชาว-หลิง ชินเตีย วองกล่าวว่านักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนไม่ว่าจะเป็นแม็กซีน ฮง คิงสตัน เฟ้ เหมียน อิง และเอมี ดันได้ใช้วัฒนธรรมการกินที่แสดงความเสียสละของชาวจีนมาใช้เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของชนกลุ่มน้อยเชื้อสายจีน “...the motif of sacrificial eating shared by Kingston, Ng, Tan and Chin may be attributable to common

⁷² Ibid., p. 30.

⁷³ Ibid., p. 31.

Chinese ethnicity after all.”⁷⁴ การนำเสนอลักษณะการกินที่แสดงความยากลำบากของชาวจีนในงานของคิงสตันและการใช้คำว่ากระดูกในงานของอิงที่มีนัยแฝงอยู่คือ “ภาวะจำยอม” (Necessity) ที่ชาวจีนจำต้องแบกรับและอดทนกับสภาพความเป็นอยู่ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การใช้ฉากการรับประทานอาหารร่วมกันของกลุ่มสโมสรโซคดีมีสุขแสดงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างแม่และลูกสาวอเมริกัน รวมถึง การแสดงออกถึงลักษณะชนกลุ่มน้อยเมื่อมีชาวตะวันตกเข้ามาอยู่รวมกลุ่มในงานของเอมี ต้น รวมถึงภาพของไชน่าทาวน์ในเกือบทุกเรื่องที่ถูกสร้างให้เป็นย่านคนจีนที่น่าตื่นตาตื่นใจสำหรับชาวตะวันตก มีการกินของที่ชาวตะวันตกคาดไม่ถึง วัฒนธรรมการกินของชาวจีนเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นถึงความอดทนต่อสภาพความเป็นอยู่ของชาวจีนอพยพและความเป็นชนกลุ่มน้อย เพราะการกินนั้นเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ชาวจีนอพยพนั้นต้องกินทุกอย่างที่ทำให้มีชีวิตอยู่รอดได้ซึ่งนักเขียนสตรีได้ให้คุณค่ากับความยากลำบากและการเสียสละของคนรุ่นพ่อแม่ เพื่อให้คนรุ่นลูกได้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

3.6.3 กลวิธีการเล่าเรื่อง ในเรื่องนี้ใช้การเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งคือใช้ “I” โดยเล่าผ่านมุมมองของลิซ่าพี่สาวคนโต ในลักษณะเล่าย้อนกลับไปกลับมา ไม่เรียงตามลำดับเหตุการณ์ จะเน้นการเล่าย้อนกลับไปในอดีต ในบทแรกเปิดเรื่องทีลิซ่าได้แต่งงานกับเพื่อนชายแล้วโดยไม่ได้ทำพิธีตามประเพณีจีน ลีออนได้ย้ายออกจากบ้านไปอยู่โรงแรม ในบทแรกนี้เหตุการณ์ฆ่าตัวตายของไอนาเกิดขึ้นแล้ว และในบทต่อมาเป็นการเล่าเรื่องย้อนกลับไปถึงเมื่อครั้งครอบครัวยังอยู่กันพร้อมหน้าทำให้รู้ว่าลีออนมักจะทำงานไม่เป็นหลักแหล่งและแสดงความลำบากในการหางานของชาวจีนอพยพจึงจำเป็นต้องยอมทำงานเดินเรือและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แม่ไปมีความสัมพันธ์กับชายอื่นนำมาซึ่งความแตกร้างในครอบครัว นอกจากนี้ในช่วงกลางของเรื่องลิซ่าได้เล่าย้อนกลับไปยังเหตุการณ์เมื่อครอบครัวทำธุรกิจและถูกโกงโดยที่ไอนานั้นไปมีความสัมพันธ์กับลูกชายคนที่โกงครอบครัวด้วย ทำให้แม่โดยเฉพาะผู้เป็นพ่อนั้นรับไม่ได้และกีดกันลูกสาวทุกวิถีทาง ลูกสาวคนกลางจึงต้องเก็บกดกับความต้องการของตนเองกับความต้องการของครอบครัว จนกระทั่งถึงเหตุการณ์วันที่ไอนากระโดดจากตึกซึ่งลิซ่าได้เล่าถึงความรู้สึกและปฏิกิริยาของคนในครอบครัวต่อการสูญเสียเพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน ในช่วงท้ายยังคงเป็นการย้อนกลับไปแล้วเรื่องในอดีตเมื่อครั้งที่แม่พบกับลีออน หลังจากที

⁷⁴ Sau-ling Cynthia Wong, *Reading Asian American Literature From Necessity to Extravagance*, p. 43.

พ่อที่แท้จริงทิ้งไปและแม่ต้องเลี้ยงลูกสาวที่ยังเล็กอยู่คือลิซ่าแต่เพียงลำพังทำให้ต้องแต่งงานกับลีออน และเพื่อให้ได้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างถูกกฎหมาย

กลวิธีที่เล่าเรื่องย้อนกลับไปกลับมาในวรรณกรรมเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอ เนื้อเรื่องทั้งหมดนั่นเอง วิธีการเล่าเรื่องจึงเป็นส่วนสนับสนุนเนื้อเรื่องทั้งหมดเพราะแสดงให้เห็นว่าตัวละครแต่ละตัวล้วนมีปัญหาและมีทางออกที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังได้นำเสนอถึงวิถีทางในการดำเนินชีวิตของคนจีนรุ่นพ่อแม่กับคนรุ่นลูกที่มีความคิดแตกต่างกัน ความขัดแย้งภายในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้วิธีการเล่าเรื่องย้อนกลับไปกลับมาเปรียบได้กับการมองย้อนกลับไปถึงเส้นทางการเดินทางของชาวจีนมาสู่ดินแดนใหม่โดยมีความหวังว่าจะมีชีวิตที่ดีขึ้นเช่นเดียวกับวรรณกรรมที่กล่าวก่อนหน้านี้อ สำหรับชาวจีนอเมริกาเป็นดินแดนแห่งความหวัง อย่างไรก็ตามในกรณีของลีออนที่เป็นชาวจีนอพยพถือว่าเป็นความล้มเหลวไม่ว่าจะเป็นเรื่องหน้าที่การงานและครอบครัว ส่วนลูกสาวที่มีชีวิตอยู่คือลิซ่าและนี่น่าถือว่าเป็นประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอเมริกันกว่าคนรุ่นพ่อแม่

3.7 พัฒนาการวรรณกรรมจาก *Fifth Chinese Daughter* ถึง *The Woman Warrior* มาสู่ *The Joy Luck Club*, *The Kitchen God's Wife*, *The Hundred Secret Senses* และ *Bone*

3.7.1 จาก *Fifth Chinese Daughter* ถึง *The Woman Warrior* เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบและกลวิธีการประพันธ์ในงานของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน คือ เจต สโนว์ วอง และ แม็กซีน ฮัง คิงส์ตัน จะพบความแตกต่างในเรื่องรูปแบบการนำเสนอ และน้ำเสียงในการเล่าเรื่องในงานของนักเขียนทั้งสองคน *Fifth Chinese Daughter* ของ เจต สโนว์ วองเขียนในรูปแบบอัตชีวประวัติ ในขณะที่เรื่อง *The Woman Warrior* เขียนในรูปแบบบันทึกความทรงจำ ลักษณะอัตชีวประวัติ (autobiography) คือ ชีวประวัติที่ผู้เป็นเจ้าของเขียนขึ้นมาเอง ต่างจากบันทึกความทรงจำ (memoir) เพราะบันทึกความทรงจำนั้นมิได้เป็นเรื่องของชีวิตที่ค่อยๆ พัฒนาขึ้น แต่เป็นเรื่องบุคคลที่ผู้บันทึกรู้จักและเหตุการณ์ที่ผู้บันทึกประสบมา⁷⁵ การถ่ายทอดเรื่องราวในเรื่อง *Fifth Chinese Daughter* ของผู้เขียนยังคงเป็นแบบเดิมคือ มีตัวเอกดำเนินเรื่องเพียงคนเดียว การสร้างภาพลักษณ์เด็กหญิง และสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนยังอยู่ในกรอบการประพันธ์ที่วางไว้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน ถึงแม้ว่าผู้แต่งไม่พอใจค่า

⁷⁵ เอ็ม.เอช. เอบรามส์, *อธิบายศัพท์วรรณคดี*, แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์ (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529) หน้า 28.

นิยมของสังคมจีน แต่ก็จะไม่บริภาษหรือวิพากษ์วิจารณ์รุนแรง หากแต่จะระบายออกในลักษณะน้อยเนื้อต่ำใจและเก็บกดมากกว่า ถือว่าเป็นการให้ภาพลักษณ์ในด้านบวกพยายามชี้ให้เห็นถึงคุณค่าความเป็นจีนและสรรเสริญโอกาสที่สังคมอเมริกันให้กับตัวละคร

ในขณะที่ *The Woman Warrior* ของ คิงสตัน เขียนเป็นบันทึกความทรงจำ หรือที่เรียกว่า “memoir” คือเขียนเรื่องของผู้ที่รู้จัก หรือเรื่องที่ได้รับฟังมา รวมถึงประสบการณ์ส่วนตัว เพราะฉะนั้น นำเสนอภาพสตรีจีนที่มีความหลากหลาย ไม่มีตัวละครเอกเพียงตัวเดียวอย่างเรื่องแรก จากบันทึกจะเสนอภาพสตรีที่เป็นตัวแทนของ “โลกใหม่” หรือภาพลักษณ์ผู้หญิงอเมริกันเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นตัวผู้เล่าเรื่องที่มีความโกรธแค้น ดุดันและเปิดเผยตรงไปตรงมา ไม่มีการเก็บงำตามกรอบของหญิงจีนที่มักสงวนถ้อยคำ ไม่ต่อล้อต่อเถียง และยอมรับโดยดุษณี ภาพลักษณ์ที่คิงสตันนำเสนอเป็นลูกสาวที่ต่อต้านพ่อแม่และไม่เชื่อฟัง ต่างจากลูกสาวใน *Fifth Chinese Daughter* ซึ่งยังคงอยู่ในกรอบ

เมื่อเปรียบเทียบเวลาที่ประพันธ์ *Fifth Chinese Daughter* (1945) และ *The Woman Warrior* (1975) จะห่างกันนาน 30 ปี พบว่าระยะเวลาในการประพันธ์มีผลต่อนวนิยาย เนื้อหาในงานวรรณกรรมเชื่อมโยงกับภูมิหลังทางสังคมและการเมืองในช่วงที่แต่ง ทั้งสองเรื่องเขียนในช่วงเวลาที่ต่างกันและมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะทำหน้าที่สะท้อนเสียงของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนเหมือนกัน

“The two books are greatly divergent in style and temperament, each text largely affected by the personalities of the two women and by the period in which each was produced. *Fifth Chinese Daughter*, as noted earlier, was written for a white audience during World War II, and its popularity, to a large extent, was due to white reader's need to distinguish between friend and foe; thus, of necessity, it contains many explanations of Chinese culture and customs....*The Woman Warrior*, an outgrowth of the Civil Rights and Women's Liberation movements of the 1960s and 1970s, is a much more personal text, written not as an exemplum for others but as a means of exorcising the personal ghosts that haunt the author. It is written for the

author herself, as well as for other women, and for Chinese Americans, whom at one point she directly addresses.(5-6)."⁷⁶

ดังนั้น จะพบว่าจุดประสงค์ของการเขียนนวนิยายทั้งสองนั้นแตกต่างกัน เจต สโนว์ วอง เขียนเพื่อให้กลุ่มผู้อ่านที่เป็นชาวมิวนิวชาวอเมริกันเพื่อสร้างความเข้าใจว่าชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่อยู่ในอเมริกาเช่นเธอนั้นมีความเป็นปัจเจกบุคคลอย่างไร แตกต่างจากชาวจีนจริงๆอย่างไร และชาวจีนแท้ๆอย่างรุ่นพ่อแม่ของเธอนั้นมีความคิดและความรู้สึกต่อต้านสังคมตะวันตกอย่างไร *Fifth Chinese Daughter* พิมพ์ออกมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (1945-1949) เป็นช่วงที่จีนและอเมริกากลับมาสานสัมพันธ์ทางการเมืองกันอีกครั้งหลังจากช่วงก่อนหน้านั้นจีนหันไปสานสัมพันธ์กับรัสเซีย พรรณกรรมเรื่องนี้จึงทำหน้าที่เหมือนสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ ทำให้ชาวอเมริกันมิวนิวมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของคนจีนและเปิดรับชาวจีนมากขึ้น เพราะอเมริกาต้องการจะแยกให้ชัดเจนว่าใครเป็นมิตรและใครเป็นศัตรูกับตน เนื้อเรื่องจะเน้นและอธิบายให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เคร่งครัดของชาวจีน ถือเป็นนวนิยายที่เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสองประเทศ นอกจากนี้เรื่องนี้ได้รับความนิยมเพราะตอบสนองความต้องการของชาวมิวนิวชาวอเมริกันในแง่ที่นำเสนอภาพลักษณ์สังคมอเมริกันที่ดีงามและให้โอกาสกับชนกลุ่มน้อยอย่างชาวจีน ซึ่งก่อนหน้านี้ชาวตะวันตกเคยนำเสนอภาพลักษณ์ชาวจีนในด้านลบมาก่อน แต่เมื่อชาวจีนได้มีโอกาสนำเสนอบ้าง ก็ยังเลือกที่จะนำเสนอภาพในเชิงบวกของสังคมอเมริกันอยู่

ในขณะที่ แม็กซีน ฮง คิงสตัน นั้นนำเสนอเรื่องในลักษณะที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลมากกว่า โดยเขียนเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเห็นในเรื่องเพศหญิง-ชาย การกดขี่ทางเพศ ความกลัวและความกดดันของผู้หญิงตะวันออกในครอบครัวจีน และสังคมตะวันตก นวนิยายเล่มนี้แต่งขึ้นในช่วงที่มีกระแสของสิทธิมนุษยชน และการเคลื่อนไหวของสิทธิสตรีในราวทศวรรษที่ 60-70 เพราะฉะนั้นเรื่องจะออกมาในลักษณะที่เรียกร้องสิทธิต่างๆ ในฐานะชนกลุ่มน้อยในสังคมอเมริกันและในฐานะผู้หญิงที่เรียกร้องความเท่าเทียมระหว่างหญิง-ชาย การแสวงหาความเป็นปัจเจกบุคคล อาจกล่าวได้ว่าเรื่องนี้เป็นเสียงสะท้อนโดยตรงจากตัวคิงสตันในฐานะผู้

⁷⁶ Patricia Lin Blinde, "The Icicle in the Desert: Perspective and Form in the Works of Two Chinese-American Women Writers," *MELUS* 6.3 (1979): 59, quoted in Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 120.

หญิงคนหนึ่งที่ได้รับรู้เรื่องสังคมจีนที่มีความกดขี่เรื่องเพศ ขณะเดียวกันในฐานะที่เป็นชาวจีน-อเมริกัน เพราะฉะนั้น เมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการอ่านงานทั้งสองจะแตกต่างกัน แม้วาน่าเสนอแก่นเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคลในฐานะที่เป็นสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนเหมือนกัน *The Woman Warrior* มีส่วนคล้ายกับเรื่อง *Fifth Chinese Daughter* ในการนำเรื่องของตนเองมาเขียน แต่ไม่ได้เป็นรูปแบบอัตชีวประวัติอย่างสมบูรณ์เพราะเนื้อเรื่องมีทั้งเรื่องจริง และเรื่องที่เกิดจากจินตนาการ ตัวละครสตรีจีนมีหลายตัวและมีลักษณะหลากหลาย ส่วนโครงเรื่องแตกต่างจาก *Fifth Chinese Daughter* ดังที่กล่าวไปแล้ว

3.7.2 จาก *The Woman Warrior* ถึง *The Joy Luck Club* จากการเปรียบเทียบงานวรรณกรรมของเอมี ดัน กับ แม็กซีน ฮง คิงสตัน พบว่ามีรูปแบบบางประการที่คล้ายกัน ประการแรกคือการเล่าเรื่อง ผู้เล่าจะเป็นแบบบุรุษที่หนึ่งคือใช้ “I” เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ใน *The Woman Warrior* มีผู้เล่าเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเพียงคนเดียวและเล่าถึงเรื่องของผู้คนที่อยู่รอบตัวในแต่ละบท เนื้อหาเป็นอิสระต่อกัน ขณะที่ใน *The Joy Luck Club* จะให้ตัวละครแม่-ลูกผลัดกันเล่าเรื่องของตนเอง ผู้อ่านต้องอ่านและปะติดปะต่อเรื่องราวเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว การเล่าเรื่องก็จะไม่ได้เรียงลำดับเวลา มีการย้อนกลับไปกลับมาเพื่อสะท้อนภาพที่เกิดขึ้นในอดีตกับปัจจุบัน

ประการที่สองคือ ส่วนของเนื้อหา ทั้งคิงสตัน และดัน จะเขียนงานที่สะท้อนภาพลักษณะความเป็นตะวันออกในฐานะด้านตรงข้ามกับตะวันตกอย่างชัดเจน สิทธิสตรี และอิทธิพลของสังคมตะวันตกที่มีต่อชาวจีน-อเมริกัน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ เช่นเปรียบเทียบประเทศจีนเป็นเหมือน “โลกเก่า” อดีตและความทุกข์ ขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นปัจจุบัน เป็น “โลกใหม่” รวมถึงความท้าทายการเปลี่ยนแปลงและความหวัง

ทั้ง *The Joy Luck Club* และ *The Woman Warrior* เป็นวรรณกรรมของชาวจีน-อเมริกันรุ่นลูกที่พยายามหาความหมายของการเป็นจีน-อเมริกัน ความเป็นจีนสำหรับคนรุ่นพ่อแม่อาจแตกต่างจากความเป็นจีน-อเมริกันสำหรับรุ่นลูก จะเห็นความต่อเนื่องจากงานของคิงสตันมาสู่งานของเอมี ดัน ในการนำเสนอเรื่องของสตรีจีนที่อยู่ท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างตะวันออกกับตะวันตก งานของคิงสตันออกมาในช่วงที่กระแสสังคมให้คุณค่ากับสิทธิมนุษยชน และสิทธิสตรี รวมถึงกระแสสตรีนิยม ส่วนงานของเอมี ดันออกมาในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพได้ตั้งถิ่นฐานมั่นคงในสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นว่าชาวจีน-อเมริกันบางกลุ่มมีฐานะเท่า

กับคนชั้นกลางของสังคมอเมริกันกระแสหลักจากการนำเสนอภาพลักษณ์ของลูกสาวอเมริกันที่ประสบความสำเร็จในการผจญภัยไปกับสังคมอเมริกัน เช่น เวเวอร์ลี่ที่ทำงานในสำนักทนายความ ลินาที่ทำงานออกแบบตกแต่งร้านอาหาร ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและถือว่าประสบความสำเร็จสำหรับชาวเงินอเมริกันรุ่นใหม่

นอกจากนี้งานของคิงสตันและตันยังมีความคล้ายคลึงกันในแง่การนำเสนอเรื่องราวความสัมพันธ์อันเหนียวแน่นระหว่างแม่-ลูก ในความสัมพันธ์นั้นจะมีความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านความคิดและอิทธิพลของสังคม ในขณะที่ผู้เป็นแม่ยังยึดติดอยู่กับสำนึกของความเป็นจีนและการอยู่รวมกันเป็นครอบครัว ลูกสาวกลับรับเอาบรรทัดฐานของสังคมตะวันตกและความเป็นอิสระเข้ามามากกว่าดังเช่น ผู้เล่าเรื่องกับมารดาใน *The Woman Warrior* การแสดงออกของคนจีนนั้นแตกต่างกับคนตะวันตก แม่คนจีนจะไม่พูดหรือแสดงความรักต่อลูก แต่จะแสดงออกซึ่งความภูมิใจในตัวลูก ซึ่งคำว่า “ความภูมิใจ” (pride) แทบจะมีความหมายเดียวกับคำว่า “รัก” (love) เช่น ในเรื่อง *The Joy Luck Club* ลินโดแสดงความรักและภูมิใจในตัวเวเวอร์ลี่ โดยมักจะพาลูกสาวไปเดินซื้อของหรือคุยอวดกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งความรักลักษณะนี้ทำให้ลูกสาวอึดอัดใจและอับอาย ความรักของแม่มักจะมาพร้อมกับความคาดหวัง ซึ่งลูกสาวก็มักจะต่อต้านและทำให้แม่ผิดหวังเช่นกัน ความสัมพันธ์ของแม่-ลูกจึงเต็มไปด้วยความกดดัน ความคาดหวัง ผ่างด้วยความรักที่ยากเกินกว่าที่จะอธิบายได้

วรรณกรรมทั้ง 3 เรื่องคือ *Fifth Chinese Daughter*, *The Woman Warrior* และ *The Joy Luck Club* แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการวรรณกรรมของนักเขียนสตรีที่เป็นชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่ต่อเนื่องกันมา ทั้ง 3 เรื่องประพันธ์ขึ้นในระยะเวลาที่ต่างกันด้วยรูปแบบหรือขนบการเล่าที่แตกต่างกัน แต่งานเหล่านี้ได้ถ่ายทอดภาพลักษณ์ความเป็นจีน โดยที่นักเขียนมีสำนึกร่วมกันในความเป็นจีนที่แม่จะอยู่ในสังคมอเมริกัน แต่ก็พยายามยืนยันความเป็นปัจเจกบุคคลของตนไว้อย่างเหนียวแน่น ด้วยตระหนักว่าชนกลุ่มอเมริกันเชื้อสายจีนนั้นไม่สามารถที่จะเลือกยึดถือวิถีอเมริกันแต่เพียงอย่างเดียว และปฏิเสธวิถีแบบจีนออกไปโดยสิ้นเชิงได้ ซึ่งทางออกที่นักเขียนนำเสนอก็คือการประนีประนอมกับทั้งสองวัฒนธรรม เพราะทั้งสองวิถีต่างก็มีคุณค่าในตัวเอง ซึ่งถ้าวิถีแบบเดิมไม่สามารถไปกันได้กับวิถีใหม่คือไม่สามารถผสมกลมกลืนกันได้ ก็จำเป็นที่จะต้องรักษาให้ดำรงอยู่ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แม้ว่าจะเป็น การดำรงรักษาไว้ในลักษณะ “ขึ้นหนึ่ง” สำหรับเคารพบูชาในฐานะรูปภาพจากอดีต ในฐานะความทรงจำในฐานะเรื่องเล่าผ่านอักษร

"...according to Wong, Kingston, and Tan (American daughters all), one can not cling solely to the new American ways and reject the Old Chinese ways, for that is the way of the child. One must reconcile the two and make one's peace with the old. If the old way cannot be incorporated into the new life, if they do not "mix" as Lindo Jong put in, then they must nonetheless be respected and preserved in the pictures on one's walls, in the memories in one's head, in the stories that one writes down."⁷⁷

เหล่านักเขียนสตรีเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็น เจด สโนว์ วอง แม็กซีน ฮง คิงสตัน หรือ เอมี ดัน เต็บโตและอิงอยู่กับสังคมแบบอเมริกันมากกว่า แต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่สามารถสลัดจากวิถีและสำนึกของความเป็นจีนไปได้ งานวรรณกรรมเหล่านี้จึงเปรียบเหมือนกับเป็นภาพความทรงจำที่นักเขียนเหล่านี้ได้พยายามที่จะจารึกไว้เพื่อเป็นแสดงความเคารพและให้เกียรติกับบรรพบุรุษของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกหลานควรทำตามธรรมเนียมของจีน การเขียนถึงคนกลุ่มนี้ก็เปรียบเสมือนกับการทำให้คนกลุ่มนี้มีตัวตนขึ้นมา และอยู่ในความทรงจำของลูกหลานรุ่นต่อๆ ไป

3.7.3 จาก *The Joy Luck Club* ถึง *The Kitchen God's Wife* และ *The Hundred Secret Senses* เมื่อเปรียบเทียบนวนิยายของเอมี ดันทั้ง 3 เรื่อง พบว่ามีโครงสร้างของเรื่องคล้ายคลึงกันคือ มีปมปัญหา หรือเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่เมืองจีน และโลกอเมริกันคือ ความเป็นปัจจุบัน ใช้ตัวดำเนินเรื่องเป็นสตรีต่างวัย คือ แม่-ลูกสาว พี่สาว-น้องสาว และต่างก็เป็นตัวแทนของจีน กับอเมริกัน และปมของเรื่องคลี่คลายเมื่อตัวละครได้ค้นพบความจริงในอดีต และการเดินทางกลับไปยังที่เดิม และการตระหนักในตัวตนที่แท้จริง คือ ไม่สามารถปฏิเสธความเป็นจีนได้

แก่นเรื่องทั้งสามเรื่องมีความเป็นเอกภาพในด้านการนำเสนอเรื่องตะวันออกในฐานะด้านตรงข้ามตะวันตก ความเป็นโลกใหม่ของอเมริกาที่ให้ภาพว่าเป็นดินแดนเสรีและยอมรับพื้นฐานความเป็นปัจเจกบุคคล ขณะที่จีนเป็นโลกเก่าที่มีการปิดกั้นโดยเฉพาะกับสตรี เอมี ดันยังได้นำเสนอภาพความเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมอเมริกากระแสหลัก ความเป็นอื่นที่เกิดขึ้น การปะทะและการปรับตัวให้เข้ากับสองวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างแม่-ลูกสาวโดยต่างเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่ตรงข้าม

⁷⁷ Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 141.

กันแต่ต้องมาอยู่ร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เอมี่ ตัน ในฐานะลูกสาวชาวจีนที่เป็นอเมริกันใต้ประเพณี ทั้งข้อดีและข้อด้อยของทั้งวัฒนธรรมจีนและอเมริกัน โดยได้ให้คุณค่าและสรรเสริญความเป็นจีน ไม่ว่าจะ เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว คติในการดำเนินชีวิต การอบรมสั่งสอนบุตรธิดาแบบจีน ความมีน้ำใจ และรักพวกพ้องของชุมชนคนจีน อย่างไรก็ตามระบบครอบครัวจีนที่กดขี่และครอบงำผู้หญิงยังปรากฏ อยู่ ในส่วนของสังคมอเมริกัน เอมี่ ตันได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมตะวันตกที่มีผลต่อชาว อเมริกันเชื้อสายจีนรุ่นลูก ตัวละครลูกสาวได้ล้มตัวตนที่เป็นจีนของตนเองและของผู้เป็นแม่ ภาพลักษณ์ของสังคมอเมริกันที่คิดว่าเป็นมาตรฐานที่สูงส่งกว่าได้เข้ามาแทนที่ ดังนั้นการกลับไปมองหา ความดีงามและความรุ่งเรืองในอดีตของจีนเป็นวิถีที่เอมี่ ตัน ใช้เพื่อตั้งสำนึกของความเป็นจีนของชาว จีน-อเมริกันโดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์จีนของตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเลือกดำเนินชีวิตแบบอิสระ และเป็นปัจเจกบุคคลได้

นอกจากนี้กลวิธีการเล่าเรื่องเป็นลักษณะที่โดดเด่นในงานของเอมี่ ตัน นอกเหนือจาก การนำนิทาน ตำนานเข้ามาไว้ในตัวเรื่องใหญ่โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนแนวคิดสำคัญในเรื่องนั้น ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นแล้ว เอมี่ ตันยังได้ใช้ประวัติศาสตร์จีนเป็นโครงเรื่องในนวนิยายของตน ด้วย นวนิยายของเอมี่ ตัน ทั้ง 3 เรื่องคือ เรื่อง *The Joy Luck Club*, *The Kitchen God's Wife* และ *The Hundred Secret Senses* อาศัยเค้าโครงเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ผู้เขียนจะวางโครงเรื่องหลักคือ เหตุการณ์ในช่วงที่ประเทศจีนประสบกับปัญหาการเมืองภายใน ประเทศ การสิ้นสุดการปกครองระบอบราชวงศ์ (ปีค.ศ. 1911) ซึ่งราชวงศ์สุดท้ายคือราชวงศ์ชิง ขณะ เดียวกันประเทศจีนต้องเข้าสู่ภาวะสงครามกับญี่ปุ่น ชาวจีนจำนวนหนึ่งอพยพไปอยู่ต่างแดนในเวลา ต่อมาเพราะเหตุการณ์จลาจล เป็นเหตุการณ์ซึ่งไม่มีใครคาดคิดมาก่อนว่าประเทศจีนจะเป็นผู้พ่ายแพ้ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสงครามจะเป็นตัวเดินเรื่อง เหตุการณ์ทางการเมืองมัก นำมาซึ่งความผกผันและความเปลี่ยนแปลง รวมถึงโศกนาฏกรรมซึ่งมักเกิดที่เมืองจีนและเป็นที่มาของ การเดินทางสู่โลกตะวันตก ซึ่งเป็นโลกแห่งความขัดแย้งกับรากเหง้าเดิมของตน

ในเรื่อง *The Joy Luck Club* ตัวละครชุนหยวนได้เล่าย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ.1944-1949 เป็นช่วงที่จีนทำสงครามกับญี่ปุ่น ภาพที่น่าเสียดคือสภาพของเมืองจีน ช่วงที่กำลังระส่ำระสายและถูกยึดครองจากญี่ปุ่นซึ่งเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งของจีน ในช่วงเวลาดังกล่าว สถานการณ์บ้านเมืองอยู่ในช่วงวิกฤตที่ทุกคนต้องพากันเอาตัวรอดและพรรคก๊กมินตั๋งมีอำนาจสูงสุด

“We knew the Japanese were winning, even when the newspapers said they were not. Every day, every hour, thousands of people poured into the city”... “The Kuomintang and their army officers who thought they were top level to everyone else.”⁷⁸

จากสงครามในช่วงนั้นทำให้ตัวละครชุนหยวน วู จำเป็นต้องทิ้งลูกหญิงฝาแฝดเอาไว้ที่เมืองจีนระหว่างการเดินทางด้วยสาเหตุทั้งจากความป่วยไข้ ความอดอยากและอันตรายที่เกิดจากการบุกของทหารญี่ปุ่น เป็นการปล่อยลูกไว้ตามยถากรรมโดยที่ตนเองก็ไม่คิดว่าจะรอดชีวิตมาได้ ทำให้พลัดพรากจากลูกและจากประเทศบ้านเกิดมาใช้ชีวิตในต่างแดนโดยไม่รู้ชะตากรรม

การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์มาผูกเป็นเรื่องราวการพลัดพราก การเดินทาง การเริ่มต้นชีวิตใหม่ เป็นแนวที่เอมี ดัน นำเสนอเป็นประเด็นหลักในการเปิดเรื่อง โดยจับเอาเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์มาขยายต่อและสร้างเรื่องราวขึ้นจากความคิดและจินตนาการ นักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนจะใช้ข้อมูลที่เป็นเรื่องเล่าและอ้างอิงประวัติศาสตร์ควบคู่กัน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาในงานแทบจะเป็นสิ่งเดียวกับเรื่องราวต่างๆ ที่ได้รับฟังมา เรื่องการทิ้งบุตรสาวไว้ที่เมืองจีนเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของเอมี ดัน โดยที่มารดาของเธอได้ยอมรับว่าเคยแต่งงานกับชายที่โหดร้ายและได้ทิ้งลูกสาวไว้ที่เมืองจีนสามคน และพลัดพรากจากกันในช่วงที่พรรคคอมมิวนิสต์เข้ายึดประเทศ ซึ่งเป็นโครงเรื่องเดียวกับที่ปรากฏในนวนิยายของเธอ เรื่องราวเหล่านี้เปิดเผยท่ามกลางความประหลาดใจของเอมี ดันหลังจากที่มารดาของเธอเก็บเป็นความลับตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาและเรื่องจริงของมารดาที่เมืองจีนได้กลายเป็นแรงบันดาลใจในงานเขียนของเธอ⁷⁹

สำหรับ *The Kitchen God's Wife* เอมี ดัน ได้ใช้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ช่วงปี ค.ศ.1920 จนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดราวปีค.ศ.1949 มาเล่าเรื่องในลักษณะของการย้อนกลับไปในอดีต ซึ่งก็จะเห็นภาพของสังคมเมืองจีนช่วงหนึ่งที่มีทั้งความวุ่นวายทางการเมือง และสังคม

⁷⁸ Amy Tan, *The Joy Luck Club* (Great Britain: Random House, 1994) pp.21-22.

⁷⁹ Amy Ling, *Between Worlds: Women Writers of Chinese Ancestry*, p. 137.

ในปีค.ศ.1937 เป็นช่วงที่จีนต้องต่อสู้กับต่างชาติคือ สหรัฐอเมริกาที่พยายามแผ่อิทธิพลเข้ามา ขณะเดียวกันก็มีศึกภายในประเทศด้วยเพราะมีหลายพรรคหลายพวก ไม่ว่าจะเป็นพวกที่ต้องการจะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงประเทศจีน กับพวกที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงคือมีความเป็นชาตินิยม พรรคคอมมิวนิสต์ พรรคก๊กมินตั๋ง พวกเจ้าขุนมูลนาย พวกโจร และนักศึกษา

“That’s how everything was in China. Too busy fighting each other to fight together. And not just the Americans and the Chinese. The Old revolutionaries, the new revolutionaries, the Kuomintang and the Communist, the warlords, the bandits and the students...”⁸⁰

ภาพที่ผู้เขียนนำเสนอเป็นเหมือนกระจกสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมในสังคมจีน ความไร้ระเบียบ ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม ข้าวยากมากแวง การปกปิดความเป็นจริงเรื่องสถานการณ์บ้านเมือง ชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะหรือผู้ที่ยากจนก็ต้องเอาตัวรอด พวกที่มีฐานะอาจจะหนีไปต่างเมืองที่ปลอดภัยกว่า ส่วนที่ยากจนก็ยิ่งลำบาก และต้องประสบชะตากรรมแสนสาหัส

เพราะฉะนั้น การดำเนินเรื่องส่วนใหญ่จะย้อนกลับไปเมื่อครั้งที่ประเทศจีนอยู่ในช่วงภาวะของสงคราม ผ่านการเล่าเรื่องของวินนี่ ตัวละครสตรีเอกที่เผยความลับต่างๆ ออกมา โดยที่เฟิร์ด ลูกสาวไม่เคยล่วงรู้มาก่อน ซึ่งเหมือนชีวิตจริงของมารดาของเอมี ต้น คือผ่านการแต่งงานกับผู้ชายที่โหดร้ายที่เมืองจีนมาก่อน ในเรื่องวินนี่ก็แต่งงานกับสามีที่โหดร้าย เมื่อแต่งงานได้ย้ายไปอยู่กับสามีที่รับราชการเป็นนักบินและอพยพไปอยู่ตามเมืองต่างๆ จากเชียงใหม่ไปจนถึงคุนหมิงและเกิดปัญหาต่างๆ จนกระทั่งการหนีจากเมืองจีน ทั้งความหลังและโศกนาฏกรรมทั้งหมดไว้ และเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสหรัฐอเมริกา ดังนั้นเมืองจีนจึงเปรียบได้กับอดีต ความทุกข์ ความเป็นโลกเก่าที่พ้นจากการสตรีจีนไว้ ส่วนอเมริกานั้นเป็นปัจจุบัน เป็นความหวังและการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวอีกครั้ง

ส่วนในเรื่อง *The Hundred Secret Senses* นำเสนอภาพประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชาวจีนกลุ่มที่เป็นชาวฮั่น หรือฮากกาต่อสู้กับชาวแมนจู ซึ่งชาวจีนถือว่าเป็นผู้รุกรานในช่วงปลาย

⁸⁰ Amy Tan, *The Kitchen God’s Wife* (Great Britain: HarperCollins, 1991), p.166.

คริสต์ศตวรรษที่ 19 จากการเล่าเรื่องของควอนจะพบว่าทหารแมนจูได้ยกทัพมาเพื่อยึดเมืองสำคัญคือ กุ้ยหลินและตำบลซางเหมียนก็เป็นส่วนหนึ่งของเมือง ซึ่งชาวบ้านบางส่วนได้พากันไปหลบในถ้ำและ ทหารได้จุดไฟเผาทั้งหมู่บ้านทำให้ซางเหมียนกลายเป็นสมรภูมิรบอีกที่หนึ่งด้วย

“People say that when the Manchu soldiers came, they heard people crying in the caves....They fanned the fire, and then the whole valley burst into flame....., when another troop came to Changmian, they found no one, either dead or alive.”⁸¹

นอกจากประวัติศาสตร์การต่อสู้กับพวกแมนจูที่มารุกรานแล้ว ชาวจีนก็ต้องต่อสู้กับผู้ รุกรานจากภายนอกประเทศคือชาวตะวันตกด้วยจึงเห็นการต่อสู้และแบ่งเป็นหลายฝักหลายฝ่าย ชาว ตะวันตกถืออำนาจที่เหนือกว่าชาวจีนเข้ามาแผ่อิทธิพลในช่วงที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะระส่ำระสาย “Around this time, a new treaty came out saying that foreigners could live anywhere in China they pleased. So the missionaries floated inland to Jintian, using West River.”⁸² จากสนธิ สัญญาทำให้ชาวต่างชาติสามารถอยู่หรือไปได้ทุกที่ในประเทศจีน เป็นความพยายามเข้าปกครองชาว จีน พวกมิชชันนารีจะเป็นพวกแรกๆ ที่เข้ามายังดินแดนตะวันออก พร้อมกับนำเอาวัฒนธรรมตะวันตก มาสู่ชาวจีน รวมทั้งพวกฝรั่งที่เป็นพ่อค้าก็จะเข้ามายังเมืองจีนเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ ส่วนชาวจีนที่ เป็นพวกชาวบ้านก็ต้องรบกับพวกที่พยายามเข้ามารุกราน เรื่องนี้จึงเป็นย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ การต่อสู้ในอดีตของชาวจีนก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งใหญ่คือ การสิ้นสุดราชวงศ์ และการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง เอมีตันใช้ประวัติศาสตร์จีนเพื่อบอกความเป็นชาติจีน การ ย้อนกลับไปค้นพบรากเหง้าที่แท้จริงของชาวจีนรุ่นลูกหลาน เพื่อให้ชาวจีนเหล่านี้ตระหนักถึงความ เป็นตัวตนที่แท้จริงไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ตาม ดังนั้นบทบาทของประวัติศาสตร์จึงทำหน้าที่ยืนยันถึง ความเป็นมาของชาติจีนที่มีคุณค่าสำหรับชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่เป็นชนกลุ่มน้อย เพราะคนเหล่านี้ ถูกมองว่าเป็นพวกที่ไม่มีวัฒนธรรม ไม่มีวรรณกรรมของตนเอง ซึ่งเป็นความคิดของพวกที่มีอำนาจ

⁸¹ Amy Tan, *The Hundred Secret Senses*, 308.

⁸² *Ibid.*, pp.34-35.

เหนือกว่าหรือพวกกระแสหลัก ทำให้นักเขียนจำเป็นต้องเรียกร้องและยืนยันความเป็นปัจเจกบุคคลของตนเอง ในฐานะที่เป็นอเมริกันเชื้อสายจีนที่ต้องการการยอมรับว่ามีตัวตนอยู่ในสังคมอเมริกัน กระแสหลักว่าชาวจีนนั้นแท้จริงมีประวัติศาสตร์ความเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่และยาวนาน มีวรรณกรรม และมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

กล่าวโดยสรุป จะเห็นถึงภาพรวมและพัฒนาการของวรรณกรรมที่ต่อเนื่องของกลุ่มนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน เริ่มจากเจต สโนว์ วง แม็กซีน ฮง คิงสตัน เอมีตัน และ เฟ เหมียน อิงซึ่งทั้งหมดเป็นนักเขียนชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่เป็นชนรุ่นลูกที่บิดามารดาได้เข้ามาตั้งรกรากในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ภาพลักษณ์ความเป็นจีนที่นักเขียนสตรีเหล่านี้นำเสนอเช่น ภาพลักษณ์ที่แสดงวัฒนธรรมการกิน ภาพลักษณ์กระดุก ภาพลักษณ์ความเงียบและภาพลักษณ์ผี มีเอกลักษณ์มุ่งเน้นความเป็นอเมริกันเชื้อสายจีนซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงกับวัฒนธรรมของสังคมอเมริกันกระแสหลัก ภาพลักษณ์ที่นักเขียนกลุ่มนี้ใช้เพื่อแสดงความเป็นชนกลุ่มน้อยและความเป็นอื่น นอกจากนี้ยังได้นำเสนอความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวจีน-อเมริกันจากคนรุ่นพ่อแม่ที่เป็นจีนอพยพมาในฐานะชนกลุ่มน้อยเผชิญความยากลำบาก ความแปลกแยกและความไร้ตัวตนมาสู่ชนรุ่นลูกที่มีความเป็นปัจเจกบุคคลและประกาศความเป็นอเมริกันเชื้อสายจีนของตน นักเขียนนำเสนอภาพวัฒนธรรมดั้งเดิม ความเป็นจีนและระบบครอบครัว คนรุ่นพ่อแม่เป็นตัวแทนของโลกเก่าซึ่งขัดแย้งกับคนรุ่นลูกซึ่งเป็นตัวแทนของโลกใหม่ เกิดการปะทะกันระหว่างสองวัฒนธรรม(culture clash) และกลายเป็นความขัดแย้งที่เกิดกับชาวอเมริกันเชื้อสายจีน ซึ่งจะพบความขัดแย้งในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งของชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่เป็นชนกลุ่มน้อยกับสังคมอเมริกันกระแสหลัก ความขัดแย้งภายในใจของชาวจีน-อเมริกันที่จะต้องเลือกระหว่างการเป็นจีนหรือเป็นอเมริกัน ความขัดแย้งระหว่างรุ่นคือคนรุ่นพ่อแม่กับคนรุ่นลูก ความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ลูกสาวต่อต้านระบบปิตาธิปไตย ทั้งนี้นักเขียนสตรีกลุ่มนี้ได้เสนอทางออกให้กับชาวจีน-อเมริกันด้วยความพยายามสร้างสมดุลและความกลมกลืนให้สามารถไปได้กับทั้งสองวัฒนธรรมโดยตระหนักไม่อาจสลัดความเป็นจีนทิ้งไป หากแต่ต้องยอมรับและปรับให้เข้ากับโลกอเมริกันที่เป็นปัจจุบัน